

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

2024

Ludmila Daňková, DiS.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

**Identita mladých dospělých s homosexuální orientací
a její vliv na socializaci jedince**

Ludmila Daňková, DiS.

Olomouc 2024

Vedoucí práce: doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářkou práci s názvem *Identita mladých dospělých s homosexuální orientací a její vliv na socializaci jedince* vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

Olomouc 13. 4. 2024

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Tomáši Čechovi, Ph.D. za jeho vedení, odborný náhled a za množství cenných a inspirativních rad, podnětů a připomínek, které mi věnoval v průběhu psaní této bakalářské práce.

Poděkování patří také informantům, bez kterých by tato práce nebyla kompletní, za jejich vstřícnost, upřímnost a ochotu podělit se se mnou o své jedinečné životní zkušenosti a prožitky. Současně děkuji své dceři Dimitře za to, že mi stále věří, podporuje mě, motivuje a inspiruje.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Ludmila Daňková, DiS.
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Identita mladých dospělých s homosexuální orientací a její vliv na socializaci jedince
Název práce v angličtině:	Identity of young adults with homosexual orientation and its influence on socialization of the individual
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá problematikou homosexuality pohledem mladých dospělých s homosexuální orientací. Specificky se zaměřuje na formování identity těchto jedinců a na to, jaký má jejich orientace vliv na socializaci. Teoretická část se za použití odborných zdrojů věnuje homosexualitě, identitě a socializaci. Výzkumná část za pomoci metody IPA zkoumá a analyzuje prožitky a zkušenosti mladých homosexuálů.
Klíčová slova:	Identita, homosexualita, socializace, kvalitativní výzkum, interpretativní fenomenologická analýza
Anotace práce v angličtině:	This bachelor's thesis examines the issue of homosexuality from the point of view of young adults with homosexual orientation. Specifically, it focuses on formation of their identity and the influence their orientation has on socialization. The theoretical part, utilizing professional resources, focuses on homosexuality, identity, and socialization. The research part employs the IPA method to examine and analyze the experiences of young homosexuals.
Klíčová slova v angličtině:	Identity, homosexuality, socialization, qualitative research, interpretive phenomenological analysis
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Rozdíly mezi manželstvím a registrací Příloha č. 2: Schéma rozhovorů Příloha č. 3: Úvodní poznámky - ukázka Příloha č. 4: Vynořující se témata - ukázka Příloha č. 5: Rozhovor s Adamem Příloha č. 6: Rozhovor s Davidem Příloha č. 7: Rozhovor s Pavlem
Rozsah práce:	70 stran
Jazyk práce:	Čeština

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 HOMOSEXUALITA	8
1.1 DEFINICE.....	8
1.2 HOMOSEXUÁLNÍ ORIENTACE.....	9
1.3 HOMOSEXUÁLNÍ CHOVÁNÍ.....	10
1.4 HOMOSEXUÁLNÍ CITOVÁ ORIENTACE – AFEKTIVITA.....	11
1.5 POČTY HOMOSEXUÁLNĚ ORIENTOVANÝCH LIDÍ VE SPOLEČNOSTI.....	11
1.6 ETIOLOGIE HOMOSEXUALITY.....	13
1.7 POKUSY O LÉČBU HOMOSEXUALITY.....	14
1.8 POHLED DO HISTORIE.....	15
1.9 HOMOSEXUALITA A PRÁVNÍ NORMY.....	16
2 IDENTITA	18
2.1 DEFINICE.....	18
2.2 PROBLÉM IDENTITY.....	19
2.3 FORMOVÁNÍ IDENTITY PODLE ERIKA H. ERIKSONA.....	19
2.4 POHLAVNÍ, GENDEROVÁ A SEXUÁLNÍ IDENTITA/IDENTIFIKACE.....	22
2.5 COMING OUT.....	23
2.5.1 <i>Vnitřní coming out</i>	24
2.5.2 <i>Vnější coming out</i>	25
3 SOCIALIZACE	27
3.1 DEFINICE.....	27
3.2 SOCIÁLNÍ UČENÍ A SOCIÁLNÍ ROLE.....	28
3.3 ETAPY SOCIALIZACE DLE VÝVOJOVÝCH OBDOBÍ ČLOVĚKA.....	28
3.4 ČINITELÉ SOCIALIZACE.....	31
3.4.1 <i>Rodina</i>	31
3.4.2 <i>Škola</i>	32
3.4.3 <i>Vrstevnické skupiny</i>	33
3.4.4 <i>Média</i>	34
3.5 SOCIALIZACE A IDENTITA CHLAPCŮ A DÍVEK.....	35

VÝZKUMNÁ ČÁST	38
4 METODOLOGIE.....	38
4.1 CÍLE VÝZKUMU	38
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	38
4.3 METODY VÝZKUMU A VÝZKUMNÝ NÁSTROJ.....	39
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	39
4.5 ETIKA VÝZKUMU	40
4.6 METODA ANALÝZY DAT – IPA	40
5 ANALÝZA DAT.....	42
5.1 ANALÝZA ROZHOVORU S ADAMEM.....	42
5.1.1 <i>Přehled hlavních témat rozhovoru s Adamem.....</i>	43
5.1.2 <i>Popis tématu: Sám mezi svými – rodina.....</i>	43
5.1.3 <i>Popis tématu: Proč právě já – homosexualita</i>	45
5.1.4 <i>Popis tématu: Přijetí identity a potřeba zviditelnění</i>	47
5.2 ANALÝZA ROZHOVORU S DAVIDEM	49
5.2.1 <i>Přehled hlavních témat rozhovoru s Davidem.....</i>	49
5.2.2 <i>Popis tématu: Zavřený šuplík – tohle není dovoleno</i>	50
5.2.3 <i>Popis tématu: Bůh zatracující i chápající.....</i>	51
5.2.4 <i>Popis tématu: Úplné sebepřijetí – moje kvality budou jinde</i>	53
5.3 ANALÝZA ROZHOVORU S PAVLEM	55
5.3.1 <i>Přehled hlavních témat rozhovoru s Pavlem.....</i>	55
5.3.2 <i>Popis tématu: Hledání sebe sama – snaha se zalíbit</i>	55
5.3.3 <i>Popis tématu: Není to jen fáze – jsem to já.....</i>	56
5.3.4 <i>Popis tématu: Složitost vztahů.....</i>	57
5.4 SPOLEČNÁ TÉMATA	59
5.5 DISKUSE.....	62
ZÁVĚR.....	64
<i>Seznam literatury.....</i>	65
<i>Seznam příloh.....</i>	70

ÚVOD

„Bez lásky, porozumění a účasti by tolerance byla jen papírovou lhostejností.“

Otto František Babler (český knihovník a překladatel 1901–1984)

Vztah většinové společnosti k menšinovým skupinám je determinován mnoha faktory, zvláště kulturou a dobou. Česká republika patří v otázkách homosexuality k těm tolerantnějším, což ale neznamená, že se lidé s homosexuální orientací nepotýkají s předsudky, diskriminací nebo nenávisť. Pro mnoho lidí zůstává homosexualita kontroverzním tématem a v povědomí některých lidí jako by se jednalo o něco nevhodného, špatného, něco, s čím nechťejí mít nic společného. Dokonce se stále můžeme setkat s tvrzením, zvláště u zástupců starších generací, že synonymum slova homosexuál je sexuální predátor či pedofil.

Homosexualita však není jen o sexualitě. Je o každodenním životě lidí, kteří si svou sexualitu nevybrali. Je o vztazích, citech a pocitech jedinců, kteří se musí vyrovnat s poznáním, že jejich život bude v určitých oblastech jiný, než na co byli od dětství připravováni. Že některé aspekty jejich života budou odlišné, než si naplánovali nebo vysnili. Navíc se potýkají s něčím, co jejich rodiče neznají a co je ve škole neučili. Jejich vnitřní zápas je komplikovaný také v tom, že to na nich není vidět, a tedy je čistě na jejich rozhodnutí, jak, kde, kdy, komu a jestli vůbec se budou jako lidé s odlišnou sexuální orientací identifikovat.

Dnešní mladí lidé s homosexuální orientací se ke své orientaci hlásí více, než tomu bylo u předchozích generací. Nepochybně k tomu přispívá jak dostupnost informací na internetu, tak možnost snadno a rychle najít spřízněného člověka nebo celou komunitu prostřednictvím sociálních sítí. Sociální sítě však zároveň přinášejí mnoho zla v podobě nenávislných komentářů, které jsou speciálně mířené proti menšinám nebo slabším jedincům a které by jejich tvůrci jinak neměli odvahu prezentovat, kdyby nebyli schováni za obrazovkami počítačů a mobilních telefonů. Další riziko sociálních sítí spočívá v tom, že lidé zveřejňují o svém životě jen ty informace, které sami chtějí, tedy jde převážně o lepší stránky života. Mladí lidé si sice tohoto jsou vědomi, ale stejně mají tendence své životy porovnávat s ostatními, což samo o sobě může vést k úzkostem, depresím a pochybování o smyslu bytí na tomto světě. Přidají-li se k této každodenní realitě života dnešní mládeže problémy s přijetím homosexuální orientace, je nutno dojít k závěru, že to není jednoduchá cesta.

Přestože se nejedná o téma nové, je důležité o něm mluvit, a proto je cílem této práce zjistit, jak mladí lidé s homosexuální orientací vnímají proces formování své identity, jaká jsou jejich citlivá témata a jaký má homosexuální orientace a její přijetí vliv na socializaci jedince.

První kapitola teoretické části této práce bude zaměřena na homosexualitu jako takovou. Budou vymezeny základní pojmy a pozornost bude věnována počtu homosexuálně orientovaných mužů a žen ve společnosti. Rozvedeny budou možné příčiny vzniku homosexuality a tendence homosexualitu léčit. Shrnuty budou dostupné informace o homosexualitě v historickém kontextu a v neposlední řadě také práva homosexuálně orientovaných lidí v České republice. Ústředním tématem druhé kapitoly bude identita. Ta bude vydefinována jako samostatný pojem, rozebrány budou problémy s identitou a vysvětlen bude proces formování identity dle Erika Eriksona v návaznosti na jednotlivé vývojové fáze psychosociálního vývoje člověka. Představeny budou další pojmy jako sexuální identita, pohlavní identita, genderová identita a identifikace. Podstatné bude objasnění procesu vnitřního a vnějšího coming outu. Třetí kapitola teoretické části se bude věnovat konceptu socializace. Po vysvětlení pojmů socializace, sociální učení a sociální role bude proces socializace shrnut dle jednotlivých vývojových období člověka. Pak budou vysvětleny vlivy a úkoly činitelů socializace, což jsou rodina, škola, vrstevnické skupiny a média. Nakonec budou přiblíženy rozdíly v socializaci a identitě dívek a chlapců.

Ve výzkumné části budou nejprve popsány postupy získávání a analýzy dat. Zvolenou metodou výzkumu bude kvalitativní, nástrojem sběru dat bude polostrukturovaný rozhovor vedený s mladými dospělými s homosexuální orientací. Cílem rozhovorů bude proniknout do životů dotazovaných natolik, aby došlo k pochopení, jak informanti svou životní zkušenost prožívají a jaký ji přisuzují význam. Prostřednictvím interpretativní fenomenologické analýzy budou získaná data analyzována a interpretována za každého informanta jednotlivě, protože jediné tak může být co nejméně představen jedinečný prožitek každého dotazovaného. Následně budou získaná data ještě prezentována tak, aby odhalila témata společná u všech dotazovaných. V diskusi budou shrnuty hlavní poznatky vyplývající z výzkumu a prezentovány odpovědi na výzkumné otázky.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Homosexualita

„Miluj ho a dovol mu, aby on miloval tebe. Myslíš, že na něčem jiném pod sluncem opravdu záleží?“

James Baldwin (americký spisovatel a aktivista, 1924–1987)

Slovo **homosexualita** pochází z řeckého *homós* – stejný, totožný a latinského *sexus* – pohlaví. Ve stejném významu, v jakém je dnes znám, ho poprvé použil maďarský psychiatr Karl Maria Benkert v roce 1869 (Janošová, 2000; Zvěřina a Budinský, 2004).

Homosexuální může být muž i žena. Protože slovo homosexuál je mírně zavádějící (může se zdát, že jde jen sex/sexualitu), používá se častěji pro označení takto orientovaného muže termín **gay**, jehož původní význam je rozjařený, veselý. O homosexuálně orientované ženě mluvíme jako o **lesbě** nebo **lesbičce**. Ne vždy se však tyto termíny u lesbických žen setkávají s přijetím, protože slovo lesba se zdá být tvrdé a slovo lesbička se zdá být neopodstatněnou zdobnělinou (Procházka, 2011).

1.1 Definice

Pro přehlednost a komplexnost informací je nutné si vymezit kromě homosexuality také pojmy heterosexualita a bisexualita.

Heterosexualita je preference osob opačného pohlaví, kdy muži jsou sexuálně i citově přitahováni ženami a naopak. Týká se naprosté většiny světové populace a je tedy považována za normu. Termín je známý teprve od konce 19. století, kdy bylo nutné určit, proti čemu se odlišuje homosexualita (Sloboda, 2016).

Bisexualita, sexuální i citová přitažlivost oběma pohlavími, je dle názoru některých autorů mírně problematická a nepřehledná. Podle Procházky (2002) se k bisexualitě hlásí spíše ženy, v případě mužů se jako bisexuálové identifikují heterosexuálně orientovaní prostituti nebo ženatí homosexuálové. Jako sexuální orientaci odmítají bisexualitu dle Fafejty (2016) také někteří sexuologové s odůvodněním, že jde o homosexuály, kteří si svou homosexuální orientaci odmítají přiznat. Weiss (2014) připouští pouze bisexuální chování, nikoli bisexuální orientaci. Sloboda (2016, s. 60) se naopak odvolává na skutečnost, že někteří lidé se tak celoživotně cítí, označují a chovají. *„Proto je pro sociálně-vědní zájem bisexualita relevantní a nikdo z nás vlastně nemá právo někomu rozmlouvat, že takový nebo onaký není.“*

Definicí homosexuality lze najít mnoho, a přestože jsou si v zásadě podobné, lze v nich vyzorovat určitý progres, který by mohl souviset s tolerantnějším přijímáním homosexuality v čase. Dle Jandourka (2012, s. 100) „*prošlo hodnocení homosexuality mnoha změnami. Nejdříve byla považována za amorální zvrácenost, poté za sexuální úchylku a dnes se objevuje snaha považovat ji za rovnocennou pohlavní orientaci*“.

Medicínský pohled na homosexualitu zaujímají lékaři Brzek a Pondělíčková-Mašlová (1992, s.19): „*Homosexualitou shodně s Benkertem rozumíme sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován mužem, homosexuální žena je přitahována a vzrušována ženou.*“

Zvěřina a Budinský (2004, s 100) ve své knize *Vše o sexu* uvádějí ohleduplněji vyznívající definici, protože volí slovo eroticky namísto pohlavně: „*Homosexuální jedinci jsou eroticky přitahování osobami stejného pohlaví.*“

Procházka (2010, s. 107) pak mluví o „*výlučné nebo převažující erotické a citové preference osob daného pohlaví*“, čímž odkazuje na skutečnost, že city jsou nedílnou součástí sexuální orientace.

Fifková (1998, s. 76) nabízí nejcitlivější pojetí homosexuality, protože její slova odkazují výhradně na city a jejich prožívání: „*Nejde o jiný druh lásky. Homosexuální muži se zamilovávají do mužů stejným citem jako heterosexuální do sebe navzájem a stejně jako homosexuální ženy do žen.*“

Ať již se ztotožníme s kteroukoli z definic, vždy je na místě si uvědomit, že sexualita je něco, co si nevybíráme a není v naší moci ji změnit.

1.2 Homosexuální orientace

Ve společnosti se objevují názory, že dokud homosexuál nepozná pohlavní styk s opačným pohlavím, nemůže si být jistý svou **homosexuální orientací**. Pokud by však toto tvrzení bylo pravdivé, musel by nutně také heterosexuálně orientovaný člověk být na pochybách. Sexuální orientace není jen o sexu a už vůbec není založena na jednorázovém prožitku. Jde o celistvější charakteristiku jedince (Procházka, 2002).

Weiss (2014) říká, že pro určení sexuální orientace jsou důležité tři roviny. První rovinou jsou sexuální fantazie, i když Weiss připouští, že vlivem výchovy nebo víry si člověk může tyto fantazie upravovat. Mnohem přesnější rovinou jsou sexuální sny, protože manipulace se sny možná není. Za nejspolehlivější rovinu pro určení sexuální orientace pak Weiss označuje

rovinu citovou. „*Všechno si můžeme v sexu vnitřně zdůvodnit, nutit se do čehokoli, nikdy se však nepřinutíme zamilovat se do někoho, kdo není preferovaného pohlaví. Stejně tak nezabráníme tomu, abychom se do těch pravých nezamilovávali*“ (Weiss, 2014, s. 141).

Podle Fifkové (1998) si většina lidí uvědomí svou orientaci v pubertě, ale jsou i takoví, kteří přitažlivost k určitému pohlaví postřehnou už v předškolním věku. Přijetí či nepřijetí homosexuality je zásadně ovlivněno prostředím, ve kterém jedinec vyrůstá. V rámci socializace dítě přejímá názory rodičů a vychovatelů a jsou-li k odlišnostem netolerantní, jedinec zpravidla svou sexualitu potlačuje. Někteří ji skrývají před okolím celý život. Stav, kdy jedinec svou sexuální orientaci nechce nebo není schopen přijmout, se nazývá **egodystonní sexualita** a je považován, na rozdíl od homosexuality, za zdravotní poruchu (Procházka, 2010).

1.3 Homosexuální chování

Důležité je rozlišit homosexuální orientaci a **homosexuální chování**, protože jde o dva odlišné pojmy, které spolu nutně nesouvisí. Jedinec s homosexuální orientací se nemusí homosexuálně chovat, protože si svou orientaci nemusí uvědomovat, nebo se s ní odmítá smířit a vyhledává heterosexuální vztahy a pohlavní styky. A naopak člověk s heterosexuální orientací je za určitých podmínek schopen sexuálně reagovat na nepreferovaný erotický podnět. Nejčastěji se tak děje ve věznicích, internátech nebo armádě (Procházka, 2002, 2010; Zvěřina a Budinský, 2004). Britský sociolog Kenneth Plummer nazývá takové chování „situační homosexualitou“, protože nejde o preferenci, nýbrž o nahrazení heterosexuálních aktivit v prostředích s omezenými možnostmi pohybu (Giddens, 1999).

Dalším příkladem takového chování je homosexuální prostituce, tedy poskytování placených sexuálních služeb osobám stejného pohlaví. Souvislost mezi homosexuální prostitucí a homosexuální orientací se sice dá předpokládat, ale jedno není podmíněno druhým a naopak. Tedy zatímco homosexuální orientace je trvalý stav, homosexuální chování je ovlivněno situačními faktory a můžeme ho měnit (Procházka, 2002, 2010; Zvěřina a Budinský, 2004).

V kontextu homosexuálního chování je dobré také zmínit rozdílné úhly pohledu na ženskou a mužskou homosexualitu. V naší společnosti nejsme zvyklí vídat muže držící se za ruku, nebo projevující si na veřejnosti fyzickou náklonost, zatímco u žen nám to tolik nevadí. Intimní kontakty dvou žen jsou však vnímány dvojím způsobem. Buď jako přátelské gesto, a v tom případě je upozadován jejich možný lesbický vztah. Nebo je fyzický kontakt dvou žen považován za roztomilý (převážně v očích mužů) a jako takový je přenášen do pornografického průmyslu a do umění (Sloboda, 2016).

1.4 Homosexuální citová orientace – afektivita

Sloboda (2016) doplňuje sexuální orientaci také o **citovou orientaci** neboli afektivitu. Tento termín sice není vědecky podložený, ale v naší kultuře je spojení sexuální orientace s citovou orientací ustálenou představou ideálního partnerského vztahu. Více je tato myšlenka vlastní ženám, o kterých se říká, že musí k partnerovi chovat nějaké city, aby s ním mohly mít sexuální styk. U mužů se naopak předpokládá, že city a erotiku nespojují dohromady. Také homosexualita byla ještě v nedávné minulosti vnímána pouze kurzorem sexuality, nikoli citu, což bylo v rámci této práce již prezentováno při výkladu definic. Ale žijeme ve společnosti, která je nakloněna stejnopohlavním svazkům¹ a tedy musíme počítat se zamilováním a láskou také u homosexuálních párů. „*Argumentem do diskuse o ne/oddělitelnosti sexuální a citové orientace je myšlenka, že emoce jsou přítomny u sexuálního chování vždy. I kdyby šlo o konzumaci prostituce nebo o znásilnění*“ (Sloboda, 2016, s. 19).

1.5 Počty homosexuálně orientovaných lidí ve společnosti

Zjistit přesné číslo homosexuálně orientovaných lidí je velmi obtížné, a to z několika důvodů. Za prvé jde o samotný pojem homosexualita, který v sobě ukrývá homosexuální orientaci i homosexuální chování, a navíc také homosexuální identifikaci (viz kapitola 2.4.). Jedinec s homosexuální orientací se nemusí homosexuálně chovat, a ani se tak identifikovat, a naopak ten, který se homosexuálně chová, nemusí být homosexuál apod. Všechny výzkumy jsou tedy postaveny na ochotě a pravdivosti jedinců identifikovat se jako gay nebo lesba. Výpovědi respondentů budou navíc vždy pod vlivem platných kulturních, politických i společenských norem (Sloboda, 2016).

První známou studii v oblasti zkoumání sexuálních preferencí a chování provedl ve čtyřicátých letech 20. století americký sexuolog Alfred Kinsey. Kinsey a jeho spolupracovníci vedli tisíce rozhovorů s muži i ženami, jejichž výsledkem bylo známé číslo 4 %, kterým Kinsey označoval celoživotně homosexuálně se chovající a identifikující muže. U ženské populace bylo toto číslo nižší. Sloboda (2016) uvádí 2–3 %, jiní autoři (např. Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992; Janošová, 2000) mluví o pouhém 1 % homosexuálně orientovaných a identifikujících se žen. Dle Weisse (2014) byla Kinseyho metodologie nedostatečná a k výsledkům dospěl na základě sexuálního chování, nikoli orientace a pozdější výzkumy to dokazují. Přesto se označení pro „čtyřprocentní“ v souvislosti s počtem homosexuálně orientovaných lidí u nás vžilo a stále se používá. Že procento homosexuálně orientovaných lidí je podstatně nižší

¹ Dle údajů iniciativy Jsme fér podporuje 65 % obyvatel České republiky stejnopohlavní manželství.

dokazují výsledky průzkumů sexuálního chování českého obyvatelstva, jejichž součástí jsou dotazy na homosexuální chování a orientaci a které prezentují následující dvě tabulky. Číslo výhradně homosexuálně se identifikujících mužů a žen se zde nedostává nad jedno procento, a to ani v průběhu let. Naopak vysoké je procento lidí hlásících se v roce 2008 k bisexualitě, konkrétně 12 % mužů a 11 % žen (Weiss, 2011a).

Tabulka 1: Sexuální orientace (v %)

orientace	1993		1998		2003		2008	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
homosexuální	0,4	0,3	0,4	0,4	0,9	0,6	0,7	0,3
nejsem si jist	1,2	2,0	1,6	3,0	1,8	2,0	2,0	2,7
heterosexuální	98,4	97,7	98,0	97,6	97,3	97,4	97,3	97,3

Zdroj: Weis (2011a, s. 192)

Tabulka 2: Homosexuální zkušenost v anamnéze (v %)

homosexuální zkušenost	1993		1998		2003		2008	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
měl(a) homosexuální styk	4,2	3,4	6,2	4,4	4,1	6,0	4,6	4,6

Zdroj: Weis (2011a, s. 192)

Průzkumy sexuálního chování v České republice byly pravidelně realizovány v letech 1993–2013, přičemž poslední výsledky z roku 2013 se v průběhu psaní této práce nepodařilo dohledat. Dle dostupných informací se v současné době připravuje nový výzkum, zaměřený na sexuální chování a nově i kvalitu života obyvatel České republiky s přihlédnutím k novým trendům, jako je např. on-line prostor, nové způsoby seznamování nebo proměny partnerského života (Celonárodní výzkum sexuálního chování, preferencí a wellbeingu obyvatel České republiky, 2023)

V roce 2016 uveřejnila česká média rozhovor s profesorem Jaroslavem Flegrem, který na základě internetového průzkumu Přírodovědné fakulty Univerzity Karlovy zabývajícího se sexuálními praktikami Čechů, odhaduje počty homosexuálů a bisexuálů v České republice na 10–11 % (Drtinová, 2016). Profesor Flegr toto číslo prezentuje jako překvapivé (zřejmě v porovnání s všeobecně propagovaným číslem 4 %), ale je nutno si uvědomit, že Flegr mluví o lidech, kteří sami sebe označují za homosexuály i bisexuály dohromady. Když v tomto kontextu data porovnáme s těmi dřívějšími od Weisse, až tak nový ani překvapivý výsledek to není.

Zjistit přesné počty homosexuálně orientovaných osob je problematické, až nemožné. Sloboda (2016) zmiňuje jako jednu z možností přidat údaj o sexuální identitě do formuláře pro sčítání osob, bytů a domů s tím, že by se jednalo o položku dobrovolnou, nepovinnou. V posledním sčítání z roku 2021 tyto údaje požadovány nebyly. *"Máme k dispozici nejrůznější data, ale ta o sexualitě nám chybí. Neexistují žádné statistiky. Kdo jiný by je měl sbírat a kdy jindy než při sčítání lidu? Ve výzkumech se můžete zeptat poměrně opatrně tak, abyste získali informace, které potřebujete a které jsou žádoucí. Nemusí to být nazváno sexuální orientací, ale třeba partnerskou preferencí"* (Sloboda in Pálová, 2021).

1.6 Etiologie homosexuality

Teorie o příčinách vzniku homosexuality se liší podle toho, který vědní obor příčinu hledá. Vědci se neshodují v tom, do jaké míry je sexualita vrozená, tedy biologicky podmíněná, a do jaké míry (a zda vůbec) je naučená. Nikdo už sice nepracuje s domněnkou, že lidská sexualita je instinktivní, jako je tomu u nižších živočichů, názory různých autorů se však liší v tom, jak velkou roli přisuzují sociálním vlivům (Giddens, 1999).

Ještě v nedávné minulosti se odborníci přikláněli k názoru, že etiologie homosexuality spočívá v prostředí a výchově, tedy především v působení rodiny a zážitcích z raného dětství a dospívání. Existovala dokonce teorie „svedení“, která říkala, že pokud dopívající dívka či chlapec zažijí sexuální zneužití osobou stejného pohlaví, probudí to u nich homosexuální orientaci (Weiss, 2010). Nikdy však nebylo prokázáno, že by **sociální** faktor bez biologických nebo genetických předpokladů stál za vznikem homosexuality (Janošová, 2008).

Americký vědec F. Kallman provedl v roce 1952 první významnou **genetickou** studii dědičnosti homosexuality. Výsledkem byla stoprocentní shoda homosexuální orientace u jednovaječných mužských dvojčat. U dvouvaječných dvojčat už tak tomu nebylo, nicméně procento shody homosexuality bylo stále vyšší než u jiných sourozenců. V devadesátých letech pak sociolog Frederick Whitam se svými spolupracovníky předložil podobné výsledky u lesbických dvojčat (Procházka, 2010).

Americký psycholog M. Bailey a jeho kolega psychiatr R. Pillard zase zjistili, že u mužských příbuzných ze strany matky se až třikrát častěji vyskytuje homosexualita než u mužských příbuzných ze strany otce. Na tento výzkum navázal v roce 1993 genetik Dean Hamer, který našel analýzou X chromozomu u homosexuálních mužů pravděpodobný „gen homosexuality“. Všechny uvedené teorie však mají své odpůrce, a navíc většina z nich neříká nic o homosexualitě žen (Procházka, 2010; Janošová, 2000).

Německý endokrinolog G. Dörner přinesl na základě zkoumání **biologického** vývoje člověka hypotézu, že rozvoj dispozic k homosexualitě je determinován nerovnoměrným působením hormonů na určitá mozková centra v kritickém období prenatálního vývoje (Procházka, 2010; Janošová, 2000, 2008). Procházka (2010, s. 112) uvádí, že „*přibývá podnětných studií, které svědčí pro biologickou podmíněnost sexuální orientace (zejména v oblasti genetiky). Výsledky jsou leckdy nejednoznačné, ale to by nemělo vést k jejich zpochybňování, spíše k hledání metodických chyb*“.

Lze říci, že příčiny vzniku homosexuality mohou být u různých lidí rozdílné a mohou se vzájemně doplňovat (Janošová, 2000). Ženská homosexualita je pak ještě neprobádanější než mužská a dle nejrůznějších výzkumů má pravděpodobně jinou příčinu (Ciani et al., 2015 in Fořt a Kaňková, 2021).

1.7 Pokusy o léčbu homosexuality

Od konce 19. století zaznamenáváme snahy o změnu homosexuální orientace, pochopitelně neúspěšně, protože nejde ani o duševní poruchu, ani o nemoc. Tyto pokusy kulminovaly po druhé světové válce. Vědci a lékaři zkoušeli terapii pomocí hypnózy, konzumaci větších dávek alkoholu nebo kokainu, návštěvu nevěstinců, hormonální léčbu, kastraci a v neposlední řadě psychoterapeutická sezení v intoxikaci LSD. Jedním ze známých pokusů o léčbu homosexuality byla metoda averzivní – budící odpor, která spočívala v promítání erotických obrázků s homosexuální tematikou souběžně s podáváním léků na zvracení nebo s pouštěním elektrického proudu do těla člověka. Po odeznění nevolnosti a bolesti byly naopak promítány obrázky s erotikou heterosexuální. U nás se touto metodou zabýval psychiatr Kurt Freund. Po vyhodnocení výsledků vlastního zkoumání odmítl možnost homosexualitu léčit a prosadil její zákonnou beztrestnost (viz kapitola 1.9). Průlomová byla studie americké psycholožky Evelyn Hooker, která v šedesátých letech 20. století vyvrátila spojení homosexuality a psychopatologických jevů (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992; Janošová, 2000; Procházka, 2010). Téměř do konce 20. století byla homosexualita zařazena do Mezinárodního seznamu duševních chorob, odkud ji Světová zdravotnická organizace (WHO) vyškrtila v roce 1990 (Toman, 2020).

Tendence léčit homosexualitu se objevila u nás ještě v roce 2003, kdy Občanské sdružení Exodus vydalo na vlastní náklady kontroverzní publikaci s názvem *Terapie homosexuality* holandského psychologa Gerarda J. M. van den Aardwega a rozeslalo ji do všech českých základních a středních škol (Machálková, 2003). Knížka s podtitulem *Rádce pro postižené a poradce* srovnává homosexualitu s psychickými nemocemi a sexuálními úchytkami a nabízí její

léčení pomocí „sebeterapie“: „*Stručně řečeno, je to jako s ostatními neurózami: s fobiemi, nutkavými neurózami, depresemi a jinými sexuálními úchylkami. Nejrozumnější je proti tomu něco dělat, i když to stojí námahu a znamená to, že se člověk vzdá zážitků vyvolávaných jeho choutkami a představami*“ (Aardweg, 2003, s. 9).

1.8 Pohled do historie

Homosexualita je nepochybně stará jako lidstvo samo. Americký historik John Boswell objevil, že některé staré národy považovaly muže, kteří měli vztahy s jinými muži, dokonce za „mužnější“, přičemž mužnost byla absolutní hodnotou. Příslušníci těchto národů vycházeli z předpokladu, že heterosexuální muži jsou „zženštilí“, zatímco homosexuální muži se chtějí svým protějškům vyrovnat, čímž se stávají mužnějšími (Badinter, 1999).

Pro některé přírodní národy byly homosexuální styky mezi muži nezbytnou součástí zasvěcovacích a přechodových rituálů (Badinter, 1999; Zvěřina a Budinský, 2004). Intimní vztahy dvou mužů jsou známé ze starověké Číny, Japonska, Egypta, a především ze starověkého Řecka, kde byly homosexuální vztahy mezi muži před vstupem do manželství dokonce privilegovány. Pokud měl později ženatý muž paralelní vztah s mužem, nemusel ho nijak skrývat. Mužská homosexualita byla výrazem mužnosti a staří Řekové byli z historického hlediska jediným národem, o kterém se dochovaly informace, že homosexualita byla pro ně plnohodnotnou variantou sexuálního chování (Janošová, 2000).

Soužití dvou mužů, staršího učitele a mladšího žáka, bylo považováno ve starém Řecku dokonce za součást výchovy a vzdělávání. „*Athénští Řekové měli za to, že mezi žákem a učitelem musí vzniknout pevný svazek, jehož součástí je vzájemná láska spojená s erotikou [...]. Této vzdělávací instituce si Aténané natolik cenili, že byla určena jen právoplatným občanům*“ (Fafejta, 2016, s. 20-21). Podobná pravidla platila i pro výcvik v bojovém umění. Dle Brzka a Pondělíčkové-Mašlové (1992) tvrdil Platón, že dobrá armáda musí být postavená z mužů, které pojí citové či erotické pouto. Taková armáda měla být silnější a vojáci statečnější, jelikož budou v boji vedeni snahou ochránit jeden druhého.

Starý Řím převzal řeckou kulturu včetně homosexuality, ale na rozdíl od Řeků jí Římané nepřirazovali dostatečnou mužnost a u státníků bylo homosexuální chování považováno za slabost (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992; Janošová, 2000).

Židé vždy odsuzovali homosexualitu jako projev odklonu od víry a poklesu morálky. Křesťanství tyto postoje převzalo a ve středověku byly jakékoli homosexuální projevy trestány smrtí. V době od 18. století až do doby mezi dvěma světovými válkami byly pohlavní styky

mezi osobami stejného pohlaví zakázány pod pohrůžkou vězení. Za druhé světové války byli homosexuálové posíláni do koncentračních táborů a většina jich válku nepřežila (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992; Janošová, 2000).

Na našem území se od 19. století homosexualita dostává do povědomí odborníků z oblasti medicíny, psychologie, sociologie a práva coby jedna z platných sexuálních preferencí. V téže době vznikají první sdružení, jejichž cílem bylo odstranění trestnosti a patologizace homosexuality a boj proti diskriminaci homosexuálně orientovaných lidí. V roce 1961 byla v tehdejší Československu zrušena trestnost homosexuality a od roku 1990 je u nás homosexuální chování postaveno na rovinu s heterosexuálním (Brzek a Pondělíčková-Mašlová, 1992; Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR, 2007).

1.9 Homosexualita a právní normy

Naše země byla jednou z prvních, která v roce 1961 přijala zákon o dekriminlizaci homosexuálního chování. Trestné zůstaly homosexuální styky na veřejnosti, s osobami nezletilými, za úplatu a v případě, že šlo o zneužití závislosti. Zákon byl však stále omezující a jeho výklad zneužitelný. O počátcích svobody pro homosexuální komunitu můžeme mluvit až od roku 1990, kdy byla homosexualita zrovnoprávněna s heterosexualitou. O rok později navrhovala poslankyně tehdejšího Federálního shromáždění Klára Samková doplnění sexuální orientace jako jednu z podmínek zákazu diskriminace do Listiny základních práv a svobod, to se ale nestalo (Procházka, Janík a Hromada, 2003).

Současné zákony České republiky zakazují diskriminaci z důvodu sexuální orientace v oblasti bydlení, přístupu ke zdravotní péči a zaměstnání. Kritické hlasy však upozorňují na skutečnost, že český trestní zákoník neobsahuje ustanovení o trestných činech z nenávisti vztahující se k sexuální orientaci. Zákon o obětech trestných činů se na příslušníky homosexuální menšiny vztahuje, ale nepovažuje je za „zvláště zranitelné osoby“, nemají tedy nárok na další právní ochranu (Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2022, 2023).

V roce 2006 přijala Česká republika zákon o registrovaném partnerství, který umožňuje legitimizaci homosexuálních svazků. Manželství muže a ženy a registrované partnerství dvou lidí stejného pohlaví se však v mnoha ohledech liší, hlavně ve vztahu k dětem, příbuzenství nebo dědictví (viz příloha č. 1). Proto lidé s homosexuální orientací prostřednictvím iniciativy Jsme fér usilují již několik let o přijetí zákona o rovných sňatcích. Naposledy o něm Poslanecká sněmovna hlasovala dne 28. února 2024, ale manželství pro všechny přijato nebylo. Poslanci schválili pozměňovací návrh zákona, dle kterého budou moci stejnopohlavní páry uzavírat

novou podobu „partnerství“. Na partnery se budou vztahovat stejná pravidla jako na manžele, kromě možnosti adopce dětí. Bude jim umožněno tzv. přiosvojení, tj. osvojení dítěte druhého partnera či partnerky. Novela zákona je nyní na cestě do Senátu². (Manželství pro všechny, 2024).

Adopce dětí stejnopohlavními páry je téma, o kterém se diskutuje na odborné i laické úrovni už dlouho. Weiss (2010) k tomu říká, že všechny výzkumy jednoznačně potvrdily, že takové děti netrpí narušením sexuální identity, nebyla u nich rozpoznána ve větší míře homosexuální orientace a výchova stejnopohlavními rodiči nenarušila jejich psychosociální vývoj. Dle Weisse (2010, s. 93) „*neexistují vědecké argumenty proti možnosti výchovy vlastního či adoptovaného dítěte jednopohlavní rodičovským párem*“. Dle Janošové (2008) může být jediným problémem případná netolerance ze strany okolí.

S ohledem na stoupající míru pozornosti, která je v naší společnosti věnována sexuálním minoritám, se Fafejta (2016) zamýšlí nad sexuálními právy v rozšířeném kontextu, tedy v souvislosti s erotickými projevy na veřejnosti. Ta jsou prakticky omezována, protože nejsou tolerována. „*Projevovat se veřejně jako heterosexuál se pokládá za naprosto normální, ovšem veřejně ukazovat, že člověk je lesba nebo gay, stále spousta lidí považuje za neslušné. I když homosexuálové nejsou zbavováni obecných lidských práv, za legitimní členy veřejného prostoru nejsou považováni, pokud se v něm jako homosexuálové chovají*“ (Fafejta, 2016, s. 121).

První kapitola byla věnována homosexualitě. Byly vymezeny základní pojmy, tedy homosexualita, heterosexualita a bisexualita. Byly vysvětleny rozdíly mezi homosexuální orientací, chováním a citovou orientací. Pozornost byla věnována počtu homosexuálně orientovaných lidí ve společnosti a rozvedeny byly možné příčiny vzniku homosexuality a tendence homosexualitu léčit. V závěru kapitoly byly shrnuty dostupné informace o homosexualitě v historickém kontextu a práva homosexuálně orientovaných lidí v České republice.

² V době dokončení této práce, tedy v dubnu 2024.

2 Identita

„Člověk přemýšlí o identitě ve chvílích, kdy si není jistý, kam patří.“

Zygmunt Bauman (britsko-polský sociolog židovského původu, 1925-2017)

Slovo **identita** pochází z latinského *identitas* a znamená totožnost. V češtině má však slovo „totožnost“ podstatně užší význam (Říčan, 1990).

Nakonečný (2009a) rozděluje identitu na:

- **identitu fyzickou** (to, jak vypadáme);
- **identitu sociální** (to, kým jsme, jaké zastáváme role);
- **identitu psychologickou** (to, jací jsme, jaké máme vlastnosti).

2.1 Definice

V odborné literatuře je možno nalézt nespočet definic identity, a to v mnoha vědních oborech, nejčastěji ve vývojové psychologii, psychologii osobnosti, sociální psychologii, sociologii ale také např. i v politologii. I přesto je identita dle Jamese D. Fearona do jisté míry dodnes tajemným termínem (Bačová, 2019).

Ve Stručném psychologickém slovníku jde o „*prožívání a uvědomování si sebe samého, jedinečnosti i odlišnosti od ostatních*“ (Hartl, 2004, s. 91).

Ježek, Macek a Bouša (2016) doplňují, že identitu lze vyjádřit také pouze emocionálně, v pozitivní rovině tím, že cítím, že v mém životě je vše dobré a v negativní rovině tím, že cítím zmatek, nejistotu a vnitřní chaos.

Výstižnou definici nabízí Bačová (2019, s. 89): „*V naší kultuře dnes identitou vyjadřujeme u osoby nebo společenství více jejích charakteristik současně: jeho/její autenticitu – integritu – kontinuitu – relativní stejnost v čase – sebedefinování – definování jinými – odlišnost od jiných – uvědomění si odlišnosti – afilaci s lidskými společenstvími... Identita se zároveň stala takovým pojmem, od kterého se odvozuje a kterým se vysvětluje jisté konání lidí.*“

Jednoduché a zároveň komplexní vysvětlení pojmu identita předkládá Říčan (1990, s. 232): „*Mít identitu znamená znát odpověď na otázku, kdo jsem, znát sám sebe, rozumět svým citům, vědět, kam patřím, kam směřuji, čemu doopravdy věřím, v čem je smysl mého života. Znamená to jistotu sebou samým, zodpovědnost za své činy, realistické sebevědomí, znalost svých možností a mezí.*“

2.2 Problém identity

Nakonečný (2009a) říká, že z hlediska psychologie je identita možnost „být sám sebou“, což ale v určitých situacích není vhodné a lidé pak své chování stylizují a něco předstírají. Není však možné „nebýt sám sebou“, jak je to někdy prezentováno např. v případě, kdy člověk udělá něco z donucení nebo něco, za co se sám stydí. Jedinec je totiž vždy sám sebou, protože „*k jeho autenticitě patří být adaptabilní, bezzásadový, zbabělý a podobně*“ (Nakonečný, 2009a, s. 355).

Od slovního spojení „být/nebýt sám sebou“ musíme odlišit pojem **ztráta identity**, kterou Nakonečný (2009a) charakterizuje jako záměrné předstírání, že člověk je někým jiným, než ve skutečnosti je.

Dalším úskalím formování identity je **krize identity**, která je zapříčiněná změnou hodnotového žebříčku (Nakonečný, 2009a). Krizí identity se zabýval Erik H. Erikson, který pojmenoval jednotlivé fáze psychosociálního vývoje člověka vždy nějakým typem konfliktu a krize (Vágnerová, 2000). Jednotlivé fáze psychosociálního vývoje člověka budou představeny v kapitole 2.3.

Stabilizace identity lze dosáhnout při splnění dvou podmínek:

- a. generalizací hodnot jedince, která zapříčiní flexibilní adaptaci;
- b. egem motivovaným, nezávislým a dobrovolným jednáním jedince, který v případě překročení norem nemá problém se bez výčitek svědomí se svým chováním vyrovnat (Nakonečný, 2009a).

Identita zahrnuje také **identifikaci** coby ztotožnění se s nějakou skupinou nebo se sociálními rolami (více o sociálních rolích viz kapitola 3.2). Za určitých okolností je identifikace pro člověka složitá a někdy ji zcela odmítá, protože souvisí s vnitřním a vnějším „já“. Nakonečný (2009a, s. 354) dále tvrdí, že „*identifikace je zdrojem sebehodnocení a sebeprezentace*“.

2.3 Formování identity podle Erika H. Eriksona

Pojmem identita se v psychologii zabývali mnozí odborníci, počínaje Freudem a konče postmoderními přístupy, které se prezentují jako alternativní nebo kontrastní vůči těm tradičním (Bačová, 2019). Vzhledem k nepřehlednému množství informací, které jednotlivé teorie obsahují, se zaměříme pouze na výsledky práce psychologa Eriksona, který otázku formování identity rozebral podrobně a na kterého se většina autorů dodnes odvolává. Zároveň je prezentace jeho pojetí identity přínosná pro tuto práci s ohledem na její stanovené cíle.

Erikson rozlišuje **self identitu** a **ego identitu**. Self identita je o tom, jak vnímáme a hodnotíme sami sebe. Ego identita je pak jakýsi psychologický nástroj, díky němuž člověk

získává jistotu, že je schopen si udržet svou vnitřní rovnováhu získanou v minulosti do té míry, že tato jeho vnitřní rovnováha je vnímaná stejně i v očích ostatních (Erikson, 2022).

Při formování identity ega hrají dle Eriksona zásadní roli čtyři aspekty, kterými jsou: „*krize identity, institucionalizované moratorium, boj mezi egem a superegem o dominanci v osobnosti a stupně hodnotové orientace*“ (Bačová, 2019, s. 115).

- **Krize identity** – Erikson definuje jednotlivé vývojové fáze člověka (tzv. osm věků člověka, viz níže) jako konflikt negativního s pozitivním. Bloudění mezi těmito dvěma rovinami nazývá krizí identity. Termín se vztahuje především k období pozdní adolescence, kdy dosažení ego identity vrcholí (Bačová, 2019).
- **Institucionalizované moratorium** – takto Erikson nazývá dobu, kterou adolescent dostává od společnosti na to, aby našel a zvnitřnil své hodnoty a postoje. Je to čas, kdy může chybovat a připravovat se na roli dospělého (Bačová, 2019).
- **Boj mezi egem a superegem³ o dominanci v osobnosti** – je-li tento boj těžký, mluvíme opět o krizi identity. Ideální je vítězství ega (Bačová, 2019).
- **Stupně hodnotové orientace** – Erikson rozlišuje tři stupně. *Morální stadium*, období dětství, které se vyznačuje neomezenou důvěrou v autoritu. *Ideologické stadium*, období adolescence, které se vyznačuje snahou o osvojení nových typů autorit, často i protikladných, což vede k adaptaci jedince na širší sociální prostředí. *Etické stadium*, období dospělosti, se vyznačuje tím, že jedinec dochází k uvědomění si své zodpovědnosti sám za sebe a za své chování a v rozšířeném smyslu za každého jednoho člověka (Bačová, 2019).

Jak již bylo zmíněno, Erikson pojmenoval osm vývojových fází psychosociálního vývoje, tzv. **osm věků člověka**. Dle Vágnerové (2000) je základem pro jeho teorii psychoanalýza, přičemž rovněž počítá se sociálními a kulturními vlivy.

- **Základní důvěra proti základní nedůvěře (kojenecké období):** pro dítě je rozhodující vytvoření pevného vztahu s matkou, jejíž péče musí uspokojit individuální potřeby dítěte (fyzické i psychické) a zároveň v dítěti probudit neomylný pocit, že se dítě na matku může spolehnout. Tím je zároveň položen základ pocitu identity dítěte (Erikson, 1999, 2022).
- **Autonomie proti studu a pochybám (rané dětství):** dítě získává pocit nezávislosti, soběstačnosti a kontroly nad sebou samým, k čemuž potřebuje povzbuzování a podporu

³ Ego a superego jsou spolu s id součástí strukturálního modelu lidské psychiky Sigmunda Freuda. Id je dítě v nás, reprezentuje princip slasti. Superego reprezentuje princip dokonalosti, chce mít vše perfektní a je nejvíc ovlivněno výchovou. Ego je dospělý jedinec, který reprezentuje princip reality, vyrovnává tlaky z id a ze superega (Nakoňný, 2009a).

ze svého nejbližšího okolí, tedy primárně od rodičů. „*Z pocitu sebeovládání bez ztráty sebeúcty vychází trvalý pocit dobré vůle a hrdosti; pocit ztráty sebeovládání a pocit cizí dominance vyvolává trvalý sklon k pochybnostem a studu*“ (Erikson, 2022, s. 231).

- **Iniciativa proti vině (předškolní věk, věk hry):** vývoj dítěte je charakteristický nárůstem pohybové i mentální síly. Důležitým faktorem rozvoje je hra, dítě touží po spolupráci a společné činnosti. Samostatnost dítěte se rozvíjí v interakcích s dalšími členy rodiny. Dítě začíná chápat morální hodnoty a normy, jejichž přijímání jde ruku v ruce s pocitem viny, který dále přerůstá ve svědomí (Erikson, 1999, 2022).
- **Příčinnost proti inferioritě (školní věk):** v tomto období, které je nejdůležitější pro sociální vývoj dítěte, je pro ně podstatné vzdělávání, učení a řešení úkolů. Rozšiřuje se jeho sociální skupina, protože dítě chce tvořit spolu s ostatními. Za svou snahu však vyžaduje ocenění, které vede k rozvoji sebedůvěry. Pokud se mu ocenění nedostává, nebo je zpětná vazba negativní, roste v dítěti pocit selhání, méněcennosti a nedostatečnosti (Erikson, 1999, 2022).
- **Identita proti konfuzi rolí (adolescence):** období dospívání se vyznačuje zásadními fyzickými i emocionálními změnami. Dospívající jedinec se trápí otázkou, jak jej vidí ostatní, srovnává se s vrstevníky, přičemž touží po jejich uznání a respektu. Ve snaze někam patřit a dokončit hledání své identity, se adolescent často identifikuje s nejrůznějšími vrstevnickými skupinami natolik, že vlastní identitu ztrácí. Mluvíme o konfuzi rolí neboli zmatení. Přichází první lásky, které jsou také z určitého úhlu pohledu experimentem vedoucím k vymezení vlastní identity tím, že dospívající projektuje obraz sebe sama do druhého člověka, načež se pokouší tento obraz reflektovat (Erikson, 2022).
- **Intimita proti izolaci (mladá dospělost):** mladý člověk v tomto stádiu vývoje je připraven pro partnerské a intimní vztahy včetně ochoty ke kompromisům, které vyžadují určitou morální připravenost. Snaha vyhýbat se intimním vztahům vede dle Eriksona k izolaci. „*Nebezpečím tohoto stádia je, že jedinec zakouší intimní, soupeřivé a bojovné vztahy zároveň s jistými osobami i proti nim*“ (Erikson, 2022, s. 242).
- **Generativita proti stagnaci (dospělost):** ústředním tématem této fáze vývoje je rozmnožování a zájem o budoucí generace, přičemž nejen děti jsou závislé na rodičích, ale platí to i naopak. Pod pojem generativita Erikson (2022) zahrnuje také pojmy produktivita a kreativita. Jedinec, který své naplnění nenajde, se cítí býti ochuzen a zažívá pocity stagnace.
- **Integrita ega proti zoufalství (stáří):** integritu ega Erikson (2022) popisuje jako stav duševně vyvrážděného člověka, který hodnotí svůj život jako smysluplný, jako jedinečný a nezaměnitelný a ve všech ohledech takový, jaký měl být. Člověk, který nechápe, že

lidský život zapadá do řádu světa, tuto integritu nepřijímá, což se projevuje strachem ze smrti.

Osm věků člověka Erikson zakončuje příznačným propojením poslední a první fáze vývoje, kdy jednou větou říká vše: „*Zdá se, že lze i nadále parafrázovat vztah dospělé integrity a infantilní důvěry a říci, že zdravé děti se nebudou bát života, pokud budou mít jejich rodiče dostatečnou integritu k tomu, aby se nebáli smrti*“ (Erikson, 2022, s. 244).

2.4 Pohlavní, genderová a sexuální identita/identifikace

K dokreslení pojmu identita v kontextu této práce je podstatné si vysvětlit také pojmy pohlavní identita, genderová identita, sexuální identita a identifikace.

Pohlavní identita je definována jako příslušnost k mužskému či ženskému pohlaví. Primárně jde o biologické nastavení, tedy o to, s jakým pohlavím se člověk narodí. Určitou roli však hraje také výchova (viz kap. 3.5), která je tradičně jiná u chlapců a jiná u dívek (Weiss, 2011b).

Termín **gender** k nám přišel z angličtiny, a protože český jazyk nemá přijatelný ekvivalent tohoto slova, používá se v nezměněné podobě (Weiss, 2011b). Sloboda (2016, s. 27) definuje gender jako „*sociální konstrukci mužství a ženství*“. **Genderová identita** pak vyjadřuje to, jak jedinec sám sebe vnímá, kým se cítí být, nikoli to, s jakým pohlavím se narodil (Sloboda, 2016).

Vysvětlení **sexuální identity** je nejhůře uchopitelné, protože odborná literatura není ve výkladu jednotná. V některých případech je synonymem pro pohlavní identitu, jindy je synonymem pro genderovou identitu.

Dle Řičana (1990, s. 236) je to „*jistota vlastním ženstvím nebo mužstvím*“, přičemž dodává, že pro chlapce to bývá snadné, zatímco pro dívky je to někdy nelehký úkol, protože to souvisí s přijetím role ženy.

Sloboda (2016, s. 25) rozumí sexuální identitou „*identitu spojenou především s vnímáním sebe sama coby bytosti sexuální, sexuálně citící, jednající, komunikující*“.

Jednotlivé termíny pak explicitně rozlišuje Fafejta (2016), čímž je činí srozumitelnějšími. Pohlavní identita se v jeho pojetí týká pohlaví, s jakým se člověk narodil. Z té pak vychází genderová identita, přičemž jedinec na základě biologického pohlaví přijímá zažité vzorce chování a hraje svou **genderovou roli**. „*Sexuální identita vychází ze sexuální orientace. Na jejím základě se jedinec, alespoň na psychické rovině, ztotožňuje s širší sociální skupinou lidí stejné orientace*“ (Fafejta, 2016, s. 11).

Autoři Procházka (2002) nebo Janošová (2000) operují navíc se slovním spojením **sexuální identifikace**. Procházka (2002, s. 4) spojuje sexuální identifikaci s hodnocením sebe

sama a s tím, co člověk vnitřně cítí: „*Cítíme se buď mužem nebo ženou a také heterosexuálem nebo homosexuálem*“. Podobný význam dává sexuální identifikaci i Janošová (2000, s. 16), když říká, že sexuální identifikace „*se týká vlastního sebepojetí člověka*“.

Sloboda (2016) zmiňuje pojem identifikace v souvislosti s odlišnou sexualitou. Identifikace je podle něj proces, který dnes již běžně nazýváme coming out.

2.5 Coming out

Anglický termín **coming out** znamená přiznání se, vyjít ven. Termín do češtiny nepřekládáme, jelikož zdomácněl natolik, že výraz „vyoutovat se“ je běžnou součástí hovorového jazyka. Máme-li ho však nějak blíže specifikovat, dle Procházky (2010, s. 115) „*zahrnuje rozpoznání, sebepřijetí a schopnost širší integrace sexuální orientace do své osobnosti*“.

Sloboda (2016, s. 153) pak definuje coming out jako „*proces vnitřního uvědomění si své neheterosexuality a následné sdělování této informace okolí*“.

Coming out⁴ homosexuálně orientovaných lidí je výsledkem přijetí jejich homosexuální orientace a identity. K jejímu uvědomění dochází nejčastěji v pubertě, ale samotnému coming outu může dojít z nejrůznějších důvodů i mnohem později, zvláště u žen (Janošová, 2000).

Procházka (2002) rozděluje coming out na několik fází:

- a. **Precoming out:** jedinec si začíná být vědom své odlišnosti, ale ještě ji neumí pojmenovat. Dle Procházky se v dětství takového člověka mohlo, ale nemuselo, vyskytovat nedostatečné sebehodnocení, nezapadání do kolektivu, či narušený vztah k otci.
- b. **Vlastní coming out:** jedinec si je již vědom, že jeho odlišnost spočívá v jiné sexuální orientaci, než je většinová a tedy očekávaná. Zpočátku je náročné se s tím vyrovnat, a proto se tomuto zjištění brání. „*Většina lidí, kteří o své erotické orientaci pochybují, bývá homosexuálních*“ (Procházka, 2002, s. 8). V této fázi je časté, že jedinec považuje svou orientaci za dočasnou nebo se považuje za bisexuála. Následuje sebepřiznání (vnitřní coming out) a poté svěření se někomu jinému (vnější coming out), přičemž oznámení rodičům někdy vyžaduje odbornou pomoc (Janošová, 2000).
- c. **Fáze explorce:** první pokusy o navazování homoerotických vztahů, zpočátku často jen za účelem sexu.
- d. **Fáze partnerství:** první citové a partnerské homosexuální vztahy.
- e. **Fáze integrace:** plné přijetí a začlenění homosexuální orientace do života, zvnitřnění hodnot (Procházka, 2010).

⁴ Coming out se netýká jen homosexuálů, pro tuto práci však není rozšíření na další skupiny relevantní.

2.5.1 Vnitřní coming out

Vnitřní coming out většinou předchází vnějšímu, protože nejprve musí člověk přijmout svou homosexualitu sám v sobě. Červenková (2002) uvádí šest stádií vývoje identity podle psycholožky Vivienne Cassové, kterými jedinec během vnitřního coming outu prochází:

- **Zmatek v identitě:** jedinec se stále považuje za heterosexuála, ale zároveň si uvědomuje, že jeho pocity a chování tomu odporují. Častou reakcí je popírání homosexuální identity. Vhodnější je dohledání si relevantních informací, které pomohou se zorientovat.
- **Porovnávání identity:** jedinec, který ví, že je jiný, se musí vypořádat s pocitem odcizení, které cítí. Nové pocity mohou vést ke smutku, protože je nutno změnit své životní plány a očekávání, protože člověk už není tím, kým si myslel, že je.
- **Tolerance identity:** jedinec se s novou identitou postupně sžívá a opatrně navazuje kontakty s homosexuální komunitou, ale zatím se svým nejbližším nesvěřuje.
- **Akceptace identity:** jedinec už nejen toleruje, ale plně přijímá svou identitu, tedy akceptuje svou homosexualitu. Zároveň se k nové identitě postupně přiznává i na venek, čímž snižuje rozpor mezi tím, kdo je a mezi tím, jak jej vidí ostatní. Bohužel to může vést k nepříjemným reakcím z okolí, s nimiž se člověk musí vyrovnávat.
- **Hrdost na identitu:** jedinec rozlišuje lidi ve svém okolí na heterosexuály a homosexuály, je hrdý, že našel sám sebe a chtěl by to dát otevřeně najevo, ale trápí ho předsudky a diskriminace kvůli sexuální orientaci.
- **Syntéza identity:** jedinec začleňuje homosexualitu do celkového konceptu své identity a jeho důvěra v okolní svět se obnovuje.

Dnešní digitální doba nabízí téměř neomezené možnosti v oblasti hledání informací na internetu a sociálních sítích, i když ne bez rizika, jak bylo popsáno v úvodu této práce. Dnešní mladí lidé se díky tomu mohou zorientovat podstatně rychleji a snadněji, než tomu bylo dříve. To však neznamená, že procesem coming outu projdou všichni bez obtíží.

Vnitřní coming out je především individuální psychický proces, jehož obsahem jsou myšlenky, pocity a touhy, přičemž ze začátku převládá pocit osamělosti a vnitřního zmatku. Negativní vliv na průběh coming outu mají předsudky a stereotypy, které jsou stále v naší společnosti přítomné (Sloboda, 2016). Člověk musí v rámci vnitřního coming outu přijmout navíc status sexuální menšiny a přehodnotit své plány do budoucnosti (manželství, děti apod.). Lidé s odlišnou orientací také postrádají životní vzory, protože většinou jsou vychováváni heterosexuálními rodiči. Proto i v dnešní době dochází k popření homosexuality (Janošová, 2000).

Někteří jedinci, když nejsou schopni svou homosexualitu přijmout, dokonce vstupují do manželství nebo přistupují na víru. Jiní se dočasně identifikují jako bisexuálové (Sloboda, 2016).

Coming out může probíhat natolik těžce, že je žádoucí vyhledat psychologickou pomoc. Někdy se mladí lidé uchylují k alkoholu a drogám, což může vést k zesílení jejich vnitřní úzkosti a rozvíjení suicidálních tendencí. Obtížný coming out mívají lidé inteligentní s vysokým hodnotovým žebříčkem, protože berou svůj stav velmi vážně. Dokončený vnitřní coming out je důležitý také jako prevence diskriminace, protože pokud jedinec nepřijímá sám sebe, nebude schopen se v případě potřeby bránit a hájit svá práva (Procházka, 2002).

2.5.2 Vnější coming out

V průběhu coming outu přichází chvíle, kdy člověk cítí potřebu svěřit se někomu blízkému. Úspěšnost tohoto vnějšího coming outu závisí na kvalitě vybudovaných vztahů v rodině a přátelských vztahů a záleží také na prostředí. Je známo, že ve větších městech jsou tolerance k odlišnostem větší, než na malých městech a vesnicích, že ženy přijímají homosexualitu lépe, než muži a že starší a méně vzdělaní lidé více věří předsudkům (Procházka, 2002).

Jako největší problém je uváděn coming out před vlastními rodiči, zvláště pokud jde o přijetí homosexuálního syna otcem. Velkou roli hrají stereotypy, předsudky a obava rodičů, jak jejich potomka přijmou ostatní příbuzní a známí. Rodiče tedy sami zažívají určitou formu coming outu, kdy se rozhodují, komu se svěří a komu nikoliv (Sloboda, 2016).

Škrabský (2008) přináší pět fází, kterými rodiče při zpracovávání nových skutečností mohou procházet:

- a. **Období šoku:** rodiče mohou reagovat pláčem, křikem, mohou se zlobit a nadávat.
- b. **To není pravda:** jde o fázi popírání a negace, rodiče mohou vyžadovat intervenci odborníka.
- c. **Kde jsme udělali chybu:** rodiče hledají příčinu sami v sobě, provází je pocit viny.
- d. **Raději bychom o tom nevěděli:** rodiče cítí bolest, vztek, zklamání nebo lítost.
- e. **Toto je naše volba:** rodiče začínají uvažovat racionálně, v lepším případě jsou si vědomi toho, že nejlepší cestou je pochopení a podpora. V horším případě se může stát, že rodiče za vším zlým vidí homosexuální orientaci. Situace je komplikovanější a náročnější ve věřících rodinách, a to pro všechny strany.
- f. **Moje dítě je homosexuál:** tato poslední fáze je okamžikem plného přijetí a akceptace. Bohužel ne všichni rodiče jsou schopni do této fáze dojít.

V procesu vnějšího coming outu člověk odhaluje intimní oblasti svého života, a to nejen před příbuznými, ale mnohem častěji před cizími lidmi. Naše společnost je heteronormativní, takže veřejný coming out je dříve či později nutností. Může se stát, že jedinec je donucen k vnějšímu coming outu, aniž by dokončil vnitřní, což může zapříčinit ještě větší nejistotu. Na druhou stranu, pokud se setká s pozitivní odezvou z okolí, jeho vnitřní proces přijetí sám sebe a své homosexuality to urychlí (Sloboda, 2016). Pro realizaci coming outu považuje Sloboda (2016) za stěžejní dvě oblasti. Za první, aby člověk procházející coming outem nestigmatizoval sám sebe, tedy nedával sám sobě nevhodné nálepky. Za druhé, aby člověk procházející coming outem nepovažoval svou orientaci za hlavní nebo jedinou charakteristiku své osoby. Klíčové také je neprezentovat vnější coming out jako něco speciálního nebo mimořádného, přestože jde o náročný proces vyžadující odvahu.

Opakovaný veřejný coming out nikdy nekončí. Člověk během svého života vystřídá mnoho sociálních skupin a zažije nespočet sociálních situací, přičemž ve většině z nich je normou heterosexuality. To znamená, že muž nebo žena s menšinovou orientací stojí denně před rozhodnutím, zda má tuto skutečnost skrývat nebo odhalit, což je samo o sobě stresující a náročné (Sloboda, 2016).

Ústředním tématem druhé kapitoly byla identita. Po jejím vydefinování byly objasněny problémy s identitou a vysvětlen proces formování identity dle Erika Eriksona v návaznosti na jednotlivé fáze psychosociálního vývoje člověka. Zanalyzovány byly také pojmy sexuální identita, pohlavní identita, genderová identita a identifikace. V poslední části této kapitoly byl objasněn proces vnitřního a vnějšího coming outu.

3 Socializace

„Nemůžeme děti tvořit podle své vůle. Musíme je mít, milovat a vychovávat co nejlépe a jinak je nechat na pokoji.“

Johann Wolfgang von Goethe (německý spisovatel, právník a politik, 1749–1832)

Slovo **socializace** pochází z latinského *socialis* a jeho význam je družný, společený, polidštěný.

3.1 Definice

Jandourek (2012, s. 208) uvádí, že původ pojmu socializace je v sociálních vědách a znamená „osvojování si norem, zvyků, idejí, hodnot, tradic, jazyka, symbolů a sociálních rolí v dané společnosti“. Jde tedy o získávání zkušeností nutných pro společný život s dalšími lidmi.

Dle Kellera (1995, s. 33) socializace „bývá nazývána ‘druhým, sociokulturním narozením’, neboť teprve díky jí se biologický tvor stává bytostí schopnou chovat se jako člen určité společnosti“.

Jako o procesu „postupné přeměny člověka z biologické bytosti v bytost lidskou, a to vlivem sociálního prostředí, hry a práce“ mluví o socializaci Kohoutek (1998, s. 5).

Dle Giddense (1999, s. 39) je socializace „proces vývoje od stadia bezmocného novorozence až po osobu, která si dobře uvědomuje sebe sama a orientuje se ve své vlastní kultuře“. Giddens zdůrazňuje, že přestože je jedinec výrazně ovlivněn kulturním prostředím, v němž je vychováván, neznamená to, že by se u něj nerozvinula individualita a svobodná volba. „V průběhu socializace dospívá každý z nás k procesu sebeuvědomění a vytváří si schopnost samostatně myslet a jednat“ (Giddens, 1999, s. 60).

Podobně vysvětluje proces socializace i Sollárová (2019), podle které je zdravá socializace, neboli schopnost adekvátně reagovat na rozličné životní situace, výsledkem rovnováhy mezi osobní identitou, tedy odlišením od ostatních a sociální identitou, tedy podobností s druhými.

Pohledem sociální psychologie nahlíží na socializaci Nakonečný (2009b, s. 102), který ji považuje za „vysoce komplexní proces“. Úspěšně socializovaný jedinec si prostřednictvím sociálního učení rozvíjí kognitivní procesy, emoce i chování, „jejichž vzájemné propojení dává tři základní kategorie psychologické reality: postoje, obraz světa a instrumentální vzorce chování“ (Nakonečný, 2009b, s. 103).

3.2 Sociální učení a sociální role

K termínu socializace se vážou další pojmy, jejichž vysvětlení je důležité, aby informace v teoretické části práce byly komplexní.

Proces socializace probíhá formou **sociálního učení**, protože člověk se nerodí s naučenými vzorci chování. Sociální učení může být jak pasivní (nahodilé, formou opakujících se činností), tak aktivní (plánované, prostřednictvím výchovy a vzdělávání). Člověk se učí reagovat a chovat se v souladu se svými potřebami (Nakonečný, 1999b; Knotová, 2014). Cílem sociálního učení je, aby se jedinec choval tak, jako by byl pod stálou kontrolou (Kohoutek, 1998).

Knotová (2014, s. 24) uvádí tři podoby sociálního učení:

- *„Přímé posilování učení odměnou a trestem. Žádoucí a odměněné chování je fixováno, nežádoucí chování je trestem potlačováno.*
- *Napodobování (imitace) jiného člověka, kterého si jedinec váží.*
- *Identifikace, tj. převzetí všech pozorovatelných způsobů chování referenční osoby, kterou si jedinec zvolil jako model.*“

V rámci socializace si člověk osvojuje **sociální role**. Tento pojem byl již v této práci uveden (viz kapitola 2.2), jeho bližší specifikace nikoli. Nakonečný (1997) ho vysvětluje jako způsob chování, které je společensky přijatelné v souladu s prostředím, společenským statutem, věkem a pohlavím jedince. Hraje-li jedinec své role dle akceptovaných společenských norem, reakce okolí je kladná, v opačném případě může být reakcí společnosti sarkasmus nebo despekt. Pokud je něčí chování v rozporu s právními normami, následuje trest. Každý člověk zastává mnoho rolí, ať již formálních či neformálních, chtěných či odmítaných. Nakonečný (1997) rozděluje role na **přirozené**, např. role matky a **atributované**, což jsou role připisované sociálním okolím, které se jedinec rozhodne přijmout za vlastní, pokud je jeho chování v této roli pozitivně hodnoceno (např. žena se domnívá, že její altruismus je zdrojem obdivu a začne se prezentovat jako žena altruistka).

Socializace má vliv na identitu člověka. A stejně jako je socializace celoživotní proces, proměňuje se v čase také identita. Jedinec s homosexuální orientací se v rámci coming outu vyrovnává s novou sociální rolí, a tedy nutně dochází k určité transformaci jeho identity. Jak bylo uvedeno v kapitole 2.5.2, je dle Slobody (2016) nezbytné, aby člověk v této fázi přijímání své identity nebral tuto sociální roli jako jedinou signifikantní charakteristiku sebe sama.

3.3 Etapy socializace dle vývojových období člověka

Vývojová psychologie upozorňuje na skutečnost, že již v **prenatálním období** plod reaguje na podněty matky. Jeho projevy jsou zcela přirozené a jemu vlastní, teprve po narození

se mohou formovat vlivem sociálního prostředí a učení. Také bylo prokázáno, že přítomnost otce u porodu pozitivně působí na vztah otce k dítěti, čímž přispívá k lepšímu psychosociálnímu vývoji dítěte (Pugnerová, 2010).

Novorozenec přichází na svět s vrozenými dispozicemi ke svému rozvoji, ale pro plnohodnotný růst potřebuje interakci s druhými lidmi, na kterých je závislý.

Kojenec začíná komunikovat prostřednictvím mimiky, úsměvu, pláče a vydáváním dalších zvuků. Matka je pro dítě zrcadlem, když jeho projevy napodobuje, čímž se vytváří východisko pro učení se nápodobou, což je jeden z hlavních mechanismů socializace (Vágnerová, 2000). Britský psychiatr a psychoanalytik John Bowlby definoval v polovině minulého století teorii attachmentu neboli teorii citové vazby mezi matkou a dítětem. Podstatou této teorie je skutečnost, že pro optimální vývoj dítěte je důležitá včasná a přiměřená reakce matky na potřeby dítěte, které tak pociťuje lásku, přijetí a bezpečí, a díky tomu samo umí v budoucnu lásku dávat i přijímat, má přiměřené sebevědomí i důvěru v jiné lidi, naučí se komunikovat a svět považuje za bezpečné místo (Vrtbovská, 2010). Nakonečný (2009b, s. 132) mluví o této citové vazbě jako o „základním předpokladu relativně bezporuchově probíhající socializace“. V kojeneckém období (do jednoho roku věku), tedy závisí proces socializace výhradně na interakci s matkou. Dítě se nejprve musí k matce připoutat, aby se později mohlo zase odpoutat a najít cestu k vlastní samostatnosti, beze strachu z ostatních lidí. Prostřednictvím vhodných matčiných reakcí se u dítěte rozvíjí hodnota vlastní bytosti a jádro dalších sociálních kompetencí (Vágnerová, 2000). Dle Erika Eriksona (2022) je v tomto období položen základ pocitu identity dítěte (viz kapitola 2.3).

Následuje věk **batolete** (od jednoho roku do tří let), ve kterém je nedílnou součástí procesu socializace člověka rozvoj komunikačních dovedností. S tím souvisí také seznamování se se sociálními normami, které dítě objevuje jak pozorováním, tak právě prostřednictvím komunikace s dospělými (Vágnerová, 2000). Batole se socializuje nápodobou, kdy prostřednictvím nejrůznějších aktivit imituje dospělé. Přestože batole začíná navazovat vztahy k vrstevníkům, nejde zatím o spolupráci, cílem je naopak osamostatňování se (Plevová, 2010).

Dítě předškolního věku je stále primárně socializováno v rodině, přičemž hlavním nástrojem i prostředkem socializace se stává hra. Poprvé se objevují „intersexuální rozdíly“, což znamená, že chlapci a děvčata si vybírají jiné hry, jiné hračky i jiné spoluhráče (Plevová, 2010). Rozvíjí se také prosociální chování, ale jen jako výsledek sociálního učení nápodobou. Pokud tedy dítě nikoho s podobným chováním ve svém okolí nemá, nemůže jej napodobit. To souvisí také s přijímáním norem, které se dítě sice snaží rozlišovat, ale v zásadě přijímá to, co mu řeknou dospělí (Vágnerová, 2000).

Nástup do školy je důležitým milníkem v životě dítěte, protože nastává nová etapa socializace mimo rodinu. Dítě musí být připraveno akceptovat běžné normy chování, respektovat pravidla a autority a rozumět primárním hodnotám. Role žáka je mu přiřazena automaticky a dítě musí být schopno jí porozumět. Tato role je většinou vnímaná pozitivně jako cesta k osamostatnění se, ale zároveň s sebou nese určitou míru zátěže v podobě přijetí zodpovědnosti. Ve třídě pak dítě přijímá, nebo jsou mu přiděleny, i další role, což má pro socializaci jedince zásadní význam. Jedním z předělů v procesu socializace ve **školním věku** je potřeba identifikace s vrstevnickou skupinou (Vágnerová, 2000).

Období **dospívání** rozděluje Vágnerová (2000) na pubescenci (11-15 let) a adolescenci (15-20 let). **Pubescence** je doba, kdy dospívající mění názor na lidi ve svém okolí, má velkou potřebu se osamostatnit, být nezávislý, vymezit se vůči rodičům a prosadit si vlastní názor. Současně je to doba intenzivního navazování vztahů s vrstevníky, dospívající mají zvýšenou potřebu přátelství, kterou později nahradí první lásky. Pro pubescenty je důležitá skupinová identita (Vágnerová, 2000).

Adolescent se stává dospělým a takto ho začíná vnímat i jeho okolí. Současně je však od něj vyžadována odpovědnost a dospělé chování. Adolescenti jsou citliví k morálním hodnotám, které si sami vybrali a ty, které neuznávají, nekompromisně kritizují. Podstatné jsou pro ně vztahy, prostřednictvím kterých sami sebe definují. První partnerské zkušenosti jsou intenzivní, ale většinou se tyto vztahy rozpadají. Adolescenti prochází také novými sociálními rolami, především v profesní oblasti, přičemž prestiž jednotlivých rolí má vliv na hodnotový žebříček těchto mladých lidí (Vágnerová, 2000). Erikson (2022) považuje adolescenci za vrcholné období zápasu o individuální identitu (viz kapitola 2.3).

Dospělost⁵ dělí Vágnerová (2000) na mladou dospělost (20-35 let), střední dospělost (35-45 let) a starší dospělost (45-60 let). Mezi prvotní znaky dospělosti řadí Vágnerová (2000) ochotu vzít na sebe odpovědnost, způsobilost se samostatně rozhodnout a schopnost se o sebe a případně o druhé postarat, a to i na svůj vlastní úkor. **Mladý dospělý** má na základě prožitých zkušeností již vybudovaný systém norem, hodnot a vzorců chování. Je to období stabilizace profesní role, stabilizace vztahů, uzavírání manželství a plození dětí (Vágnerová, 2000). V případě příchodu nového dítěte na svět se celý cyklus socializace znovu opakuje. A protože socializace je celoživotní proces, tak mladý dospělý v roli rodiče formuje a socializuje své dítě, zatímco on sám je dále ovlivňován a formován jinými mechanismy a činiteli socializace.

⁵ S ohledem na stanovené cíle se tato práce blíže zabývá pouze socializací **mladých dospělých**.

3.4 Činitelé socializace

Socializace člověka není záležitostí jednoho zdroje, který by působil na všechny stejně. Jde o komplex sociálních vztahů, které tvoří jednotlivci, skupiny a instituce a které působí na jednotlivce a na sebe navzájem (Sollárová, 2019). Největší účinek na socializaci jedince pak mají malé skupiny, prostřednictvím nichž si lidé nejefektivněji osvojují pravidla, návyky a vzorce chování. Primárním zdrojem socializace je téměř ve všech kulturách rodina, sekundárními zdroji jsou nejrůznější vrstevnické skupiny a organizace mimo rodinu a nesmíme zapomenout ani na vliv médií (Kořa, 2015).

Je také nutné si uvědomit, že člověk není v procesu socializace pasivním příjemcem, nýbrž je aktivním spolutvůrcem. Socializace je proces vzájemných interakcí, nikoli jednostranná záležitost. Dle Dunovského (1999, s. 77) jde „*výslovně o vzájemnou součinnost osobnosti a sociálního prostředí*“. Nevýhodou moderní společnosti je dle Kellera (1995, s. 34) „*konkurenční rozštěpení socializačních mechanismů*“, tedy skutečnost, že jednotlivci a skupiny, podílející se na socializaci, mohou zastávat protichůdné názory a zároveň vytvářet tlaky, a je pak na každém jedinci, kterému z těchto tlaků podlehne a které názory si zvnitřní.

V pojetí Krause (2008) jsou činitelé socializace **genotyp** či **vrozené dispozice** spolu s předpokladem pro **aktivní vývoj** každého jednotlivce, na které dále v průběhu života působí vlivy **prostředí** a **výchova**. „*Vyústěním je fenotyp (soubor znaků, jimiž se jedinec projevuje v daném stadiu svého vývoje*“ (Kraus, 2008, s. 64).

3.4.1 Rodina

Rodina je považována za základní socializační jednotku, která by měla člověku od narození zabezpečit uspokojení fyzických i psychických potřeb, naučit ho normám, hodnotám, vzorcům chování, komunikačním modelům a připravit na fungování v sociálních rolích. Z hlediska psychosociálního vývoje člověka by měla být místem bezpečí a jistoty (Kořa, 2015).

Matějček (2017, s. 56-58) o rodině říká, že „*není jiné místo, kde by dítě tak přirozeně a do takové hloubky poznávalo vztahy mezi lidmi*“, přičemž nemluví jen o vztazích a chování členů rodiny k sobě navzájem, ale i o vztazích a chování k cizím lidem a také věcem, protože takovému chování se dítě učí především v rodině.

Dunovský (1999) upozorňuje na skutečnost, že úspěšnost socializace v rodině se dá předpokládat ještě před narozením dítěte. Rozhodujícím faktorem jsou tzv. „*rodičovské postoje*“, které si rodiče utvořili na základě vlastních zkušeností především s průběhem svého dětství a dospívání, přijetím či nepřijetím sebe sama apod. Tyto postoje pak ovlivňují způsob

výchovy dítěte a to, do jaké míry ho rodiče emocionálně akceptují, což má dopad na postavení dítěte v rámci rodiny a následně v celé společnosti.

Na socializaci má podstatný vliv také kvalitní rodinné prostředí. To se formuje na podkladě několika aspektů, jako jsou např. ekonomické, společenské a sociální podmínky rodiny, počet dětí a celkově členů rodiny, vzdělanost, profese, zaměstnanost či nezaměstnanost rodičů a v neposlední řadě, jak již bylo řečeno, jsou klíčové vzájemné vztahy jednotlivých členů rodiny (Knotová, 2014).

Specifickým socializačním prožitkem je soužití se sourozenci, protože ti spolu musí žít, spolupracovat, řešit problémy, hledat kompromisy. Jedináčci tyto zkušenosti nikdy nezískají, a to ani ve vrstevnické skupině, protože tam platí jiná pravidla. Ve vrstevnické skupině je větší možnost volby, jedinci spolu nemusí žít, a tedy není nutné, aby se vždy na všem dohodli (Knotová, 2014).

Dáme-li do souvislosti socializaci v rodině a homosexualitu, je nutné poznamenat, že obava z reakce rodičů a dalších příbuzných při odhalení homosexuální orientace je tak veliká, že může vézt k úzkostem. Zvláště ve věřících rodinách bývá přijetí homosexuální orientace potomka neřešitelným problémem. Mnoho mladých lidí z takových rodin raději omezí kontakty s rodiči a dokud to jde, svou orientaci před nimi skrývají. Přitom především rodiče jsou těmi, kteří pozitivním přístupem a kladnou reakcí mohou usměrnit nejen proces coming outu, ale celý budoucí život mladého člověka (Procházka 2002).

3.4.2 Škola

Primárním očekáváním od školy je zabezpečení vzdělávání, nicméně socializace je jednou ze základních funkcí školního prostředí. Pro každého jedince je vstup do školy významným krokem, protože dítě na sebe nově přebírá roli žáka a školní docházka vyžaduje disciplínu (Kraus, 2008). Dítě se ve škole musí naučit adaptovat do společnosti, akceptovat autority a respektovat instituce. Škola prostřednictvím výuky předává celý komplex lidských dovedností nezbytných pro budoucí každodenní život jedince a v procesu socializace navazuje na základ položený v rodině (Kot'a, 2015). Školní třída je socializační jednotkou, ve které dítě navazuje vztahy s vrstevníky, učí se novým způsobům komunikace, spolupráce, rivality, ale i solidarity (Vágnerová, 2000).

Sloboda (2016) mluví o školním prostředí jako o „*genderované instituci*“ s všudypřítomnou sexualitou. Homosexuálně orientovaný jedinec se zde může poprvé setkat s diskriminací a homofobií⁶ a to jak ze strany spolužáků, tak ze strany učitelů a jiných pracovníků školy.

V průběhu školní docházky si zpravidla žáci o své sexuální orientaci otevřeně nepovídají, a mluvíme-li o homosexualitě, často si s ní nejsou jistí ani ti, kterých se týká. Přesto se ve školním prostředí narážky na homosexualitu v hojně míře vyskytují, a to na všech vzdělávacích stupních. Pokud na podobné poznámky učitelé a jiní dospělí zaměstnanci školských zařízení nereagují, může se homofobie transformovat do homofobního obtěžování a šikany. Ta je pak namířena za prvé vůči těm, kteří svou odlišnou sexualitu již projeví, za druhé vůči těm, o nichž se ví, že mají takového člověka v rodině a za třetí vůči těm, kteří svým chováním nebo vzezřením nesplňují představy o tom, jak má správný kluk či dívka vypadat nebo se chovat. Chlapci se přitom s nenávisnými projevy setkávají častěji než dívky (Smetáčková, 2009). Trvá-li homofobní šikana delší dobu, může mít tyto negativní následky:

- „*Strach ze spolužáků a školního prostředí, prožívání úzkosti v souvislosti s pobytem v blízkosti obtěžujících osob, vytvoření záporného vztahu ke škole; tyto nepříjemné pocity mohou vést až k absencím a zprostředkovaně tedy i ke zhoršování prospěchu a vyloučení ze studia;*
- *pocity osobního selhání a nedostatečnosti, snížení sebevědomí, nespokojenost se sebou samým a prožívání silných vnitřních tenzí, které mohou vést až k sebepoškození či dokonce k sebevražednému chování*“ (Smetáčková, 2009, s. 30).

3.4.3 Vrstevnické skupiny

Vrstevnické skupiny, tedy skupiny lidí přibližně stejného věku, mají v socializaci jedince nezastupitelné místo, zvláště v období dospívání, kdy se mladí lidé chtějí osamostatňovat. V nejrůznějších vrstevnických skupinách hledají to, co u rodičů často nenachází: loajalitu, respekt, spolupráci, pochopení, pocit sounáležitosti a pocit, že už nejsou dětmi. Vztahy mezi vrstevníky jsou navíc rovnocenné a není v nich tedy vyžadována poslušnost – na rozdíl od vztahů s rodiči, příbuznými, učiteli nebo vychovateli. Velkou váhu má postavení jedince ve skupině a hodnocení jeho osoby v očích ostatních, protože to má rozhodující vliv na jeho sebehodnocení (Kot'a, 2015).

Dospívající vyhledávají také tzv. **referenční skupiny**, což jsou skupiny, nebo také sociální kategorie lidí, ke kterým by chtěl jedinec patřit, protože jsou vyjádřením jím preferovaných norem a hodnot, případně způsobu chování. Referenční skupiny mohou být kladným

⁶ „*Homofobie je nepřátelskost založená na negativních postojích a předsudcích vůči lidem, kteří jsou homosexuální, nebo se to u nich předpokládá*“ (Sloboda, 2016, s. 156).

vzorem, když se jedná např. o sportovce, umělce apod., ale i záporným vzorem, když se jedná o party lidí inklinující k delikventnímu chování. Pro dospívající, který hledá svou identitu, je mnohdy přijatelnější stát se členem podřadné skupiny než zůstat sám (Kořa, 2015).

Mladý člověk s homosexuální orientací, který ještě neprošel coming outem, by se v klasické vrstevnické skupině nemusel cítit komfortně, např. proto, že častými tématy jsou vztahy k opačnému pohlaví. Proto může být vhodné najít skupinu stejně zaměřených mladých lidí. Ve všech větších městech existuje snadno dohledatelná gay a lesbická komunita, jejíž podpora a pomoc může být zásadní nejen v procesu coming outu.

3.4.4 Média

Nepostradatelným prvkem a činitelem socializace všech generací jsou média, ať již jde o média vizuální (tisk), auditivní (rozhlas), audiovizuální (televize) nebo internet (Kraus, 2008). Dle Sollárové (2019, s. 54) jsou média „*bohatým zdrojem modelového chování v symbolické podobě*“.

Výsledky nejrůznějších výzkumů dokazují, že vizuální a auditivní média jsou stále méně oblíbená, zvláště u mladších generací. Televize je naopak médiem, se kterým se setkávají už nejmenší děti a při správném výběru vhodných pořadů je dobrým edukačním i socializačním pomocníkem. Nebezpečí sledování televize spočívá v tom, že děti ještě nemají potřebné životní zkušenosti, a tedy nejsou schopny vyhodnotit relevantnost sledovaných programů, ať již jde o pořady s tematikou kladnou či zápornou, fikci či skutečnost. Je tedy nezbytné volbu témat kontrolovat ze strany dospělých. Negativní vliv mají reklamy, které navíc posilují genderové stereotypy (Kořa, 2015).

Internet, coby médium umožňující okamžitou dostupnost nepřehledného kvanta informací, změnil svět. Fenomémem dnešní doby jsou pak bezesporu sociální sítě. Dle informací zveřejněných společností DataReportal je v České republice využívá 76,9 % obyvatel, přičemž nejoblíbenější jsou YouTube a Facebook a do popředí se dostává také TikTok (Kemp, 2023). „*Existence obrovské komunikační sítě umožňuje prezentovat své vlastní (a občas i úmyslně zvolené zastírající) identity, jakož i rozvíjet elektronické kontakty s řadou nejrůznějších osob*“ (Kořa, 2015, s. 52). Sociální sítě mohou být prostředkem zábavy i poučení, členství v nejrůznějších skupinách může vést k pocitu sounáležitosti i integrace, na druhé straně mohou být sociální sítě zdrojem frustrace, nepochopení a kyberšikany. Varující je skutečnost, že stále více lidí preferuje on-line komunikaci na úkor komunikace „face-to-face“, což může být zásadní brzdou nejen v procesu socializace (Kořa, 2015).

Internet a sociální sítě můžeme nazvat dobrým sluhou a zlým pánem. V této práci již bylo uvedeno, že pro jedince vyrovnávající se s odlišnou sexualitou mohou internet a sociální

sítě znamenat pomoc v oblasti hledání informací, nalezení jiných lidí i celých komunit s podobnými zkušenostmi. Vždy je potřeba mít na paměti také negativní stránky on-line komunikace.

3.5 Socializace a identita chlapců a dívek

Svět, který nás obklopuje, je rozdělen dle mužských a ženských rolí natolik, že si to lidé už neuvědomují. Je to mj. výsledek jejich vlastní socializace a přijetí genderových rolí. Podle pohlaví jsou vybírány knihy, televizní programy, hračky pro děti, barvy a střihy oblečení apod. Dle Giddense (1999) je diferenciací mužských a ženských rolí je obsažena také ve většině tradičních pohádek.

„Pohlaví je první determinantou, která bude výrazně ovlivňovat sociální vlivy, jimž bude dítě v budoucnu vystaveno“ (Janošová, 2008, s. 91). Rodiče, kteří znají pohlaví dítěte už před narozením, jej začnou automaticky podle pohlaví rozlišovat, vnímat a připravovat pro něj typicky dívčí nebo chlapecké prostředí. *„Je zřejmé, že socializace dítěte směrem k odpovídající chlapecké či dívčí roli má své počátky prakticky v okamžiku jeho narození. Dochází k ní daleko předtím, než si dítě začíná uvědomovat svou identitu a daleko předtím, než se u dítěte mohou vyvinout jakékoli vnitřní motivy k jejímu přijetí“* (Janošová, 2008, s. 91). Giddens (1999) zmiňuje studii interakcí matek, jejichž přístup ke kojencům se lišil podle toho, zda šlo o dívku či chlapce, a to i tehdy, když si matky myslely, že se k nim chovají shodně.

Odlišnosti mezi přístupem chlapců a dívek a způsobem jejich chování můžeme pozorovat především při hře, a to už od jednoho roku věku dítěte. Podstatný je opět postoj dospělých, jaký druh hraček dítěti nabízí a jak na dětskou hru reagují. Především otcové dávají častěji najevo nesouhlas, pokud si jejich syn hraje s dívčí hračkou nebo se projevuje málo „mužně“. Matky jsou vstřícnější a oba rodiče jsou pak tolerantnější k dívkám. Navzdory tlaku rodičů se genderově nestandardní chování a výběr hraček může projevit už v raném věku např. u prehomosexuálních dětí (Janošová, 2008).

„Vědomí sounáležitosti s vlastním pohlavím je jednou z prvních konkrétnějších složek identity lidského jedince“ (Janošová, 2008, s. 97). Nejprve dítě vnímá rozdíly mezi otcem a matkou a poté samo sebe přiřazuje k jednomu z rodičů. Kolem čtvrtého roku věku většina dětí ještě věří, že pohlaví lze změnit, například výběrem oblečení či délkou vlasů. Děti, které jsou seznámeny s fyzickými rozdíly mezi pohlavími, pak snáze porozumí, že je to záležitost neměnná, na rozdíl od dětí, které fyzické rozdíly ještě neznají. Také rozvoj komunikačních dovedností urychluje proces přijetí příslušné genderové role, protože dítě, na základě

komunikace s dospělými, která se emočně liší podle toho, jestli dospělý mluví s dívkou či chlapcem, chce být „správný kluk“ nebo „správná holčička“. Jedním ze zásadních indikátorů komplexní socializace je právě identifikace s rodičem stejného pohlaví, důležitou roli hrají také starší sourozenci. Dítě se učí pozorováním a nápodobou svého vzoru a následně má tendence preferovat podle pohlaví také vrstevníky (Janošová, 2008).

Ani ve školním prostředí nejde zabránit diferenciaci dle pohlaví. Děvčata bývají pečlivější a ukázněnější, což je učiteli pozitivně hodnoceno, obzvláště na nižších stupních škol. Chlapci mívají standardně horší prospěch, ale v případě výchovných problémů se jejich provinení nebere tak vážně, jako u dívek. Janošová (2008, s. 156) k tomu uvádí: „*Zdá se, že ve škole není žádná situace, v níž by svět dívek a chlapců nebyl ničím jiným než větší výhodou na straně jedné a větší nevýhodou na straně těch druhých.*“

Dospívající si ještě více než kdy jindy uvědomují své genderové role a více na ně doléhají tlaky okolí na to, jak by jejich ženské a mužské role měly vypadat. Vzorce chování pro budoucí partnerský život dle Janošové (2008) přebírají od svých rodičů. Dívky v tomto období tíhnou k důvěrným vztahům ve dvojicích, silnější emocionalita je u nich považována za přirozenou a nezdá si projevují náklonost chycením za ruce, objetím, polibkem na tvář. U chlapců se projevení citů nepodporuje, a proto by podobné projevy náklonosti byly považovány automaticky za homosexuální. Emocionální rozdíly mezi muži a ženami jsou zřetelně patrné právě v homosexuálních vztazích. Ženy si zakládají na intimitě, blízkosti a upřímnosti, kdy jejich identity se spojují v jednu. Pokud něco toto soužití vážně naruší, partnerství nevydrží. Muži naopak jsou k sobě spíše tolerantní a projevují si vzájemnou úctu, ale jejich identity se nespojují. To vede k větší stabilitě vztahu, který v případě jeho narušení nemusí nutně skončit (Janošová, 2008).

V období mladé dospělosti socializace probíhá převážně prostřednictvím partnerských vztahů s jasným vymezením a přijetím mužských a ženských rolí. Do popředí se dostává potřeba kvalitního, trvalého a intimního svazku, kterého jsou schopni jedinci s vybudovanou konstantní identitou. Takový vztah má kromě uspokojení potřeb citové jistoty, seberealizace, nových zkušeností a budoucnosti také sociální význam, který spočívá především v potvrzení normality a zařazení do společnosti (Vágnerová, 2000).

Z výše uvedeného vyplývá, že dítě je genderově socializováno dříve, než je schopno si uvědomit, o co jde. Dle Janošové (2008) je ze společenského hlediska nejvhodnější, aby rodiče zaujímali k výchově svých dětí spíše „androgynní“ přístup a aby dětem nebrali možnost zajímat se a vyzkoušet si rozmanité činnosti bez ohledu na pohlaví, k čemuž jim však většinou brání jejich vlastní předsudky a stereotypy. Fafejta (2016) vidí problém také ve skutečnosti, že jak všechny výchovné modely, tak prezentace sexuality, jsou orientovány heteronormativně a proto

nepřijetí „správné“ genderové role může být vnímáno jako patologické. Zároveň k tomu dodává, že „pokud se dítě projevuje genderově netypicky, může jej tradiční výchova poškodit“ (Fafejta, 2016, s. 132).

Třetí kapitola teoretické části se věnovala konceptu socializace. Po vysvětlení pojmů socializace, sociální učení a sociální role byl proces socializace shrnut dle jednotlivých vývojových období člověka. Dále byly vysvětleny vlivy a úkoly činitelů socializace, což jsou rodina, škola, vrstevnické skupiny a média. Nakonec byly přiblíženy rozdíly v socializaci a identitě dívek a chlapců.

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 Metodologie

Záměrem výzkumné části této práce je navázat na teoretickou část a v souladu se stanovenými cíli nalézt odpovědi na výzkumné otázky a lépe tak proniknout prostřednictvím výpovědí informantů do daného tématu.

4.1 Cíle výzkumu

„Na počátku je třeba si ujasnit, jaké jsou cíle výzkumu a zda jsou dostatečně významné, aby se do něj výzkumníkovi vyplatilo investovat“. Zároveň je třeba si uvědomit, že významnost cíle není univerzální, nýbrž se vždy vztahuje k nějaké specifické skupině osob“ (Šed'ová, 2007, s. 62). Cíle tohoto výzkumu a následně i výzkumné otázky byly formulovány s ohledem na to, že metodou analýzy dat se měla stát interpretativní fenomenologická analýza (IPA). Cílem výzkumu v IPA je prozkoumat zkušenost s daným tématem z perspektivy dotazovaných, porozumět ji a následně ji co nejobektivněji interpretovat (Smith, Flowers a Larkin, 2009, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013). Proto je důležité pochopit, jak informanti na prožitky svého života pohlížejí a rozpoznat, které události byly nebo jsou pro ně významné a proč.

Hlavní cíl:

- Zjistit, popsat a analyzovat, jak mladí lidé s homosexuální orientací vnímají proces formování své identity a jaký ji připisují význam v kontextu socializace.

Dílní teoretické cíle:

- Identifikovat klíčové momenty v životě mladých dospělých s homosexuální orientací.
- Pojmenovat nejcitlivější témata spojená s homosexuální orientací.
- Zjistit, jaká je zkušenost mladých dospělých s homosexuální orientací s přístupem rodiny a nejbližšího okolí k jejich sexuální orientaci.

4.2 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky v IPA hledají odpovědi na to, jakým způsobem jedinec či skupina vnímají a prožívají určitou zkušenost a jaký má daná zkušenost pro ně význam. Proto jsou formulovány tak, aby spíše zkoumaly, než objasňovaly a jsou směřovány na proces a jeho význam, nikoli na příčiny a důsledky (Smith a Osborn, 2003, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013). V tomto duchu a v souladu s cíli výzkumu byly vydefinovány tyto výzkumné otázky:

- Jak mladí dospělí s homosexuální orientací vnímají proces formování své identity?

- Jaký ji připisují význam v kontextu socializace?
- Jak důležitý je pro ně přístup rodiny a nejbližšího okolí k homosexuální orientaci?
- Jak chápou mladí dospělí s homosexuální orientací reakce okolí a jak se s nimi vyrovnávají?

4.3 Metody výzkumu a výzkumný nástroj

„Výběr metody pro sběr dat se zakládá na požadovaném typu informace i na tom, od koho ji budeme získávat a za jakých okolností se tak bude dít“ (Hendl, 2016, s. 165). Protože téma této práce vybízí k hlubšímu pochopení zkoumaného jevu, a protože analýza dat bude provedena prostřednictvím IPA, jako jediná vhodná metoda přicházela v úvahu metoda kvalitativního výzkumu. Výzkumným nástrojem se stal polostrukturovaný rozhovor, který dle Mišoviče (2019, s. 81) „umožňuje koncentrovat pozornost na hlavní výzkumný zájem a naplnit požadavky vytyčené cílem a výzkumnými otázkami“. Polostrukturovaný rozhovor je také nejvyužívanější metodou sběru dat v IPA (Smith, 2004, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013). Zároveň umožňuje dotazovaným potřebnou volnost, díky které může informant směřovat k prožitkům pro něj významným, protože on je ten, kdo disponuje individuální zkušeností týkající se zkoumaného fenoménu (Smith, Flowers a Larkin, 2009, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013). V souladu s uvedeným bylo vytvořeno schéma rozhovoru tak, aby získaná data směřovala k zodpovězení výzkumných otázek (viz příloha č. 2).

Rozhovory začaly vždy neformálně ve snaze navázat nenucenou atmosféru. Informanti přijali bez výhrad nabídnuté tykání, což přispělo k větší vzájemné důvěře a tím i k příjemnějšímu průběhu setkání. Před začátkem každého rozhovoru bylo vždy zopakováno jeho téma a přibližná délka a struktura. Participanti byli informováni o zachování anonymity a byli požádáni o souhlas s nahráváním rozhovoru a s následným uveřejněním získaných informací. Každý rozhovor probíhal odlišně, s ohledem na to, zda informantovi vyhovovalo samostatné vyprávění nebo spíše postupné dotazování. Všechny rozhovory byly nahrány na mobilní telefon a v nejbližším možném termínu byla provedena jejich doslovná transkripce (viz přílohy 5, 6 a 7).

4.4 Výzkumný soubor

Pro interpretativní fenomenologickou analýzu je typické, že se zabývá menším počtem informantů, kteří však musí splňovat podmínku žité zkušenosti s tématem. „*Je tedy přirozené, že v IPA má volba respondentů obvykle povahu záměrného výběru, v němž jasně definujeme okruh lidí, pro které bude naše výzkumná otázka relevantní*“ (Smith a Osborn, 2003, in Koutná

Kostínková a Čermák, 2013, s. 14). Participanty výzkumu se stali homosexuálně orientovaní jedinci ve věku mladých dospělých, tedy maximálně do 35 let (viz kapitola 3.3). Pro zachování homogenity vzorku, která je v IPA také důležitá, byly rozhovory vedeny pouze s muži. Dalším kritériem byl jejich dokončený coming out, protože se doporučuje provádět výzkum s informanty, kteří mají již od tématu odstup a nemohou být vystaveni riziku sekundární traumatizace (Koutná Kostínková a Čermák, 2013).

Potenciální informanti byli osloveni prostřednictvím žádosti na sociálních sítích neziskové organizace STUD, z.s. Žádost obsahovala téma práce, kritéria výběru informantů a kontakt na výzkumníka. Ze dvou mužů, kteří byli touto cestou osloveni, a s nimiž byl uskutečněn rozhovor, musel být jeden vyřazen z důvodu nedostatečných podkladů pro analýzu dat. Další účastníci pak byli kontaktováni na základě přímého doporučení známých, kteří znali téma i požadavky výběru.

4.5 Etika výzkumu

„Etické zásady práce se zkoumanými osobami vycházejí ze zcela elementární, a přitom nepřekročitelné premisy, že výzkum nesmí v žádném případě jakkoli ohrozit a natož poškodit zkoumané jedince fyzicky, psychicky, sociálně nebo jinak“ (Reichel, 2009, s. 177).

Každý výzkum s sebou nese také etickou stránku, která se týká jak informantů, tak výzkumníka. Samozřejmostí je dobrovolná účast na výzkumu, pravdivé podání informací o podmínkách výzkumu, o způsobu uchování dat a jejich využití a v neposlední řadě je klíčové zachování anonymity informantů (Mišovič, 2019). Důležité je také navázání vzájemné důvěry.

V rámci výzkumu byly všechny etické zásady dodrženy. Participanti znali předem téma i cíl práce a také metodu analýzy a interpretace dat. Souhlasili s rozhovorem, nahráváním i zpracováním dat pro účely této bakalářské práce. Bylo jim vysvětleno, že pokud nebudou chtít na některou z otázek odpovídat, je to v pořádku a také mohou kdykoli rozhovor ukončit. Nikdo z informantů tuto možnost nevyužil a zodpovězeny byly všechny otázky. V rámci transkripce byly všechny údaje, které by mohly vést k zjištění totožnosti informantů, anonymizovány a všichni dotazovaní byli přejmenováni.

4.6 Metoda analýzy dat – IPA

Interpretativní fenomenologická analýza (IPA) je metoda, jejíž prostřednictvím výzkumník vstupuje do světa dotazovaného natolik, že poznává jeho realitu a životní zkušenost a zjišťuje a následně interpretuje, jak informant danou zkušenost vnímá, prožívá a jak na ni reaguje (Šuránová, 2013; Koutná Kostínková a Čermák, 2013).

IPA stojí na třech pilířích: fenomenologii, hermeneutice a idiografickém přístupu. Fenomenologie coby filozofický směr založený Edmundem Husserlem chce objektivně pohlédnout na význam jevů (fenoménů), přičemž je chce vidět takové, jaké doopravdy jsou a ne takové, jaké se mohou zdát na základě předchozích znalostí (Hendl, 2016). U člověka hledá fenomenologie jeho individuální a jedinečnou zkušenost, aniž by bylo nutné této zkušenosti rozumět. V IPA je žitá zkušenost zásadní, ale není možné ji neporozumět, protože bez porozumění by nebylo možné ji interpretovat. Proto je nutné si uvědomit, že výzkumník v IPA „*fenomenologicky prozkoumává zkušenost konkrétního člověka z jeho perspektivy a zároveň si uvědomuje, že v tomto porozumění hraje ústřední roli také výzkumníkova zkušenost a jeho pohled na svět, stejně jako interakce mezi ním a participantem*“ (Smith, 2004, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013, s. 10).

Hermeneutika dle Hendla (2016, s. 71) „*znamená především úsilí o porozumění určitým souvislostem v daném fenoménu*“. Výzkumník v rámci IPA pracuje s hermeneutickým kruhem, což znamená, že se v průběhu interpretace pohybuje po pomyslném kruhu, tedy znovu a znovu se vrací k předchozím, již objeveným informacím a ty propojuje s novými, čímž dochází k lepšímu pochopení celého obsahu sdělení. Součástí IPA je také dvojité hermeneutika, spočívající v tom, že na jedné straně se informant tím, že své prožitky převádí do slov, snaží jim zároveň porozumět a na druhé straně se výzkumník snaží porozumět tomuto procesu u informanta (Šuráňová, 2013; Koutná Kostínková a Čermák, 2013). „*V průběhu analýzy se výzkumník od respondenta vzdaluje a dává do analýzy více ze sebe. Ale to, co pochází od něj, je spojeno s respondentovou žitou zkušeností a výsledek výzkumníkovy analýzy tak pochází ze společného úsilí*“ (Smith, Flowers a Larkin, 2009, in Koutná Kostínková a Čermák, 2013, s. 11-12).

Podstatou idiografického přístupu je takový způsob analýzy dat, kdy výzkumník detailně zkoumá získané informace od každého jednoho participanta zvlášť, což přispívá k hlubšímu porozumění jedinečné zkušenosti informantů s daným fenoménem. Teprve potom výzkumník hledá témata společná (Koutná Kostínková a Čermák, 2013).

5 Analýza dat

Šuráňová (2013, s. 110-111) prezentuje proces analýzy IPA v několika krocích, přičemž vychází z fází analýzy IPA dle Smithe a Osborna:

- „1. Opakované čtení přepsaných rozhovorů [...]
2. Úvodní poznámky [...]
3. Rozvíjení identifikovaných témat [...]
4. Hledání vztahů mezi objevenými tématy [...]
5. Přejít k dalšímu případu [...]
6. Hledání témat (vzorců) napříč případy [...]“

V souladu s těmito doporučenými kroky byly přepsané rozhovory nejprve vytištěny s volným okrajem pro budoucí poznámky a opakovaně pročitány. Po dvou až třech čteních byly v textu podtrhávány pasáže, jevící se jako významné a k nim pak byly připisovány první komentáře (viz příloha č. 3). „*Cílem je tvorba komplexních a detailních poznámek k datům, která mají deskriptivní povahu, a jsou tak v souladu s fenomenologickým postojem, díky němuž zůstáváme blízko respondentova vidění světa*“ (Koutná Kostínková a Čermák, 2013).

Dalším krokem bylo přetvoření poznámek na témata, jejichž názvy se ještě dále vyvíjely, nebyly tedy definitivní. Následovalo rozdělení témat na nadřazená a podřazená, hledání souvislostí mezi tématy a jejich propojení. Toho bylo dosaženo tak, že témata vzniklá z poznámek byla znovu sepsána, vytištěna, jednotlivě rozstříhána a rozložena (viz příloha č. 4). „*Taková prostorová orientace názorněji ukáže spolu související témata*“ (Koutná Kostínková a Čermák, 2013).

Pak byla analyzovaná data interpretována, vždy shodně s požadavky IPA, tedy slovy výzkumníka a doložením přímých citací informanta.

Tímto způsobem byly zpracovány a interpretovány postupně všechny rozhovory, přičemž mezi jednotlivými případy byla ponechána časová rezerva, umožňující se lépe naladit na zkušenosti a prožitky dalšího informanta.

Hledání společných témat napříč všemi rozhovory probíhalo teprve po ukončení rozborů jednotlivých případů.

5.1 Analýza rozhovoru s Adamem

Adam pochází z malého města ležícího na západě naší republiky, ale v současné době žije již několik let v Brně. V době rozhovoru je mu 27 let, má stálou práci a dálkově studuje magisterský program v Brně. Svou homosexualitu nijak neskrývá.

Rozhovor s Adamem proběhl dne 8. ledna 2024 v klidném prostředí brněnské čajovny. Adam sám sebe označil za „energetickou bombu společnosti“, tedy člověka extrovertního, přímého a toho, kdo si za všech okolností stojí za svou pravdou, což korespondovalo s jeho vystupováním. Po celou dobu setkání byl přirozený a výřečný a nevyhýbal se žádné odpovědi, spíše naopak, jeho snahou bylo sdělit toho o sobě co nejvíce. Celý rozhovor trval přes hodinu a po jeho skončení konverzace plynule přešla na neformální témata.

5.1.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Adamem

a) Sám mezi svými – rodina

- Lpění na matce
- Nedostupný otec
- Zázemí u širší rodiny

b) Proč právě já – homosexualita

- První homosexuální náznaky
- Víc než jen kamarád
- Coming out

c) Přijetí identity a potřeba zviditelnění

- Pozitivní sluníčko
- Jsem gay a jsem na to pyšnej
- Život na sociálních sítích
- Problém otevřít se

5.1.2 Popis tématu: Sám mezi svými – rodina

Lpění na matce

Rodinné vztahy, primárně ty s matkou, se prolínají celým rozhovorem a neuspokojivý vztah syna a matky se jeví od začátku jako jeden ze zásadních faktorů ovlivňujících Adamův život. Do svých jedenácti let byl jedináček a své dobré výsledky ve škole a úspěchy v zájmových kroužcích vnímal někdy jako výhodu, jindy jako důvod nezájmu. *„U mámy jsem měl vyhráno v tom, že jak ona je ze starý školy, tak ona jede hodně na známky, na výkon a já jsem nikdy neměl se školou problém, takže tam bylo jako dobrý – máš dobrý známky, tak nemusím řešit, co se ti děje v životě. A já jsem si spoustu věcí jako řešil sám.“* Narození bratra pak Adam

považuje za klíčový milník, protože se začal cítit „upozaděn“ a „odříznut“. „*Pro mě bylo jako těžký vyrovnat se ne s tím, že mám jako bráchu, ale vyrovnat s tím, že jako se musím dělit o tu pozornost asi.*“ Adam na matce hodně lpěl, a navíc se často stával přímým účastníkem rodičovských hádek. „*Tak já jsem zastával mámy, ale až tak, že jsem byl schopnej až do krve se s ním (pozn. s otcem) hádat a rvát na něj, což moje máma dost jako podle mě využívala, že se jí to jako hodilo a častokrát slibovala, že se s ním rozvede a že budeme prostě bydlet bez něj a já jsem se na to hodně upnul a fakt jsem tomu chtěl věřit, ale problém rodičů je, že se nic nedořeší do konce.*“ Pak přišel moment úplné ztráty Adamovy důvěry v matku, kdy jím svěřené tajemství prozradila otcí. „*To pro mě jako pro čtrnáctiletýho kluka, který byl extrémně citlivej a sám se sebou dost bojoval, tak pro mě to byla kudla do zad.*“ Adam reakci matky vnímal jako zradu a to, v čem doma žil, mu bralo veškerou energii, kterou potřeboval na hledání sebe sama. „*Jenomže já jsem tak lpěl na tý mámě a na tom, co se děje doma, že jsem jako nebyl schopný sám v sobě růst. [...] Takhle, já si myslím, že kdybych si to měl prožít znovu, tak už to nedám.*“ Výsledkem nedobrych vztahů doma bylo i to, že se svou orientací se Adam matce svěřil až jako poslední. „*Ty vztahy byly v tý době dost porouchaný bez toho, aniž bych já potřeboval přihazovat do ohně tím, že jsem teplej. [...] A ona se mi vysmála stylem, že to přehodnotím, že to je jen fáze, kterou si teď jako procházím, a celý mi to shodila ze stolu. [...] A pak mi řekla, no já jsem si to stejně vždycky myslela.*“ Adam mluví o vztahu s matkou v průběhu rozhovoru několikrát. Situaci vnímá tak, že matka nese na všem největší díl viny a sice dodává, že matce odpustil, ale je evidentní, že je to pro něj velmi citlivé téma. „*Já jsem vlastně furt ten zlej v těch jejích očích. Přitom jako že ona byla tou mámou, která jako strašně podle mě jako zklamala, nebo neuspěla v tý roli tý mámy v tý nepodmínečný lásky nebo takový to, budu tě milovat, ať už seš jakýkoli, ať už si vybereš, že budeš s klukama, s holkama... ale jakoby mně jde o ten princip, že nikdy nebyla schopna na vlastní pýchu upřednostnit tu potřebu toho dítěte.*“ V současné době Adam s rodiči není v žádném kontaktu. Jedním z konfliktů, který odloučení ovlivnil, byl matčin nesouhlas s Adamovou sebezprezentací (piercingy, tetování, na fialovo nabarvené vlasy) a s tím, že na návštěvu do malého města přijel se svým přítelem, což se matce nelíbilo a následně ho požádala, aby to už nedělal. „*A co se týče mojí sexuality, moje máma se s tím doted' moc nesmířila, myslím, že už to jako toleruje, ale já nechci být tolerovanéj. Já chci být oslavovanéj. Já chci, aby byla pyšná na svého syna.*“

Nedostupný otec

Adamovo dětství bylo provázáno pocitem, „*že jsem byl spíš vychovanéj jako mámou a tátu si z dětství jako moc nepamatuju*“. Od jedenácti let pak měl s otcem neustálé rozbroje.

„Hádky byly denní chleba, ať již jako kvůli blbostem, tak kvůli věcem, který mně nedávaly smysl.“ Tímto vzájemným negativním postojem byl narušen také vztah Adama a jeho mladšího bratra. „Táta mě od něj odříznul stylem, že jsem špatnej, dělám mu naschvály, chci jenom vyhrávat a vůbec mu nejsem oporou.“ Když bylo Adamovi 17 let, „táta mě vyhodil a bylo to nějaký vyústění těch vztahů, co v rodině byly. Šel jsem k tetě, kde už jsem nějaké útočiště měl. [...] A pak si pro mě máma došla, ale jen proto, že jsem nebyl plnoletý“. V té době už všichni v Adamově okolí, s výjimkou vlastních rodičů, o jeho homosexualitě věděli. Se svým otcem o tomto tématu Adam nikdy nemluvil a otec se ho nikdy neptal. „Já to ani nechci, aby to věděl ode mě, samozřejmě to ví, protože mu to máma řekla, ale jde mi o ten princip, že já jsem se mu nikdy sám nepřiznal. Protože pro mě to jako není táta, když to řeknu hodně zle. [...] Protože ten táta tady pro mě nebyl.“ Spor s otcem byl také dalším důvodem, proč Adam v současnosti rodiče nenavštěvuje. „A já jsem po otci chtěl, aby se mi omluvil za něco, co prostě jako udělal a nebyla moje chyba, a to už pro mě bylo taková ta – přijedu s tím, jestli se to posere, tak odjízďím a už se nevrátím.“

Zázemí u širší rodiny

Důležitá byla pro Adama podpora širší rodiny, zvláště po narození bratra. „Začal jsem se jako stranit, že pro mě to začalo bejt jako hodně formující období, minimálně jako sám pro sebe, že jsem tam neměl tu rodičovskou podporu a utíkal jsem jako na ty kroužky. A k bratran- kům přes víkendy nebo k babičce a tak.“ Se svými bratrance a jejich kamarády trávil hodně času a bylo to pro něj bezpečné prostředí. „Obě ty tety jsou ze strany táty. Což je vlastně docela ironický, že veškerá rodina ze strany táty jsou mi blízky.“ Po maturitě se Adam po jedné z hádek s matkou nastěhoval k babičce z otcovy strany. „A u babičky jsem poprvé pocítil, co to znamená slovo rodina, jako že jako vztahy, nebo mít nějaký cit pro rodinu... babička mě měla ráda bez ohledu na to, jestli jsem teplej, nebo jestli jsem se někdy rozhodl že budu holka. Babička byla natolik otevřená, že jí to bylo jedno, ať už se rozhodnu pro cokoliv, což bylo pro mě hrozně důležité, že babička, která je o třicet let starší než máma, je schopna mě přijmout.“

5.1.3 Popis tématu: Proč právě já – homosexualita

První homosexuální náznaky

Okolo sedmého roku věku si Adam uvědomoval, že je jiný než ostatní kluci, ale s homosexualitou si to nespojoval. „Jenom to byl pro mě jako pocit, že já nejsem jako ostatní kluci a nevdá mi to.“ První homosexuální náznaky pak Adam prožíval na základní škole, ale tehdy

to přičítal spíše zvědavosti. „*Jako se spolužákama, kdy jsme měli jako přespávačku a začali jsme se jako osahávat. Vzájemně, že to nebylo bez povolení. Už tam z mojí strany tady ta zvědavost v to stejný pohlaví jako byla.*“ Později se domníval, že je zamilovaný do jedné z kamarádek. „*Ale teď jako zpětně dospělýma očima si říkám, to sis jako hochu nalhával, že jako ji chceš, jako do vztahu.*“ Adam o těchto zážitcích dle jeho slov nikdy nahlas nemluvil a ani je neprobíral se spolužáky, kterých se také týkali.

Víc než jen kamarád

V taneční skupině, kterou Adam v průběhu studia na osmiletém gymnáziu navštěvoval, potkal dva starší kluky, se kterými si rozuměl víc než s vrstevníky, což Adam přičítal tomu, že od jedenácti let neměl podporu rodičů, a proto musel dospět dřív. „*Já jsem si s tím jedním jako kliknul od začátku, že tam jsme se začali bavit od prvního dne, a začali jsme se bavit intenzivně, jako od rána do večera jsme si psali. [...] A tam jsem si uvědomil, aha, já toho kluka asi nemám rád jen jako kamaráda.*“ Tento vztah byl pro Adama stěžejní protože „*tam poprvé začalo být něco intimnějšího mezi náma dvěma. Bylo to jako opakovaný... fyzicky. A já jsem si uvědomil, že asi nejsem úplně na holky*“. Tehdy ještě Adam paralelně zkoušel navazovat intimní vztah s opačným pohlavím, ale „*nakonec to tam naštěstí nevyšlo, protože jsem zjistil, že mi to vůbec nedělá fyzicky dobře, šahat takhle sexuálně na holku*“. Adam si však stále nebyl svou sexuální orientací jistý, ale chtěl být k sobě upřímný. Začal si psát deník, do kterého zaznamenával především pozitivní události svého života. „*A většinu času to bylo o něm, že jsem si tam psal nějaký události, který byly spojený s ním. [...] A bylo to takový jako že v hlavě – jo dobrý, asi to nebude tak horký a pak jsem to viděl černý na bílým a říkal si – aha, tak asi to bude tak hluboký, jak si myslím, že je.*“ Ani s tímto kamarádem Adam v čase těchto událostí s kamarádem nemluvil o tom, co se mezi nimi dělo. „*Ne, nemluvili, až v dospělým věku. On to vnímal úplně jako jinak, pro něj to bylo kamarádský, bylo pro něj hezký mít takhle někoho na blízko jako po kamarádsku.*“

Coming out

Vnitřní coming out Adam popisuje jako nehezkou dobu, protože coby citlivý kluk to hodně prožíval a nikomu to nedal najevo. Fáze pokládání si otázek a období nejistoty trvaly déle než rok a střídaly se náznaky přijetí homosexuality a snaha ji potlačit. „*Hrozně jsem to ze začátku prožíval, že je to jako špatně, že se mi líbí kluci. Že mě to jako bolí, protože kolik si toho jako vytrpím, že denně s tím budu muset žít. [...] Komu to řeknu, co mě trápí? Nevěděl jsem, co s tím, ještě na malým městě. [...] Co když... co když to nebude dobrý, co když nebudu přijímanej tou rodinou, tou společností?*“ Důležitou úlohu sehrály také nedobré vztahy s rodiči.

„Proč zrovna já musím být teplej, ještě ke všemu tomu, co se mi děje doma... já myslím, že kdybych vyrůstal v rodině, kde by to nebylo takhle těžký nebo napnutý, tak to pro mě nebude tak náročný to přijmout.“ Klíčovým aspektem v procesu nalezení identity byla pro Adama jeho vlastní upřímnost k sobě. „Pro mě bylo důležitý se tomu postavit jako čelem, že já jsem byl upřímněj sám k sobě. [...] A řekl jsem si – tak jo, tak jsem asi teplej.“ První, komu se Adam se svou orientací svěřil, byl druhý z kamarádů z taneční skupiny. „Já jsem se mu rozbrečel v náručí a on jediný, co mi řekl, bylo, jako že to je v pohodě. Ale mluvil jsem jen o sobě, že jsem asi gay, toho druhého jsme do toho nechtěl zatahovat. A co pro mě bylo důležitý, bylo to akceptování... nebo to přijetí mě jako člověka, že jako se tím vůbec nic nemění.“

5.1.4 Popis tématu: Přijetí identity a potřeba zviditelnění

Pozitivní sluníčko

Pro Adama je a vždycky bylo důležité to, že sám sebe vnímá pozitivně. „Já jsem byl odjakživa takový spíš jako pozitivní sluníčko, než že bych se v tom sžíral.“ V dětství vyhledával primárně dívčí společnost, protože mu byla bližší jemnost, křehkost a emoce. „Pro mě to bylo normální brečet nebo prožívat věci po emoční stránce.“ Díky tomu, že se mezi děvčaty cítil přijímaný a pochopený, zvládal bez problémů první slovní šikanu, se kterou se setkal na táborech ze strany jiných chlapců. „Co se dělo kolem mě, mi nedělalo vůbec žádný problém... že si někdo o mě povídá, že jsem buzerant nebo že se hejbu jako holka, a tak, tak to mě teda jako netrápilo, protože jsem věděl, že mám tu podporu od těch holek.“ Zároveň Adam mluvil o tom, že ze strany rodičů, hlavně matky, přijetí necítil. „Protože většinu mého dětství to bylo takový jako – nepředváděj se, a nedělej tohleto a chovej se normálně, ale vlastně mě nikdy nepřijala jako kluka, kterej prostě je takovej, je výstřední, je hereckej, je dramatickej, je středem pozornosti, protože má tu osobnost na to, aby to všechno dělal, aniž by se o to nějakým způsobem snažil.“ I přesto, že Adam neměl ze strany rodičů podporu, jakou potřeboval, dokázal najít kladný aspekt i v tom, že je gay. „Kdybych teplej nebyl, tak nevím, jestli bych byl v takovém kontaktu sám se sebou, jako jsem teď. Protože prostě kdybych byl společností obyčejně privilegovaně přijímanej, tak nemám potřebu se v sobě takhle hrabat.“

Jsem gay a jsem na to pyšnej

Akceptace Adama ze strany kamaráda, kterému se svěřil se svou sexuální orientací jako první, byla pro Adama velmi důležitá a měla pozitivní vliv na proces přijetí jeho identity.

„V momentě, kdy mi ten kamarád řekl, že to je v pořádku, v ten moment to pro mě přestalo bejt vnímaný jako nějaká věc, za kterou bych se musel stydět. [...] Takový to jako, jsem gay, jsem na to pyšnej a je mi jedno, co na to ostatní řeknou.“ Od té chvíle se Adam se svou homosexuální orientací netajil, jen matce se svěřil až jako poslední a otci nikdy. Myslel si, že tím už to bude *„vyřešený, ale zpětně jsem začal zjišťovat, jak hluboce zakořeněný ty homofobní věci v tý rodině jako jsou“*. Adam opakovaně vrací hovor ke své matce a je patrné, že to, že se necítí z její strany přijat a pochopen, ho zasahuje silně. *„Máma není schopna to přijmout a od té doby, co jsem se jí jako přiznal, tak nebyla schopna přijímat i jako třeba blbý vtípky, jako o buzerantech a tak, bylo jí to hodně nekomfortní a dávala mi to najevo dost jako nedirektně, že to bylo jako takový oklikou, aby náhodou neřekla něco blbýho a homofobního, bylo to takový jako že se s tím vyrovnávala.“* Možná na protest rodičům, možná jen jako formu seberealizace, Adam tehdy explicitně prosazoval sám sebe. *„Já jsem tenkrát začal mít piercingy, gelový nehty, začal jsem si barvit hlavu. [...] Začal jsem mít tetování od osmnácti, já jsem jako pokérovanej celej. Mám všude něco, takže podle mě tetování začalo být mojí sebezprezentací nebo prezentování sama sebe a hrozně mi to pomohlo v definování sama sebe jako člověka.“*

Život na sociálních sítích

Svou identitu Adam v určité části života prezentoval na sociálních sítích, protože viděl smysl ve sdílení svých názorů. *„Protože jsem prostě teplej a jsem z malýho města a hledáš si nějaký pochopení nebo souvislost u jiných lidí. [...] Já jsem díky tomu zjistil, že nejsem sám, což pro mě bylo hodně důležitý, protože jsem byl pořád na maloměstě, bylo mi něco přes dvacet a v podstatě jsem neměl jako nic moc za sebou co se týče zkušenosti se stejným pohlavím, takže to pro mě bylo furt takový, jako že se oťukávám.“* Na sociálních sítích se Adam setkal také s homofobními komentáři, které se naučil ignorovat. Dnes už potřebu svěřovat se na sociálních sítích Adam nemá, ale toto období považuje za důležité nejen kvůli sobě. *„Byl jsem takovým jako ‚teplým guru‘ pro mladý lidi, což jako i doted’ nějaký lidi mě vnímaj, že jsem takovou jako teplou hvězdou na sociálních sítích, nebo prostě někým, ke komu se můžou upnout.“* Úspěch na sociálních sítích Adam přičítá své upřímnosti a autenticitě, což jsou vlastnosti, kterých si na sobě velmi váží. *„Možná je to tím, jak autenticky ty sociální sítě vedu nebo tím, jak já se tam prezentuju, snažím se být co nejvíc autentickej. [...] A to je podle mě to, co mě tvoří, to, kým jsem teď, nebo kam jsem se jako člověk vyvinul, že jsem byl vždycky upřímněj sám k sobě.“*

Problém otevřít se

Adam nedůvěřuje mužům a v partnerství mu dlouho trvá, než si je pustí „k tělu“. *„Je těžký mě tak jako rozbalit... trošku to trvá.“* Příčinu vidí v neuspokojivých vztazích v primární rodině, protože *„ty vztahy, který jsem vídával v tý mojí toxický rodině, mi hodně dělaly problém navázat jako nějaký romantický vztah“*. Prošel si obdobím hledání a střídání partnerů, protože si trvalý vztah neuměl představit. Později zažil zklamání, což ho utvrdilo v jeho přesvědčení, že se mužům nedá věřit. *„Ta realita ale byla taková, že já jsem nebyl schopnej se emočně navázat a když už jsem byl schopnej se emočně navázat, tak ta druhá strana to odhodila a pro mě to bylo jako hrozný.“* V současné době má Adam přítele, se kterým od začátku vztahu bydlí. *„A od tý doby jsme se od sebe neodlepili a je to jako divný. Furt se s tím seznamuju... jako já sám jako člověk. Ty ‚důvěra‘ problémy tam pořád jsou.“* Přestože často zmiňuje, že mu rodiče nebyli oporou, zároveň je u něj patrná velká míra sebereflexe. *„Já už se tady nemůžu odkazovat na to, že moji rodiče byli na mě zlí a že já jsem ten chudáček, co potřeboval tu pozornost... o tom už to jako není v těch pozdějších dvaceti letech, není.“*

5.2 Analýza rozhovoru s Davidem

David vyrostl a žije v Brně. Je věřící, má vysokoškolské vzdělání a v době rozhovoru je mu 26 let. Pracuje pro neziskovou organizaci. Jeho styl sebereprezentace na homosexualitu nepoukazuje, možná i proto, že dle jeho slov má každý člověk s homosexualitou spojené nějaké předsudky a automaticky by byl zařazen do nějaké „škatulky“, což mu není příjemné.

Rozhovor s Davidem proběhl dne 8. února 2024 v Brně, v prostředí čajovny, kde jsme nebyli nikým rušeni. Davidovo vystupování působilo velmi vyrovnaně, klidně a pokorně. Rozhovor s ním byl příjemný a trval hodinu.

5.2.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Davidem

a) Zavřený šuplík – tohle není dovoleno

- Chození s holkami jako kamufláž i důsledek výchovy
- Vědomé sebezapření

b) Bůh zatracující i pomáhající

- Proč zrovna já, Bože? Guide me to this way...
- Život bez partnera

c) Úplné sebepřijetí – moje kvality budou jinde

- Chci mít někoho pro ten život
- Všeobjímající přístup

5.2.2 Popis tématu: Zavřený šuplík – tohle není dovoleno

Chození s holkami jako kamufláž a důsledek výchovy

David je věřící a víra v Boha se dotýká všech oblastí jeho života. Vyrůstal spolu se svými dvěma bratry, přičemž všechny je vychovávala převážně dominantní matka. S otcem si moc blízko neměli. „*Můj táta to je trošku specifický, on je moc fajn, ale má nějakou psychickou diagnózu, jako normálně funguje, pracuje... je v pohodě, ale není moc emočně založený.*“ Nezvyklé bylo, jak sourozenci svého otce oslovovali. „*Mamka mu vždycky říkala křestním jménem, tak my jsme mu taky říkali křestním jménem, protože jsme to pochytili od ní. [...] Je to zvláštní, ale je to asi tím, že nás nikdy neučili říkat mu tati. [...] Jako já jsem si to pak začal uvědomovat v té pubertě, tak jsem mu začal říkat tati.*“ David si v průběhu rozhovoru uvědomil, jak moc je to nezvyklé a použil dokonce slovo „bizarní“. Kromě bratrů se David v dětství kamarádil spíše s děvčaty než s chlapci, ale s nástupem puberty už vnímal, že ho kluci přitahují. V křesťanské rodině byl však vychováván k tomu, že posláním a naplněním života je rodina, tedy muž, žena a děti, a tak mu přišlo normální, že některá z děvčat bude pro něj něco víc než kamarádka. „*Já jsem tam někdy už v té sedmý třídě taky chodil s jednou spolužačkou, takže jsem si udělal pověst, že chodím s holkama... takže tak.*“ Naopak to, že se mu líbí kluci, si odmítal připustit. „*No já jsem to jako vzal, zavřel jsem to do nějakýho šuplíku a tam jsem to chtěl taky nechat, takže pro mě to bylo něco, co jsem jako věděl, že je špatný a primárně proto, protože prostě jsem věřící člověk.*“ Ve čtrnácti začal chodit se svou současnou dobrou kamarádkou, což mu pomáhalo zapudit myšlenky na možnou homosexualitu. „*Takže už jsem to tušil, ale vždycky jsem to zavřel do toho šuplíku a v té době jsem se poznal s mou teď velmi dobrou kamarádkou, se kterou jsme spolu asi rok chodili, asi od čtrnácti do patnácti a bylo to super a pochybnosti o té sexualitě šly někam jako pryč.*“ Se stejnou kamarádkou byl David ve vztahu přerušovaně do svých devatenácti let. „*A já jsem si řekl, že chci, aby měla moje děti, chci, aby měla tu happy rodinku.*“ David věřil, že když bude žít v heterosexuálním vztahu, „*to sexuálně tam jako přijde*“. Myšlenky na to, že je David gay, se mu však zvědomovaly stále silněji. „*A jako to sexuálně... nevím... tak člověk to může řešit jinak... jako podívá se na porno nebo tak... prostě jako jo, to se tam asi dělo v tom vztahu určitě... ale nebylo to tak, že bych jako měl nějaký sexuální kontakty s klukem, to jako ne.*“ Oba partneři se měli rádi, měli mezi sebou silné

vzájemné pouto, a protože pocházeli z katolických rodin, bylo přirozené, že pohlavní styk od-
dalovali. Davidovi se tak dařilo dlouho předstírat, že je vše, jak má být. „*A vlastně jako para-
doxně ve chvíli, kdy na něj mělo dojít, tak pro mě to byl jako ten moment že: ne, já ji nechci,
i kdyby to nějak asi šlo, tak jsem si uvědomil, že to hrozně nechci, nechci mít sex s tou holkou,
se kterou nebudu, nevidím tam už tu perspektivu toho vztahu a nechci ji takhle ublížit.*“ Davi-
dova tehdejší přítelkyně a nynější kamarádka byla několik měsíců poté tím prvním člověkem,
kterému o své homosexualitě řekl.

Vědomé sebezapření

Davidův starší bratr je také gay. On a David spolu vyrůstali jako nejlepší kamarádi, které
spojovali „holčičí“ hry, např. si hráli s panenkami nebo na módní přehlídky. Bratr pak částečně
studoval v zahraničí, kde pracuje a žije dodnes. Svou homosexualitu Davidův bratr přijal mno-
hem dříve než David, ale „*on to jako tutlal extrémně. Takže to byl takový jako dvojitý život [...]*“.
Matka však na to přišla, když mu bylo asi patnáct až šestnáct, přičemž David byl mladší o dva
roky. „*A jako byla z toho celkem krize doma. Ne že by někdo někoho jako vyhnal, ale byl z toho
takovej velkej smutek. Hlavně ze strany tý mámy, která byla hodně dominantní v tý rodině. A je
pořád.*“ Navíc matka zakázala bratrovi mluvit o tom s babičkami a širší rodinou, „*že dostanou
infarkt a tak dále... Takže tam to bylo hodně z tý role tý matky zastavený*“.
Tehdy si David uvědomil, že by to v jeho případě bylo stejné, ne-li horší, a tak se rozhodl, že se stane „*tím
přijatým heterosexuálem v tý společnosti*“, protože matce nechce a nemůže způsobit takový
smutek podruhé. „*Tak jsem se to snažil v sobě co nejvíce potlačit vědomě. [...] A nikdy nechci
udělat tady to tý rodině, že prostě ještě já budu na kluky, ježkovy voči... tak já jsem vždycky byl
jako takovej hodnej chlapeček.*“ V té době se David nesevěřil dokonce ani svému staršímu bra-
trovi. „*Myslel jsem si, že to přebiju.*“

5.2.3 Popis tématu: Bůh zatracující i chápající

Proč zrovna já, Bože? Guide me to this way...

David byl od malička vedený k tomu, že mít rodinu, tedy manželku a děti je smyslem
života. „*A vždycky jsem chtěl mít tu rodinu, chtěl jsem mít tu manželku a ty děti a teď jako jsem
chtěl takovej ten normální v uvozovkách život.*“ Coby věřící člověk nedokázal pochopit, co se
mu v souvislosti s možnou homosexualitou děje a hlavně proč. Jeho vztah k Bohu pro něj však
byl „kotvou“, díky které se necítil osamělý, i když si všim procházel sám. Zároveň si

uvědomoval, že „byl na toho Boha hrozně naštvanej“. Obavy a myšlenky plné lítosti se mu v hlavě honily dlouho. „Jakože já to řeším přes to duchovno a jsem pořád věřící a proč jako jsi mně to udělal Bože? Proč to takhle mám? Nebo něco takovýho... A kde je jako ten důvod, proč já jsem gay? Proč zrovna já?“ Davidovy pochybnosti a negativní pocity byly znásobené tím, že po mužích toužil fyzicky, ale vztah s mužem byl pro něj zatím nepředstavitelný. „Takže kluci mě přitahovali, ale jen sexuálně... nebo nějaký sny jsem měl a tak dále. Takže to pro mě bylo takovým znakem, že tohle není dobře a tím, že pocházím z toho křesťanského prostředí, tak jsem to tak jako rozlišoval, že tohle je jako od toho zlého, nebo tohle je jako to, co bych měl v sobě potlačit.“ V rozhovoru s Bohem, kam David vnášel své otázky a strachy, se mu časem dostalo odpovědi a přijetí. „Ale pro mě bylo důležitý, aby to bylo všechno vykomunikovaný s tím Bohem. A dokud jsem neměl jasnou odpověď, že je to v pohodě, že jsem gay a že je to v pohodě, dokud jsem to neměl jako „guide me to this way“, jako že ten Bůh to chtěl, abych já byl na kluky, tak jsem to nedokázal jako udělat ten krok, že jsem si tím nebyl jistej.“ Ujistění, kterého se mu v modlitbách dostalo, bylo pro jeho budoucí životní kroky zásadní. „Jako aha, tak to tak je, a od té doby nemám pocit, že bych nad tím někdy zapochyboval nebo tak.“

Život bez partnera

David svou homosexualitu kolem devatenáctého roku věku vnitřně přijal. Pochopil, že smyslem života nemusí být rodina a děti, i když smířit se s tím pro něj nebylo jednoduché. „A vlastně se mi dostalo trošku odpovědi v tom rozjímání a v těch modlitbách, že prostě vlastně všichni máme nějaký účel na tom světě a měl jsem najednou pocit, že to je do jistý míry jako požehnání, v tom, že nejsem heterosexuál, dobře. Nebudu mít tadyhle tu manželku a tu rodinu. A hlavně nebudu mít ty děti, to byla pro mě velká otázka.“ Na to, aby žil svůj život se vším všudy, však připravený nebyl. Existovaly pro něj tehdy jen dvě možnosti: rodina a manželka, nebo život bez partnera. „Tehdy jsem to vnímal tak, že ten vztah mi nepovoluje ta církev, a to mý přesvědčení a byl jsem takovej, jako že to není naplnění té Boží vůle nebo toho našeho života.“ David věděl, že nejprve musí definitivně ukončit svůj tehdejší heterosexuální vztah, „protože to nebude život v pravdě, ale byl by to život ve lži. [...] Takže jsem jí to řekl, a bylo to... no... mně se jako dost ulevilo, ale zároveň jsem viděl tu bolest, kterou jsem tím způsobil, protože ona to netušila, fakt ne.“ Pak se David svěřil své matce, pro kterou nebylo snadné to akceptovat, přestože všechno tušila už dávno. „A ona to jako nevzala úplně nejlip... Moje máma jako žila dlouho v takovým jako... „denial“ anglicky... jako že si sama řekne, že to tak není. [...] Jako že říkala: a není to jinak? A seš si na 100 % jistej? A jak to můžeš vědět, vždyť jsi neměl nevím co... sex... bla bla bla a tak dále, takže... jako to tam furt frčelo.“ Protože byl

David přesvědčený, že zůstane sám, bez partnera, nepřišlo mu důležité ani nutné informace o tom, že je gay, nijak šířit. Navíc mu matka řekla, stejně jako předtím bratrovi: „*Neříkej to dál, jako hlavně ať to neví babička a děda, co si pomyslí. Takže já jsem proti tomu nechtěl ze začátku jít, protože jsem se taky bál, co tomu řeknou ostatní. A hlavně jsem si říkal vlastně, že jako když já budu sám, tak nemám důvod nikomu to říkat, že jsem homosexuál.*“ David se vyoutoval ještě před několika nejbližšími kamarády z křesťanské komunity, pro které to rovněž bylo těžké téma na zpracování. „*V těch křesťanských kruzích to bylo takový, že se o tom nemluví a že moji kamarádi někteří, podle mě, o mně nemluví se svými rodičema.*“ David však tohle chápal a dal svým přátelům čas, který potřebovali. „*A těm lidem trvá, než mají to vlastní uvědomění s tím, to trvá a pak se to nějak stane a pak to přijmou a je to jako v pohodě a pak se ptají, co ten tvůj kluk a tak dále.*“

5.2.4 Popis tématu: Úplné sebepřijetí – moje kvality budou jinde

Chci mít někoho pro ten život

David vnitřně nepřestával hledat své životní poslání, které by ho zároveň naplňovalo. „*Mám pocit, že obecně homosexuální lidi dokážou lidi nějakým způsobem stmelovat, nebo minimálně ti, co znám a takže jsem měl pocit, že ty moje kvality mají přinést ovoce někde v jiných oblastech života než v té rodině.*“ Jeho rozhodnutí zůstat bez partnera vzešlo primárně z faktu, že katechismus katolické církve zapovídá vnější projevy homosexuality. Uvnitř však cítil, že jde sám proti sobě, když je na sebe takto přísný. „*Ale vlastně jsem na sebe... to bylo jedno z těch horších období, kdy jsem viděl na sobě ty destruktivní účinky toho sebezáporu, jak to říct.*“ Přesto si vztah odpíral několik let. „*Ale pak jsem dospěl do bodu, kdy jsem si řekl, že vlastně si dokážu představit ten vztah s tím klukem a že to chci zkusit. A chci ten vztah prostě.*“ David nevěděl, kde hledat a neměl ani nikoho blízkého, kdo by mu poradil, takže zamířil na seznamovací aplikace. S homosexuálními vztahy neměl žádné zkušenosti a vrhal se do nich po hlavě. „*Jako člověk se otkává a já jsem si to potřeboval otrkat na těch vztazích. Takže jsem do těch vztahů šel hodně po hlavě a byl jsem takovej, že mě to odstřelilo na druhý konec stolu, když to tak řeknu. Protože jeden konec byl jako ano, budu sám a budu to potlačovat a druhý byl takovej jakože tak, teďka prostě jdu zkusit ty vztahy, abych jako věděl.*“ I když to párkrát nevyšlo, David se utvrdil v přesvědčení, že „*chci mít ten vztah a chci mít někoho pro ten život... nějakou oporu... nebo nejlíp pro život*“.

Všeobjímající přístup

Davidovo rozhodnutí žít v partnerském svazku s jiným mužem pro něj znamenalo další kroky na cestě veřejných coming outů, nejprve směrem k otci. „*Takže toho tátu to chytlo až v té druhé vlně jakoby nějaké a on byl jako v pohodě, on byl jakože: aha... jo... fakt? Asi trochu překvapený a byl takovej... jako že on je vzdělaný, takže on ví, že to není nějaká nemoc nebo tak, a že prostě si to uvědomuje, takže takovej racionální, tak to jako vzal.*“ Z reakcí širší rodiny David obavu měl, ale ve vztazích se cítil dobře a „*věděl jsem, že to chci sdílet, i tu radost z toho. A věděl jsem, že jim do jisté míry ne zrovna ublížím, ale že to nebude jednoduchý pro ně*“. Davidův strach z nepochopení, hlavně ze strany babiček, byl naštěstí zbytečný. „*Myslím si, že je to hodně v pohodě... a mám dvě babičky a obě jsou v pohodě.*“ David je dnes již zasnoubený, v plánu je svatba. Podstatné pro něj je i téma dětí, přičemž mu nejde primárně o to, že by musely být jeho vlastní. „*Já jsem spíš chtěl předat nějaké hodnoty a výchovu těm dětem a naplnit očekávání rodiny. Já jsem dělal různé dobrovolnictví v dětských klubech a prostě tam vidím jiný rozměr toho rodičovství nebo vedení dětí.*“ Nad možnou adopcí či pěstounskou péčí přemýšlí David velmi zodpovědně. „*Přemýšleli jsme nad tím, ale je to extrémně těžký... někdy se ve mně pere to, že si myslím, že je pro dítě důležitý, aby mělo jako vzory, i ten mužskej i ten ženskej. Já jsem neměl moc dobrej ten mužskej vzor, tak určitě to na mě mělo nějaký vliv. I když je to spíše vrozený ta homosexualita, ale jsou tam i nějaký vlivy v tom sociálním dospívání. I když nejsou tak silný. Takže jako ale primárně by to byla adopce a byly by to děti, který se nemůžou dostat z dětského domova, který tam zůstávají.*“ David pracuje v neziskové organizaci, kde pomáhá jiným lidem, a říká, že „*každej máme nějakou tíhu naloženou na záda*“. Ze strany svého okolí stále pocítuje určitou zdrženlivost, opatrnost nebo strach mluvit o homosexualitě v jeho přítomnosti. „*Protože je to takový, že se o tom nemluví. Ale nevím, jestli je to diskriminace... možná nepřímá... spíš je to jako nepříjemný jakoby někdy. Nebo že lidi mají pocit, že se na některý věci nemůžou ptát, že je to pořád jako citlivý... nebo jako že se bojí se zeptat.*“ Přesto, že se David s LGBT komunitou primárně neidentifikuje, domnívá se, že je důležité, aby mladí lidé měli vzory i z této strany a aby věděli, „*že je to v pohodě a že ti se vším pomůžeme, byť ta společnost jako ještě tam není. Všeobjímající přístup*“.

5.3 Analýza rozhovoru s Pavlem

Pavel se narodil a do nedávna žil v jednom menším městě v karlovarském kraji. V současné době studuje vysokou školu v Olomouci, kde se také dne 23. února 2024 uskutečnil rozhovor. Pavlovi bylo v době rozhovoru 23 let.

Pavel sám sebe prezentuje jako někoho, kdo si nenechá nic líbit a vzbuzuje dojem sebevědomého člověka. Přesto se zdá, že jde o velmi citlivého mladého muže. Rozhovor trval necelou hodinu, byl nenucený a příjemný a po jeho skončení pokračovala konverzace plynule a uvolněně dál.

5.3.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Pavlem

d) Hledání sebe sama – snaha se zalíbit

- Princeznička
- Zlomené srdce

e) Není to jen fáze – jsem to já

- Coming out? Já jsem to moc neřešil...

f) Složitost vztahů

- Opatrnost
- Marihuana versus romantická gesta

5.3.2 Popis tématu: Hledání sebe sama – snaha se zalíbit

Princeznička

Pavlovi se kluci líbili od dětství, ale tehdy si to nespojoval s homosexualitou. Když ho některý z chlapců zaujal, Pavel toužil vypadat tak, jako on. *„Byly tam známky, už v dětství, než jsem prošel coming outem nějakým tím svým, tak se mi tak vždycky někdo líbil, když jsme byli na nějakým výletě, tak jsem ho tak jako pozoroval, a říkal jsem si, že bych chtěl vypadat takhle. Tehdy jsem si ale nemyslel, že budu gay.“* Později, ještě na základní škole se Pavel zamiloval do chlapce, který ho odmítl a současně mu poslal mu fotku s typem kluka, který se mu líbí. *„Takže já jsem se do toho stylizoval. Takže já jsem měl mejkap, blond vlasy, takovej jako typický homosexuál.“* Pavel proměnil svůj vzhled natolik, že ztratil pár kamarádů. *„Ty jako já se s tebou nebudu bavit, to jako nejseš ty.“* Vyzývavý vzhled si Pavel udržoval ještě i v průběhu studia na střední škole. *„Ale furt jsem byl taková princeznička, jako růžový trička a tak.“* Dnes

už Pavel nikoho nenapodobuje a ani na sebe svým vzhledem neupozorňuje. „*Na vejšce se to trošku změnilo. Už nejsem taková princezna, už si na sebe vezmu i maskáče. Ještě minulý rok jsem říkal, že si na sebe v životě nevezmu maskáče.*“

Zlomené srdce

Když se Pavel poprvé zamiloval, velmi silně to prožíval, přestože dotyčného chlapce znal jen z YouTube. „*On se mi začal hrozně líbit. Ty vole já bych s ním chtěl jako chodit, a to bylo taky takový veselý. [...] Ty jo prostě bych chtěl hrozně moc.* Pavel chlapce kontaktoval, ale když se nedočkal odpovědi, byl zoufalý a bezradný. „*No on mi ale neodepisoval, takže puberťácký zlomený srdíčko, často jsem uvažoval, že bych skočil z okna, což bylo docela iracionální, protože máme barák a já bych skočil na trávu a skončil bych na psychiatrii, protože s tebou to nic neudělá, jenom to ublíží víc lidem. Takže jsem jako neskočil.*“ Pavlův kamarád, ve snaze Pavlovi pomoci, psal chlapci také, přičemž se dočkal vstřícné odpovědi, na rozdíl od Pavla. „*No a ten kluk pak chtěl jeho, ne mě. Jako toho májho hetero kamaráda.*“ Pavlovi se zhroutil svět. „*A pak jsem zkolaboval. Syndrom zlomeného srdce.*“ Pavel se domníval, že se s odmítnutím nedokáže vyrovnat. Fyzické příznaky jeho tehdejšího kolapsu připomínaly infarkt. „*Odvezla mě záchranka. Jsem si myslel, že mám infarkt, ale bylo to vlastně jenom psychický selhání. Už toho na mě bylo moc. [...] Ten kolaps byl, protože jsem byl zamilovaný.*“

5.3.3 Popis tématu: Není to jen fáze – jsem to já

Coming out? Já jsem to moc neřešil...

Díky tomu, že se Pavel už na základní škole zamiloval do kluka, si velmi brzy uvědomil, „*že jako vlastně budu gay*“. Psychický kolaps, který Pavel tehdy prožil, odstartoval jeho dialog se sebou samým. „*Ale fakt to bylo jako krátký... že jsem si tak v hlavě říkal – co na to poví jako mamka a to okolí, takže spíš to bylo na to okolí jako než jako vůči sám sobě. Jako říkal jsem si, jaký by to bylo prostě, kdybych byl gay, protože jsem měl prostě spoustu gay lidí kolem sebe.*“ Dle Pavlových slov se vnitřním coming outem moc nezabýval, prostě to přijal. „*Ale já jsem spíš řešil toho kluka než to, že jsem gay.*“ Prvním člověkem, kterému Pavel o své homosexualitě řekl, byla kamarádka a následoval nejbližší kamarád. „*Já už jsem se vyoutoval, první byla holčina, do které jsem si myslel, že mám jako „crush“, já jsem si myslel, že ji musím mít, než jsem si uvědomil... [...] A tam to jako bylo naprosto v pohodě.*“ Naopak nepochopení se Pavlovi dostalo od starší sestry, což ho mrzelo, protože se domníval, že sourozenci bývají ti nejvstřícnější. „*Ale moje sestra je trochu homofobní, xenofobní, a tak, a ještě měla ty státnice z tý*

vývojovky a tak řekla: to je jenom fáze. Hlavně to nikde nerozmazávej, to je jenom fáze, vůbec se o tom nebudeme bavit. [...] A ona furt, že je to jenom jako fáze. Nebere to prostě.“ Pavel si řekl, že tedy chvíli počká s dalšími coming outy pro případ, že by sestra měla pravdu. „Takže jsem si dva měsíce říkal, jo, takže je to jenom fáze, no ale pak mi došlo, že to není jen fáze. Není to fáze.“ Jako „nejhezčí“ ze všech svých coming outů popisuje Pavel rozhovor se svou matkou. „A mamka povídá - no, Pavlíčku, já jsem se rozhodla, že kdybys byl gay, tak spolu budeme nakupovat. Já říkám - jo. A mamka - to seš rád, vid', že to jako vím, že? Takže takhle proběhl můj coming out s mamkou.“ Pavlův otec měl smrtelnou nehodu, když bylo Pavlovi deset let. Přesto pro Pavla bylo důležité si o tom s matkou promluvit a ujistit se, že by ho otec přijal takového, jaký je. „A vlastně začal jsem to vytahovat, než jsem odešel na vejšku, a tak jsme se o tom bavili, jako že tatka by s tím byl v pohodě. Asi by nechtěl, aby ses ukazoval s tím klukem nikde na ulici. [...] Ale byl by vlastně v pohodě.“ S prarodiči z otcovy strany se Pavel nestýká. Prarodiče z matčiny strany „jsou s tím jako v pohodě, protože zase tam udělala ten coming out jako mamka“. Úplného přijetí, hlavně ze strany dědy, se však Pavel nedočkal, což ale přisuzuje mezigeneračním rozdílům. „Tak se o tom bavili s mamkou a děda to jako vzal, ale jako fajn, já to беру, nemám s tím problém, ale nechci, aby mi to pověděl na rovinu – hele dědo, jsem gay. [...] A dlouho to trvalo, furt se ptal – a co holky? No jako nic. Tak teď už se ani neptá. Teď se to vysvětlilo s mamkou... takže už se neptá.“

5.3.4 Popis tématu: Složitost vztahů

Opatrnost

Když se na základní škole Pavla pokusili spolužáci slovně urážet v souvislosti s jeho homosexualitou, nenechal si to líbit. Podobně k tomu přistupuje dodnes. „A nějaký takový ty narážky – podívej se, je teplej, s tím se potkávám furt. Jako na ulici třeba puberťáci. Na střední to bylo trošku horší, tam byli ti čtvrtáci a tam jsem se necítil úplně komfortně, ale jako nikdy nedošlo k nějaký jako šikaně. Spíš jako – on je teplej, koukněte na něj. Ale jako v pohodě. Narážky jsem jako neřešil a pokud to šlo, tak jsem to jako zarazil.“ Jako diskriminaci však Pavel vnímá skutečnost, „že jako často musím dokázat, že mám na tu práci a že jsem zodpovědný“, a to jen z důvodu odlišné sexuální orientace. „Pracoval jsem tady v kavárně, kdy paní šéfová je trošku homofobní, takže mě původně jako nechtěla vzít, ale její dcera tehdy řekla – hele mami, prosím tě, nemáme lidi, zkus to. A byla pak se mnou naprosto spokojená.“ Ještě horší je to s předsudky v oblasti, do které Pavel profesně směřuje, což je práce s dětmi a mládeží. „Byl jsem v jedné volnočasové firmě, která dělá tábory. [...] A pak jsem chtěl na adaptáka a on řekl

– já tě nevezmu, protože seš gay. Oni by tě ty děcka nerespektovaly.“ To vede Pavla k tomu, že je dnes již opatrnější a o své sexualitě v pracovním prostředí z počátku nemluví. „*Takže se tak jako zapracuju a až pak to řeknu, nějak jako náhodou.*“

Marihuana versus romantická gesta

Pavel touží po lásce, a tak ji stále hledá. Slova „miluji tě“ vyslovuje často, „*to vždycky už tak po čtrnácti dnech, maximálně po měsíci*“. Seznamuje se převážně prostřednictvím seznamovacích aplikací, což nebývá vždy šťastné řešení. „*Podal jsem i jedno trestní oznámení. On mě vydíral. Tak jsem se sebral a šel na policii a podal trestní oznámení. Ale policie to zametla pod kobereček, nikdy jsem nebyl na žádném výsledku... nic.*“ Na svůj poslední vztah nevzpomíná rád, „*kvůli němu mám PTSD*“. Pavel má silnou averzi k drogám a jeho bývalý přítel užíval marihuanu. Když se tak stalo na chatě, kde trávili oba čas ještě s dalšími známými, Pavlovi to způsobilo úzkosti. „*A už začali s THC medvídky, a tak. A pak jsme jako šli na zahradu a oni si tam zapálili brko a pak si tam dávali bongy a já už jsem ani nejedl. My jsme tam dorazili a já jsem si bral NeuroL. Já jsem měl takovou úzkost a prostě už jsem v sedm byl v posteli. Jsem říkal – já tady s vámi nebudu. [...] No hele, takže mám PTSD a fakt teď jako minulej tejden, nepamatuju si cestu domů. Jsem to tam viděl.*“ Se současným partnerem se Pavel stýká čtvrt roku, ale nevidí se tak často, jak by chtěli, protože jeho přítel bydlí v Brně u rodičů. „*A on říká – já bych tě tam tak strašně chtěl vzít, ale prostě aby jsi spal u mě, ale zatím to nejde. [...] Já mu říkám – hele prostě zlato, až to bude, tak to bude, za mě to není až tak nutný.*“ Tento vztah je pro Pavla výjimečný také v tom, že „*jsem mu ještě nepověděl miluji tě. [...] Ani nemám nutkání to povědět, miluju tě. My si dokazujeme těma činama*“. To, co je pro Pavla nové, popisuje jako romantická gesta, např. když ho přítel seznámil se svými kolegy, přestože to po něm Pavel nepožadoval. „*Že vlastně dělá tyhle ty romantický gesta, není to těma slovama. Což mě jako nevyhovuje, ale jako v pohodě. Já jsem na to slovní, ale pak... když on mi tohleto tvrdí těma činama.*“ Přestože o svém bývalém partnerovi Pavel říkal, že „*on byl takovej jako ten jedinej, o kterým jsem si myslel, že s ním jako budu*“, dnes je rád, že se jejich cesty rozešly a že potkal jiného muže, se kterým si rozumí lépe. Zdá se, že nyní je Pavel šťastný.

5.4 Společná témata

Po dokončení samostatných rozborů všech rozhovorů byly případy propojeny do společných témat. Přestože se životní zkušenosti a prožitky informantů lišily, byla nalezena shoda hned v několika oblastech. Pro přehlednost jsou společná témata zobrazena v tabulce a následně blíže vyspecifikována. Popis již není proložen přímými citacemi informantů.

Tabulka 3: Společná témata napříč rozhovory

Společná témata	ADAM	DAVID	PAVEL
Vysokoškolské vzdělání	+	+	+
Dominantní matka	+	+	-
Vzdálený otec	+	+	+
Přátelství s děvčaty	+	+	+
První veřejný coming out mimo rodinu	+	+	+
Opatrnost jako důsledek nepřijetí	+	+	+

Vysokoškolské vzdělání

Informanty spojuje vysokoškolské vzdělání, a to vyšší než bakalářské. Adam a Pavel aktuálně studují navazující magisterské studium, David školu před časem úspěšně ukončil.

Dominantní matka

Dominantní matka je společné téma pro Adama a Davida, přičemž v Adamově příběhu se krystalizuje mnohem výrazněji. Adam v rozhovoru mluví o emočním vydírání ze strany své matky, která využívala toho, že byl Adam v dětství na ni fixovaný a že ji důvěřoval. Adam se domnívá, že ho matka vnímá jako zklamání a že dodnes nepřijala jeho homosexualitu, protože si představovala „normální“ život a vnoučata.

Také u Davida hraje osoba matky klíčovou úlohu v souvislosti s tím, že je David gay. Za prvé byl vychováván v tom, že jediná správná životní cesta je rodina, manželka a děti a za druhé zažil negativní reakci své matky na zjištění, že Davidův starší bratr je také gay, což mělo na Davidovu životní cestu zásadní vliv. Několik let se snažil svou homosexualitu „překrýt“ heterosexuálním vztahem a když už to dál nešlo, měl v plánu zůstat bez partnera, aby matku ještě více neranil. Matce se pak sice v rámci coming outu svěřil mezi prvními, ale zároveň akceptoval její přání neříkat to nikomu dál, hlavně ne prarodičům a také vnímal její počáteční nepřijetí.

Vzdálený otec

Dětství všech třech informantů bylo doprovázeno pocitem, že jejich otec tady pro ně není, i když u každého to mělo jiný důvod. Adam se přímo explicitně vyjádřil, že svého otce

nevnímá jako „tátu“ a pamatuje si hlavně každodenní hádky. O tom, že je gay, svému otci nikdy do očí neřekl, mluvit s ním o tom nechce a otec mu nechybí, i když se s ním nestýká.

Davidův otec je racionální, inteligentní a vzdělaný člověk, ale nedává najevo prožívání emocí, takže s ním David nikdy neměl blízký vztah. Do puberty David otce dokonce oslovoval křestním jménem, aniž by na tom někdo z rodiny spatřoval něco nestandardního. O své sexuální orientaci David otci řekl až v době, kdy navázal partnerský vztah, a tedy nebylo co skrývat. Otec byl zpočátku překvapen a dodnes se občas ujišťuje, že je to pravda, ale sdělení bez problému přijal.

Pavel o vlastního otce přišel při nehodě, když mu bylo teprve deset let. Mluvit o něm pro Pavla a také pro jeho matku bylo dlouho tabu, protože jim to způsobovalo bolest. Až teprve když Pavel řešil coming out v rodině, potřeboval se rozhovorem s matkou ujistit, že by byl ze strany otce bez výhrad přijatý. Pavlova matka žije s přítelem, se kterým se Pavel nikdy nesblížil.

Přátelství s děvčaty

Adam, David i Pavel od dětství inklinovali spíše ke společnosti děvčat, jejichž energie a jemnější povahy jim byly pro kamarádky blízké. Adamovi přišlo odjakživa přirozené věci emočně prožívat nebo brečet, což bylo mezi děvčaty jednodušší. S jednou z kamarádek se pak v pubertě pokoušel intimně sblížit, ale nedošlo k tomu, což Adam považuje za štěstí, protože si uvědomil, že fyzický kontakt s dívkou mu není příjemný.

Rovněž David vyhledával ženskou energii a kamarádil se s děvčaty. S jednou dívkou měl dokonce delší partnerský vztah trvajícím s přestávkami několik let. Partnerství však také selhalo v sexuální oblasti, kdy Davidovi definitivně došlo, že je gay.

Pavel se mezi děvčaty vždy cítil přijímaný a sám sebou. Považuje se za „milovníka žen“, protože s nimi na kamarádky úrovni rád flirtuje. Během dospívání se Pavlovi jedna ze spolužaček líbila víc než jako kamarádka, ale k fyzickému kontaktu nedošlo, protože si Pavel uvědomil, že toho není schopen.

První coming out mimo rodinu

Žádný z informantů se jako první nesvěřil nikomu z rodiny. U Adama to byl blízký kamarád, u Davida to byla dívka, se kterou měl delší partnerský vztah a Pavel se jako první vytoval před kamarádkou, o které si chvíli myslel, že je do ní zamilovaný. Coming out před vlastní matkou byl jednoduchý jen pro Pavla, protože mu matka sama dala najevo, že to ví. David se svou matkou promluvil ve chvíli, kdy věděl, že není cesty zpět a nechtěl žít ve lži. Bylo to sice krátce po prvním rozhovoru s tehdejší partnerkou, ale zároveň je třeba si uvědomit, že Pavlův

vnitřní coming out trval velmi dlouho. Adam čekal na vhodnou příležitost, která přišla, když očekával návštěvu tehdejšího přítele, což bylo ale až několik let po prvním veřejném coming outu.

Opatrnost jako důsledek předsudků

Adam, David i Pavel se v průběhu života ve společnosti setkali s větším či menším stupněm homofobie, diskriminace i šikany, které ale naštěstí nikdy nepřekročily míru, se kterou by si nedokázali sami poradit. S předsudky se setkávají dodnes, přičemž všechny tyto nepříjemné zkušenosti mají za následek jistou formu opatrnosti u všech informantů.

V nejmenším rozsahu je „opatrný“ Adam, který svou homosexualitu neskrývá, ale nechce o ní mluvit. Když se má setkat s novými lidmi, přijde rovnou s přítelem, nebo dá jinak najevo, že je gay.

David nechce být zařazený do pomyslné škatulky, což se dle jeho slov děje, protože lidé mají vůči homosexualitě stále spojené větší či menší předsudky. Jeho opatrnost tedy spočívá v oddálení coming outu do chvíle, než na to přijde řeč, a ideálně když jde o společnost lidí, se kterými se stýká delší dobu.

Pavel si dává pozor zejména v pracovním prostředí, protože tam pocítil nejvíce homofobie a předsudků. Proto se sdělení o tom, že je gay, vyhýbá do doby, než se zapracuje a prokáže schopnosti a odpovědnost danou prací vykonávat.

Při důkladné analýze napříč rozhovory lze naleznout i další společné fenomény, které již zde rozebírány nebudou. Důvodem není, že by se jevíly jako méně významné, důvodem je, že jde o témata, která nejsou vlastní pouze informantům. Jsou to témata, která jsou společná velkému procentu lidí, jako například touha po partnerském svazku, a proto se jejich rozbor nejeví jako relevantní v kontextu této práce.

5.5 Diskuse

Hlavním cílem této práce bylo „*zjistit, popsat a analyzovat, jak mladí lidé s homosexuální orientací vnímají proces formování své identity a jaký ji připisují význam v kontextu socializace*“. Ve výzkumné části byl za pomoci polostrukturovaných rozhovorů realizován záměr proniknout do životů dotazovaných natolik, aby došlo k pochopení, jak svou jedinečnou životní zkušenost prožívají, s jakými citlivými tématy se vyrovnávají, jak chápou přístup rodiny a okolí a v čem spatřují zásadní milníky ovlivňující jejich životní příběh. Získaná data byla analyzována a interpretována prostřednictvím fenomenologické interpretativní analýzy.

Odpovědi dotazovaných na výzkumnou otázku „*jak mladí dospělí s homosexuální orientací vnímají proces formování své identity*“ více či méně korespondovaly s fázemi a stádii vývoje coming outu uvedenými v kapitole 2.5 teoretické části práce. Přesto lze říci, že jde o proces maximálně individuální. Adam a David mluvili o složitých vnitřních pochodech, popírání, odmítání, smutku, vědomé snaze o potlačení homosexuality a obavě z nepřijetí ze strany nejbližších, zatímco Pavel se touto otázkou vnitřně moc nezabýval a jeho jediná starost byla, jaká bude reakce okolí.

Z rozhovorů není patrné, že by homosexuální orientace byla problémovým faktorem v procesu socializace. Informanti shodně uvedli, že jim byla v dětství bližší společnost děvčat, omezení v tom ale nespárovali, spíše naopak. Jsou si vědomi toho, že ačkoliv je homosexualita součástí jejich identity, není to jejich jediná a už vůbec ne signifikantní charakteristika a že je pouze na jejich rozhodnutí, v jakém prostředí a kdy se budou prezentovat prostřednictvím této sociální role. Na otázku „*jaký ji připisují význam v kontextu socializace?*“ je tedy možno odpovědět neutrálně, protože nebyla prokázána souvislost mezi homosexualitou a problémy při socializaci.

Další významnou oblast mapovala otázka „*jak důležitý je pro ně přístup rodiny a nejbližšího okolí k homosexuální orientaci*“, kdy se ve všech případech potvrdilo, že vliv rodiny na formování osobnosti člověka je naprosto elementární. Ve shodě s názory odborníků, které byly rovněž prezentovány v kapitole 2.5, popisují Adam a David coming out před vlastními rodiči jako náročnou situaci, kterou prožívali velmi citlivě. Všichni informanti pocítili jistou míru negace a nepřijetí ze strany nejbližších, ať již jde o matku v případě Adama a Davida nebo sestru v případě Pavla, což bylo rovněž provázeno pocíť frustrace, zklamáním a nadměrným emočním vypětím. U Adama zašlo nepochopení tak daleko, že s rodiči přerušil kontakt. Příjemným překvapením bylo, že v životě všech dotazovaných hrají významnou a kladnou roli babičky, které byly schopny akceptovat homosexualitu svých vnuků bez nejmenších výhrad.

Co se týká nejbližšího okolí, tedy přátel, žádný z informantů se nesetkal s negativním postojem a jejich vztahy s blízkými přáteli nebyly sdělením o homosexuální orientaci ani v nejmenším dotčeny. Z výpovědí dotazovaných jednoznačně vyplynulo, že pozitivní přístup ze strany rodiny a nejbližších přátel je pro ně zásadní, protože tak snáze překonávají životní překážky.

V neposlední řadě bylo výzkumem prověřováno, „*jak chápou mladí dospělí s homosexuální orientací reakce okolí a jak se s nimi vyrovnávají*“. Všichni informanti se setkali se slovní šikanou v dětství, ze strany jiných chlapců, protože se od nich odlišovali svou citlivostí a jemnější povahou. Bylo to v době, kdy si svou homosexualitu ještě neuvědomovali. Adam zažíval posměšky na letních táborech, ale neměl potřebu to jakkoli řešit, protože se cítil přijatý mezi děvčaty, což pro něj bylo podstatnější. David slýchal různé narážky, které se týkaly jak homosexuality, tak jeho víry, ale nevěnoval jim pozornost. V té době navázal partnerský vztah s dívkou, čímž vzal aktérům šikany důvod k zesměšňování. Pavel se při prvním náznaku šikany na základní škole ohradil a s pomocí učitele ji zastavil. V průběhu let se Adam, David i Pavel setkali s dalšími formami homofobie a diskriminace. Adam převážně na sociálních sítích, kde se po určitou dobu hodně otevřeně vyjadřoval a jako obrannou strategii proto záporným komentářům zvolil ignoraci. David vnímá homofobii spíše v nepřímé formě, kdy pozoruje, že se lidé tématu homosexuality vyhýbají, nebo se bojí zeptat, což mu někdy vadí a necítí se v takové společnosti komfortně. Pavel občas slýchává poznámky na to, že je gay, například na ulici, ale nevšímá si jich. Diskriminaci zažil také v pracovním prostředí, kde se naučil, že je pro něj lepší o své orientaci nemluvit. Souhrnně se dá říci, že ačkoli všichni tři informanti pocítili opakovaně negativní reakce okolí, naučili se s nimi žít a nebrat si je osobně. Přesto je zjevné, že takové chování ze strany okolí pro ně není příjemné.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývala fenoménem homosexuality pohledem mladých dospělých s homosexuální orientací. Specificky byla zaměřena na formování identity těchto jedinců a na to, jaký má jejich orientace vliv na socializaci.

Teoretická část byla rozdělena do třech samostatných kapitol, které za použití odborných zdrojů rozebíraly nejdůležitější jevy, s nimiž bylo vhodné se seznámit v kontextu zvoleného tématu. Byla představena homosexualita jako taková a dále byla pozornost věnována počtům homosexuálně orientovaných mužů a žen ve společnosti, možným příčinám vzniku homosexuality, tendenci homosexualitu léčit, homosexualitě v historickém kontextu a právům homosexuálně orientovaných lidí v České republice. V kapitole týkající se identity byly po vydefinování základních pojmů rozebrány problémy s identitou, proces formování identity a proces vnitřního a vnějšího coming outu. Nakonec byl představen koncept socializace dle jednotlivých vývojových období člověka, dle činitelů socializace a porovnány byly rozdíly v socializaci a identitě dívek a chlapců.

Metodou výzkumu byla kvalitativní výzkumná strategie a nástrojem sběru dat polostrukturovaný rozhovor. Cílem rozhovorů bylo proniknout do životů dotazovaných, pochopit, jak svou životní zkušenost prožívají a jaký ji přisuzují význam. Prostřednictvím interpretativní fenomenologické analýzy – IPA byla data analyzována a interpretována nejprve za každého informanta jednotlivě a poté tak, aby odhalila témata společná. Závěrem byly předloženy odpovědi na výzkumné otázky.

Prostřednictvím realizovaného výzkumu byly získány výpovědi třech mladých dospělých mužů s homosexuální orientací, kteří pocházejí z odlišného prostředí a odlišných podmínek, a přesto je jejich prožívání skutečnosti v mnohém podobné. Výsledky výzkumné části této práce nejde generalizovat, ale cíl přiblížit životní příběhy dotazovaných, pocítit esenci toho, co pocítují oni a podívat se na zkoumaný fenomén jejich očima, byl naplněn. Jako nejvýraznější aspekt se neukázal fakt, že informanti jsou gayové, tedy se musí potýkat s mnoha předsudky, ale skutečnost, že každý člověk potřebuje zázemí, podporu a přijetí, především ze strany rodiny a nejbližších. Bylo by žádoucí, kdyby se s touto bakalářskou prací měli možnost seznámit právě příbuzní těchto mladých jedinců, kteří si svou cestu ani sexuální orientaci sami nevybrali. V budoucí diplomové práci by pak mohlo být přínosné zaměřit se na prožívání a zkušenosti s homosexualitou pohledem rodičů mladých lidí s homosexuální orientací, protože jejich úhel pohledu by mohl přispět k vzájemnému pochopení, respektu a sounáležitosti.

Seznam literatury

Knižní zdroje:

Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR. Praha: Úřad vlády ČR, 2007, 72 s. ISBN 978-80-87041-33-8.

AARDWEG, Gerard J. M. van den. *Terapie homosexuality: rádce pro postižené a poradce.* Praha: Pro občanské sdružení Exodus vydalo Hnutí Pro život ČR, 2003, 110 s. ISBN 80-239-1403-0.

BAČOVÁ, Viera. Identita v sociální psychologii. In: VÝROST, Jozef; SLAMĚNÍK, Ivan a SOLLÁROVÁ, Eva (ed.). *Sociální psychologie: teorie, metody, aplikace.* Psyché (Grada), Praha: Grada, 2019, s. 109-126. ISBN 978-80-247-5775-9.

BADINTER, Elizabeth. *XY. Identita muža.* Bratislava: Zájmové združenie žien Aspekt, 1999, 211 s. ISBN 80-85549-10-7.

BRZEK, Antonín a PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, Jaroslava. *Třetí pohlaví?.* Praha: Scientia medica, spol. s r.o., 1992, 128 s. ISBN 80-85526-03-4.

ČERVENKOVÁ, Ivana. Coming out. In: ONDRISOVÁ, Sylvia, ŠÍPOŠOVÁ, Marianna, ČERVENKOVÁ, Ivana, JÓJÁRT, Paula a BIANCHI, Gabriel. *Neviditelná menšina: Čo (ne)vieme o sexuálnej orientácii.* Bratislava: Nadácia Občan a demokracia, 2002, s. 63-73. ISBN 80-968528-5-X.

DUNOVSKÝ, Jiří. *Sociální pediatrie: vybrané kapitoly.* Psyché (Grada). Praha: Grada, 1999. 279 s. ISBN 80-7169-254-9.

ERIKSON, Erik H. *Životní cyklus rozšířený a dokončený: doplněné vydání o devátém stupni vývoje od Joan M. Eriksonové.* Psychologie P. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999, 128 s. ISBN 80-7106-291-X. Místo uložení: Národní knihovna České republiky – Knihovní fondy a služby. Signatura: 54 H 196504.

ERIKSON, Erik H. *Dětství a společnost.* Přeložil Jan VALEŠKA. Klasici (Portál). Praha: Portál, 2022, 398 s. ISBN 978-80-262-1956-9.

FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti.* Praha: Portál, s.r.o., 2016, 237 s. ISBN 978-80-262-1030-6.

FIFKOVÁ, Hanka. *O sexu s Hankou: [výuková pomůcka pro studující středních a vyšších zdravotnických škol].* Praha: Grada Publishing, spol. s r.o., 1998, 120 s. ISBN 80-7169-673-0.

GIDDENS, Anthony. *Sociologie.* Praha: Argo, 1999, 597 s. ISBN 80-7203-124-4.

HARTL, Pavel. *Stručný psychologický slovník.* Praha: Portál, 2004, 312 s. ISBN 80-7178-803-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace.* Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti.* Praha: Karolinum, 2000, 218 s. ISBN 80-7184-954-5. Místo uložení: Národní knihovna České republiky – Knihovní fondy a služby. Signatura: 54 H 344382.

JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita: Vývoj a úskalí.* Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, a.s., 2008, 288 s. ISBN 978-80-247-2284-9.

JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, 264 s. ISBN 978-80-247-3679-2.

JEŽEK, Stanislav, MACEK, Petr a BOUŠA, Ondřej. Cesty k nezávislosti: Jak se vyvíjí autonomie s identitou. In: LACINOVÁ, Lenka, JEŽEK, Stanislav a MACEK Petr (ed.). *Cesty do dospělosti: Psychologické a sociální charakteristiky dnešních dvacátníků*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 25-38. ISBN 978-80-210-8400-1.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Třetí, upravené vydání. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství, 1995, 186 s. ISBN 80-85850-06-0.

KNOTOVÁ, Dana. Socializace. In: KNOTOVÁ, Dana, LAZAROVÁ, Bohumíra, LOJDOVÁ, Kateřina a PEVNÁ, Kateřina. *Úvod do sociální pedagogiky: Studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 23-30. ISBN 978-80-210-7077-6.

KOHOUTEK, Rudolf. Socializace osobnosti. In: KOHOUTEK, Rudolf; OCETKOVÁ, Irena a ŠTĚPANÍK, Jaroslav. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM, 1998. s. 5-7. ISBN 80-7204-064-2. Místo uložení: Národní knihovna České republiky – Knihovní fondy a služby. Signatura: 54 H 175756.

KOŤA, Jaroslav. Hlavní činitelé socializace. In: JEDLIČKA, Richard a kol. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, a.s., 2015, s. 34-54. ISBN 978-80-247-5447-5.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

KOUTNÁ KOSTÍNKOVÁ, Jana a ČERMÁK, Ivo. Interpretativní fenomenologická analýza. In: ŘIHÁČEK, Adam; ČERMÁK, Ivo a HYTYCH, Roman. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 9-43. ISBN 978-80-210-6382-2.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Rodiče a děti*. Třetí, upravené vydání (ve Vyšehradu první). Praha: Vyšehrad, 2017, 360 s. ISBN 978-80-7429-797-7.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2019, 292 s. ISBN 978-80-7419-285-2.

NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. Druhé, rozšířené vydání (v Akademii první). Praha: Academia, 1997. 437 s. ISBN 80-200-0625-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Druhé, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 2009a, 620 s. ISBN 978-80-200-1680-5.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Druhé, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Academia, 2009b, 498 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

PLEVOVÁ, Irena. Období batolete a Období předškolního věku. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka, BINAROVÁ, Ivana, HOLÁSKOVÁ, Kamila, PETROVÁ, Alena, PLEVOVÁ, Irena a PUGNEROVÁ, Michaela. *Přehled vývojové psychologie*. Třetí, upravené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 67-80. Studijní texty. ISBN 978-80-244-2433-0.

PROCHÁZKA, Ivo. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: STUD Brno, 2002, 36 s. ISBN 80-238-8850-1.

PROCHÁZKA, Ivo, JANÍK, David a HROMADA, Jiří. *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2003, s. 80. ISBN neuvedeno.

PROCHÁZKA, Ivo. Sexuální orientace. In: WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010, s. 107-119. ISBN 978-80247-2492-8.

PROCHÁZKA, Ivo. Kulturní a sociální aspekty homosexuality. In: ŠULOVÁ, Lenka; FAIT, Adam a WEISS, Petr. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011, s. 198-203. ISBN 978-80-7345-238-4.

PUGNEROVÁ, Michaela. Období prenatální a perinatální. In: ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka, BINAROVÁ, Ivana, HOLÁSKOVÁ, Kamila, PETROVÁ, Alena, PLEVOVÁ, Irena a PUGNEROVÁ, Michaela. *Přehled vývojové psychologie*. Třetí, upravené vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 67-80. Studijní texty. ISBN 978-80-244-2433-0.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Sociologie (Grada). Praha: Grada, 2009, 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Pyramida (Panorama). Praha: Panorama, 1990, 440 s. ISBN 80-7038-078-0.

SLOBODA, Zdeněk. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta Publishing, s.r.o., 2016, 163 s. ISBN 978-80-88163-09-1.

SMETÁČKOVÁ, Irena. Homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách – jak se projevuje a jak se proti ní bránit. In: SMETÁČKOVÁ, Irena a BRAUN, Richard. *Homofobie v žákovských kolektivech: homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách – jak se projevuje a jak se proti ní bránit: doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009, s. 7-42. ISBN 978-80-7440-016-2.

SOLLÁROVÁ, Eva. Socializace. In: VÝROST, Jozef; SLAMĚNÍK, Ivan a SOLLÁROVÁ, Eva (ed.). *Sociální psychologie: teorie, metody, aplikace*. Psyché (Grada), Praha: Grada, 2019, s. 47-57. ISBN 978-80-247-5775-9.

ŠKRABSKÝ, Tibor. *Coming out: sprievodca obdobím neistoty pre chlapcov a dievčatá*. Združenie Informačných a poradenských centier mladých v SR, 2008, 16 s. ISBN 978-80-969932-9-1.

ŠEĐOVÁ, Klára. Proces kvalitativního výzkumu a jeho plánování. In: ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007, s. 51-82. ISBN 978-80-7367-313-0.

ŠURÁŇOVÁ, Veronika. Interpretativní fenomenologická analýza (IPA). In: GULOVÁ, Lenka a ŠÍP, Radim (ed.). *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada, 2013, s. 105-116. ISBN 978-80-247-4368-4.

ZVĚŘINA, Jaroslav a BUDINSKÝ, Václav. *Vše o sexu: sexuologie a sexuální praxe pro každého*. Praha: IKAR, 2004, 335 s. ISBN 80-249-0460-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, 528 s. ISBN 80-7178-308-0.

VRTBOVSKÁ, Petra. *O ztraceném dítěti & cestě do bezpečí: attachment, poruchy attachmentu a léčení*. Tišnov: Scan, 2010. 123 s. ISBN 80-86620-20-4.

WEISS, Petr. *Sloupky o sexu: 40 úvah o sexu a vztazích*. Ilustroval Vladimír JIRÁNEK. Moje psychologie. Praha: Mladá fronta, 2010, 152 s. ISBN 978-80-204-2188-3.

WEISS, Petr. Homosexualita jako variace lidské sexuality. In: ŠULOVÁ, Lenka; FAIT, Adam a WEISS, Petr. *Výchova k sexuální reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011a, s. 191-197. ISBN 978-80-7345-238-4.

WEISS, Petr. Vývoj pohlavní identity. In: ŠULOVÁ, Lenka; FAIT, Adam a WEISS, Petr. *Výchova k sexuální reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011b, s. 71-76. ISBN 978-80-7345-238-4.

WEISS, Petr a ONDŘICHOVÁ, Lucie. *Weissova navigace sexem*. Praha: Columbus holdings, spol. s r.o., 2014, 208 s. ISBN 978-80-87588-43-7.

Internetové zdroje:

Celonárodní výzkum sexuálního chování, preferencí a wellbeingu obyvatel České republiky: aktuální situace a trendy (21-31490S). Online. Národní ústav duševního zdraví, 2023. Dostupné z: <https://www.nudz.cz/vyzkum/centrum-pro-sexualni-zdravi-a-intervence/granty-a-projekty/-celonarodni-vyzkum-sexualniho-chovani-preferenci-a-wellbeingu-obyvatel-ceske-republiky-aktualni-situace-a-trendy>. [cit. 2023-11-20].

DRTINOVÁ, Daniela. *Sex v českých ložnicích? Oblíbené je svazování nebo hra na znásilnění, říká autor obsáhlého výzkumu*. Online. Aktuálně.cz, 2016. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvstv/sex-v-ceskych-loznicich-oblibene-je-svazovani-nebo-hra-na-zn/r~47bd6e5c07d711e6a5830025900fea04/>. [cit. 2023-11-11].

FOŘT, Jakub a KAŇKOVÁ, Šárka. *ETIOLOGIE A EVOLUČNÍ TEORIE MUŽSKÉ HOMOSEXUALITY*. Online. Československá psychologie, 2021, roč. 65, č. 6. Dostupné z: <https://doi.org/10.51561/cspsych.65.6.537>. [cit. 2023-12-01].

KEMP, Simon. *DIGITAL 2023: CZECHIA*. Online. DataReportal.com, 2023. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-czechia>. [cit. 2023-12-27].

MACHÁLKOVÁ, Jana. *Do škol jde kniha, jak léčit homosexuály*. Online. MF DNES, 2003. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/do-skol-jde-kniha-jak-lecit-homosexu-aly.A031020_224409_domaci_pol. [cit. 2023-11-16].

PÁLOVÁ, Anna. *Data o LGBT+ lidech státu chybí. Sčítání lidu promarnilo příležitost, tvrdí odborník*. Online. Aktuálně.cz, 2021. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/data-o-lgbt-lidech-statu-chybi-scitani-lidu-promarnilo-prile/r~6414685eac2211eb89ccac1f6b220ee8/>. [cit. 2023-11-11].

Manželství pro všechny. Online. JSME FÉR, 2024. Dostupné z: <https://www.jsmefer.cz>. [cit. 2024-03-18].

TOMAN, Hynek. *Před 30 lety přestala být homosexualita nemoc. Proč to trvalo tak dlouho?* Online. Prague Pride, 2020. Dostupné z: <https://www.praguepride.cz/cs/cteni-a-foto/clanky/1103-pred-30-lety-prestala-byt-homosexualita-nemoc>. [cit. 2023-11-16].

Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2022. Online. Vláda České republiky, 2023. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-lidska-prava-cr/zprava-o-stavu-lidskych-prav-v-ceske-republice-v-roce-2022-208262/>. [cit. 2023-11-17].

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozdíly mezi manželstvím a registrací

Příloha č. 2: Schéma rozhovorů

Příloha č. 3: Úvodní poznámky – ukázka

Příloha č. 4: Vynořující se témata – ukázka

Příloha č. 5: Rozhovor s Adamem

Příloha č. 6: Rozhovor s Davidem

Příloha č. 7: Rozhovor s Pavlem

Přílohy

Příloha č. 1: ROZDÍLY MEZI MANŽELSTVÍM A REGISTRACÍ

Symbolicky, pocitově

„Manželé“	„Registrovaní partneři“
Manželství je základním kamenem rodinného práva.	Registrované partnerství je administrativním úkonem.
Snoubenci se mohou vzít na téměř jakékoli matrice.	Registrovaní partneři jen na 14 určených úřadech.
Dva svědci.	Beze svědků.
Prohlášení činí před starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva.	Pouze před matrikářem.
Manželstvím získávají manželé příbuzné, například švagry a švagrové, jejichž vztah zákon uznává.	Tyto vztahy zákon neuznává.

Ve vztahu k dětem

Manžel může přisvojit dítě druhého manžela (například z předchozího vztahu).	Není upraveno. Děti jsou v případě rozpadu vztahu v právním vakuu.
Po rozvodu mají automaticky nárok vídat se nadále s faktickým rodičem a jeho rodiči, tedy prarodiči.	Není upraveno. Děti mohou ze dne na den ztratit kontakt s faktickým rodičem a se svými prarodiči z jeho strany.
Po rozvodu mají nárok na výživné i od faktického rodiče.	Není upraveno. Faktický rodič nemusí přispívat na jejich výchovu. Děti se tak ocitají v ohrožení chudobou. Zákonný rodič je ze dne na den odkázán na jeden plat.
Děti mají nárok na sirotčí důchod po svém rodiči.	Děti tento nárok nemají ve vztahu k faktickému rodiči.
Oba rodiče mohou vystupovat jako rodiče vůči školním zařízením, např. vyzvedávat dítě ze školy, chodit na třídní schůzky atd.	Pouze zákonný rodič má automaticky na toto právo. Faktický rodič je odkázaný na benevolenci školy nebo na plné moci.
Oba rodiče mohou získat všechny informace o zdravotním stavu dítěte, být s ním v průběhu hospitalizace, podílet se na jeho léčbě.	Pouze zákonný rodič má toto právo. Hrozí nebezpečí ohrožení zdraví dítěte, pokud bude v kritické situaci k dispozici pouze faktický rodič.
Dítě dědí po obou rodičích ze zákona a zároveň je nepominutelným dědicem.	Nelze. Po faktickém rodiči děti ze zákona nedědí. I kdyby je faktický rodič uvedl v závěti, nebudou mít postavení nepominutelného dědice.

Prakticky

Pracovní volno 2 dny na svatbu.	Není.
Automaticky vzniká společné jmění manželů. Jeho existence zlehčuje život manželů, kteří si nemusí ke všemu udělovat plnou moc. Také to znamená, že na manžela může při děděni připadnout větší podíl než na registrovaného partnera.	Nevzniká, partneři jsou jen podíloví spoluvlastníci. Není žádná úprava vypořádání majetku v případě rozpadu vztahu.
Při uzavření sňatku si snoubenci mohou určit, jaké společné příjmení budou používat.	Nelze, je třeba žádat dodatečně po registraci.
Mají nárok na vdovský a vdovecký důchod.	Nemají.
Po úmrtí manžela přechází na manžela nárok na různé dávky (důchod, nemocenské atd.).	Nepřechází.

Zdroj: <https://www.jsmefer.cz/rozdily>

Příloha č. 2: KONCEPT ROZHOVORŮ

1. První registrace odlišnosti, kdy to bylo?
2. Jak jsi to vnímal?
3. Jak reagovalo okolí?
4. Kdy sis uvědomil, že jsi gay?
5. Jak jsi to prožíval?
6. Co se ti honilo hlavou?
7. Coming out vnější – kdo byl první?
8. Co na to rodina, máma, táta, širší rodina?
9. Co jsi musel obětovat/udělat jinak?
10. Diskriminace?

Příloha č. 3: ÚVODNÍ POZNÁMKY – ukázka

doma vždycky řekl – spím u kamaráda a bylo to. Na mých rodičích mě bavilo to, že všechno bylo strohý, nic se neřešilo. Tam se nešlo do hloubky, nebo že by se něco víc probíralo, stačilo napsat nebo udělat a měl jsem vyřešeno. V tomhle směru jsem to měl dost jednoduchý, že jsem věděl, jak s mýma rodičema pracovat. A takže jsme spolu trávili hodně času s tím klukem a tam poprvé začalo být něco intimnějšího mezi náma dvěma. Bylo to jako opakovaný... fyzicky. A já jsem si uvědomil, že asi nejsem úplně na holky, to mi bylo tak patnáct, šestnáct. Paralelně jsem tam zkoušel se vyspat s jednou kamarádkou ze třídy, se kterou jsem se hodně bavil, ona k nám přešla z jiný školy, tak jsem se pokusil, že bychom se spolu vyspali, ale nakonec to tam naštěstí nevyšlo, protože jsem zjistil, že mi to vůbec nedělá fyzicky dobře, šahat takhle sexuálně na holku. Takže tam jsem neuspěl a s tím klukem to začalo být z mé strany hodně emotivní, intimní, osobní. Ale hrozně dlouho jsem se s tím vypořádával, hrozně dlouho mi trvalo... začal jsem si vést deník takových jako hezkejších událostí v mém životě a většinu času to bylo o něm, že jsem si tam psal nějaký události, který byly spojený s ním. Tam se to začalo v mých očích hodně lámat, ta sexualita a identita, ta osobnost se začala tvarovat asi nejvíc, protože jsem tomu čelil a bylo to jako fakt ne úplně hezký. Bylo to vnitřní, já jsem to hodně prožíval, nedal jsem to nikomu najevo.

18 A ten kluk se k tomu stavěl jak? Mluvili jste o tom?

Ne, nemluvili. To bylo dost podobný jako s těma klukama v těch jedenácti, dvanácti. Možná se taky hledal, ale já si myslím, že to bylo ještě něčím jiným, my už jsme si o tom v dospělém věku pokecali několikrát, ale myslím si že tam to vnímání toho, jak jsem to vnímal já, bylo mimo, že to bylo takový jako dvojsečný. On to vnímal úplně jako jinak, pro něj to byla kamarádský, bylo pro něj hezký mít takhle někoho na blízko jako po kamarádsku. Jenže nechci řešit jeho. Já jsem se zamiloval a asi dobrou rok jsem se s tím vypořádával, s tím, že pokládání si takových těch otázek: jsem na kluky, co s tím budu dělat, komu to řeknu, co mě trápí, nevěděl jsem, co s tím, ještě na malým městě. A tenkrát to nebylo ještě tak otevřený téma, to je dvanáct let zpátky a já znal jednoho, dva lidi, kteří byli teplí a to je všechno.

19 Na internetu jsi hledal informace?

Jo, to nebylo že bych jako vyloženě hledal, tam šlo spíš o to, že jsem měl nějaký „gay vzory“ řekněme, ke kterým jsem inklinoval, ale nebylo to tak otevřený a propagovaný, jako dnes... že by to bylo v seriálech a filmech a tak... jako pár filmů bylo, ale ne jako dnes. A veřejně se o tom tak nemluvilo na těch sítích tak jako dnes... dnes už je to jiný svět. A vidím to i sám za sebe, o deset let později – člověk ani nemusí dělat coming out. Teď už to je každému úplně u prdele... samozřejmě si z toho politici dělají nějakou propagandu nebo svoji hru, ale přitom mluví o nás, to jsou naše věci, my s tím

Rodiči se nic
neřešilo
nešlo se do hloubky

Pro m' intimní
s kamarádem
včetně m' si
homosexuality

Dobře jsem se
s tím vypořádal

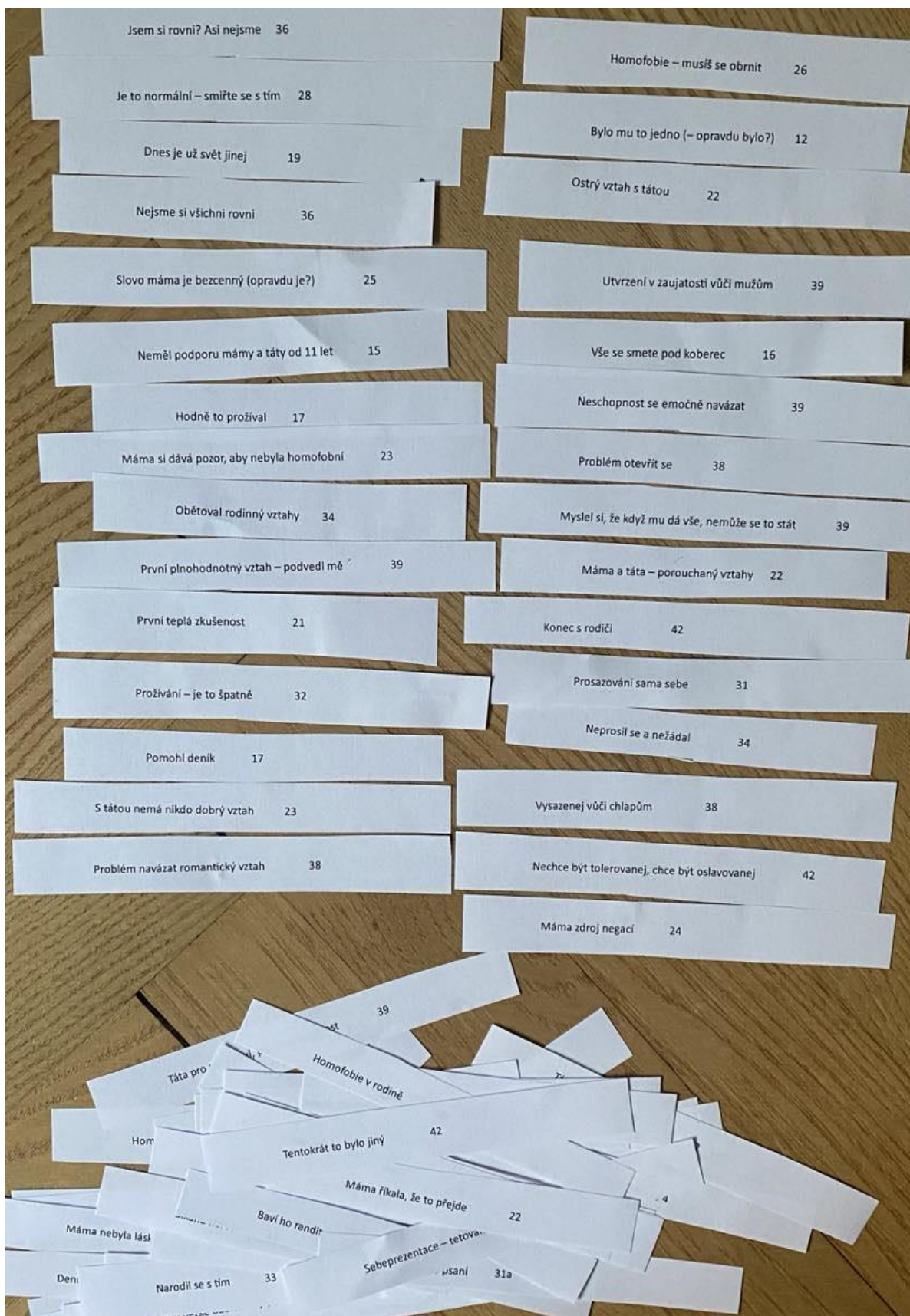
děle - vyřizky
hezkých událostí

Nebylo to hezký
hodně jsem to
prožíval

Zamiloval jsem
se a asi rok
jsem se vypořá-
dal s tím,
teď jsem asi
na kluky

Dnes už je to
jiný svět

Příloha č. 4: VYNOŘUJÍCÍ SE TÉMATA – ukázka

Příloha č. 5: ROZHOVOR S ADAMEM, 8. 1. 2024

Jaké bylo tvé dětství?

No já bych řekl, že jsem neměl úplně jako špatný dětství. Já jsem byl do svých jedenácti jako jedináček. Takže já jsem měl v podstatě jako všechno, na co jsem si ukázal do té doby. A myslím si, že jsem byl jako dost výstřední dítě už jako od malička... nebo výstřední. Myslím si, že jsem byl jako hodně vidět už od malička, protože jsem byl často jako hyperaktivní dítě a dělal jsem spoustu kroužků, byl jsem jako... cokoliv, na co jsem šáhl, tak mi jako šlo automaticky. Když mi to nešlo, tak jsem se hrozně rozčiloval, že mi to nejde a už jsem od toho chtěl dát ruce pryč. Nebo jsem neměl jsem takovej ten jako pud jako zapřít se a zkusit to znova. Spíš to byly věci, co mi jako přirozeně šly. Škola v pohodě, žádný velký problémy.

Kdy jsi ty sám začal vnímat něco, co by naznačovalo, že bys mohl být gay?

Myslím si, že jako první, když jako navážu na to téma jako homosexualita a identita, tak já si myslím, že jako svoje první nějaký jako vnímání sama sebe, že jsem jako jinej kluk, jsem měl už jako na táborech, když jsem byl, jak jsem říkal, takovej jako výstřednější typ, že mě nebavily věci, co dělali ostatní kluci.

Kolik ti bylo?

Sedm, osm... ale neměl jsem to nutně spojený jako s homosexualitou. Jenom to byl pro mě jako pocit, že já nejsem jako ostatní kluci a nevdá mi to. To bylo pro mě jako spíš jako pozitivně vnímaný. Já jsem byl odjakživa takový spíš jako pozitivní sluníčko, než že bych se v tom šířal. A myslím si, že pro mě byl jako hodně dobrý tady ten jako táborovej koncept v tom, že jsem tam jako jezdil bez rodičů, kde jsem tam měl tu svoji jako volnost a mohl jsem se tam dělat v uvozovkách, co jsem chtěl... programy, hraní, tohle, tamto. A myslím si, že to byly jako momenty, třeba jako zažívání si svoji jako první šikany jako od kluků na těch táborech.

A jak tě kluci na táborech šikanovali?

No to nebyly fyzický šikany. Byly to spíš jako formou jako napadání slovně, jakože, že se hejbu jako buzík třeba... Takže to už bylo spojeno tady s tímhle. Že občas to byla taková ta jako skupina kluků, který mě neměli rádi, protože jsem jim vymetal v uvozovkách všechny jako holky na tanečním parketu, protože jsem prostě rád tancoval, do teď rád tancuju a nebál jsem se jako vyzvat holku k tanci, když prostě jsem cejtíl, že to jako funguje a vystřídal jsem za tu diskotéku třeba jako pět, deset holek a nebyl to pro mě problém, bylo to prostě jako z přátelského hlediska. A myslím si, že pro mě bylo i jako hodně formující, jako mít kolem sebe ty holky, že jsem víc jako inklinoval od malička spíš k těm holkám i myslím si, že to je i jako výchovou, že jsem byl spíš vychovanej jako mámou a tátu si z dětství jako moc nepamatuju. Pak tam velkou roli hráli tety a bratránci, proto to mám takový jako vyvážený, že jsem tu jako rodinu jako takovou měl, ale začalo se to podle mě jako dost lámat právě v těch jako deseti, jedenácti letech, kdy přišel jako na svět můj brácha a já jsem jako byl upozaděn. Ono se častokrát jako říká, že to první dítě je takový to jako trofejový. Pro mě bylo jako těžký vyrovnat se ne s tím, že mám jako bráchu, ale vyrovnat s tím, že jako se musím dělit o tu pozornost asi. Jenže ono je jedna věc se dělit a mít ten kontakt s tím bráchou, ale já jsem byl jako odříznutej úplně, nebo tak, já jsem to tak vnímal. Nevím, jestli to tak jako reálně bylo, to už je to nějakou dobu zpátky. Ale pro mě to nebylo jako vůbec fěr. Začal jsem se jako stranit, že pro mě to začalo bejt jako hodně formující období, minimálně jako sám pro sebe, že jsem tam neměl tu rodičovskou podporu a utíkal jsem jako na ty kroužky. A k bratrankům přes víkendy nebo k babičce a tak.

Měl jsi v té době nějakou blízkou osobu, nějakého kamaráda třeba?

Tam konkrétně v tom období to pro mě nebylo tak horký jako s kamarádama, že jako kamarády jsem měl furt všude, hodně. Ale neměl jsem někoho, jo, neměl jsem ale nikoho jako vyloženě jako svého. Jako pamatuju si, je to jako zvláštní, já jsem o tomhle jako nikdy nemluvil, ale jako svoje nějaký jako homosexuální náznaky už jsem měl v těch deseti, jedenácti letech. Jako se spolužákama, kdy jsme měli jako přespávačku a začali jsme se jako osahávat. Vzájemně, že to nebylo jako bez povolení. Už tam z mojí strany tady ta zvědavost v to stejný pohlaví už byla. Podle mě tam bylo jako takový období hledání sama sebe, jestli jako chci nebo nechci. To byla čtvrtá, pátá třída... Ale nikdy jsme spolu o tom nemluvili. To byl kamarád ze základky a pak ještě jeden. Ale ani s tím druhým jsem o tom nikdy nemluvil.

A sám v sobě jsi to někdy nějak analyzoval?

Ne, nějak mě to netrápilo, já jsem v tomhle byl hroznej ignorant. Co se dělo kolem mě, mi nedělalo vůbec žádnéj problém... že si někdo o mě povídá, že jsem buzerant nebo že se hejbu jako holka, a tak, tak to mě teda jako netrápilo, protože jsem věděl, že mám tu podporu od těch holek. Že jim to dobře dělá, že jim tu pozornost dávám a co si říkají kluci mě vůbec netrápí a nezajímá. A jestli jsem to už v tý době neměl nastavený tak, že to, co se děje jako s klukama nemusím vůbec řešit, že to jako neexistuje. Kdybych to řešil s holkama, tak tam už to jako pro mě možná má nějakou hodnotu. Ale nevím, jestli je tam nějaký počáteční můj feninistickej vliv, nebo že jako dám spíš na ty ženský nebo na tu feminní stránku lidí, že to nechci rozdělovat na holky a kluky, ale spíš feminní a maskulinní a že víc jako inklinuju k tý feminní a jemnosti a křehkosti a emoční bla bla bla...

Ještě bych se vrátila k té šikaně, jak jsi to tehdy řešil?

Mě to bylo jedno. Já jsem nepotřeboval tohle nějak řešit. Jak říkám, já jsem byl pozitivní dítě, já jsem to bral jako hru, mě to bylo jedno, co si ti kluci říkaj. Já jsem neměl potřebu se bránit. Mě prostě přišlo, že mi za to nestojí... nevím, do jaký míry je to pravda, jestli to není něco, co sám sobě jako nalhávám, jestli jsem to v tý době neprožíval, ale pocitově nemám pocit, že bych se k tomu nějak dramaticky vracel. Jako věděl jsem, že mám cit pro ten rytmus a pro ten tanec a u těch jinejch kluků jsem viděl, že mají zájem o ten fotbal a o to být ty silný chlapi, který nembrečí... ale já nevím. Pro mě to bylo normální brečet nebo prožívat věci po emoční stránce. A tím, že já jsem vyrůstal většinou mezi těma holkama, tak mi to přišlo normální. Já jsem k těm klukům nikdy moc neinklinoval, kromě mých bratránků, se kterýma jsem vyrůstal a tam jsem si to trochu kompenzoval jakoby ta klučičí společnost těch lidí, protože jsem trávil dost času i s jejich kamarádama, ale nebyl tam žádný vyloženě emoční kontakt, že to bylo vyloženě jenom jako aktivita a nazdar, už mě jako nezajímáš jako osoba, že mě bavil jako kolektiv.

A tihle kamarádi bratranců se k tobě chovali jak?

No, oni věděli, že patřím k těm bratránkům a tam jako do hloubky se moc nechodilo. Ale později jsem teda pak začal mít nějaké bližší kamarády, kdy jsem si ořukával svou sexualitu, kdy já jsem byl platonicky zamilovanej do svý nejlepší kamarádky na gymplu, já jsem chodil na osmiletý gympl, a myslel jsem si, že jsem do ní zamilovanej. Ale teď jako zpětně dospělýma očima si říkám, to sis jako hochu nalhával, že jako ji chceš, jako do vztahu. A vtipný je, že když jsem jí to říkal, už tenkrát, tak jsme si jako rychle ujasnili, že jako takhle to není a oba jsme se tomu zasmáli.

Kolik ti bylo?

No těch třináct, čtrnáct. A zlomilo se to ve čtrnácti, patnácti, kdy já jsem potkal jednoho kluka, my jsme se potkali v taneční skupině, kterou jsme měli založenou s kamarádama z gymplu a objevil se tam jeden kluk ještě s dalším klučinou, se kterým jsme se stali nerozlučná trojka. Jako nejlepší kámoši, furt jsme spolu někam chodili, něco jsme dělali, oni byli starší. Já jsem si s tím jedním jako kliknul od začátku, že tam jsme se začali bavit od prvního dne, a začali jsme se bavit intenzivně, jako od rána do večera jsme si psali. Ale byla to kamarádská úroveň, tam nebylo nic partnerskýho nebo vztahovýho ani mileneckýho. Myslím si, že důležitou roli hrálo to, že to byli starší lidi, se kterýma jsem mohl sdílet i věci, který podle mě lidi mého věku v tý době nerozuměli, už jenom proto, že jsem kvůli rodinný situaci musel vyspět dřív, tím, jak jsem byl od těch jedenácti na sebe sám, že jsem tu podporu z rodiny neměl, tak jsem víc inklinoval v těch čtrnácti, patnácti k lidem, kterým bylo sedmnáct, osmnáct, devatenáct a pro mě to bylo strašně bezpečný místo, kde se můžu realizovat, kde se můžu uvolnit a kde se můžu cejtít sám sebou.

Co se dělo v té době doma?

S otcem jsem se hádal od svých jedenácti let. Hádky byly denní chleba, ať již jako kvůli blbostem, tak kvůli věcem, který mně nedávaly smysl. Jako byly to bizarnosti podle mě. Máma se mě do určitý doby zastávala, ale pak kvůli tomu hodně trpěla, že si od táty vyslechla svoje. On jí to potom dával sežrat. Pak přišly zlomy, kdy já jsem se mámě s něčím svěřil a druhý den jsem to měl jako obratem na talíři, že si z toho oba dělali prdel, i když to pro mě bylo něco citlivýho a v ten moment jsem ztratil veškerou důvěru vůči mámě. Nějaký věci, který jsou pro mě intimní nebo citlivý, tak takhle troubí před tátou, se kterým jsem to já vůbec nechtěl řešit, a ještě si z toho dělali srandu. To pro mě jako pro čtrnáctiletýho

kluka, který byl extrémně citlivej a sám se sebou dost bojoval, tak pro mě to byla kudla do zad. A tam se začalo projevovat emoční vydírání, že máma začala bejt hodně... že jako vyhledávala pomoc ode mě, že jako já jsem stál mezi nima a když se hádali spolu oni, tak já jsem zastával mámy, ale až tak, že jsem byl schopnej až do krve se sním hádat a rvát na něj, což moje máma dost jako podle mě využívala, že se jí to jako hodilo a častokrát slibovala, že se s ním rozvede a že budeme prostě bydlet bez něj a já jsme se na to hodně upnul a fakt jsem tomu chtěl věřit, ale problém rodičů je, že se nic nedořeší do konce. Tam se něco načne, ale neudělá se žádný řešení a druhý den se dělá jako by nic a všechno se to smete pod koberec a já jsem jako s mojí povahou jsem byl schopnej z toho být úplně v šoku, že se jako ty věci nedořešily. Vy tady nic neděláte a já tady mám za vás řešit nějaké vaše dospělácký věci, vaše.

Jak jsi to vnímal, že máma tě někdy podporovala a jindy byla zase na straně táty?

Tam hodně hrála na obě strany, ale já jsem pro tu mámu bojoval hodně dlouho. Ona chtěla, abychom fungovali, to byl podle mě její cíl. Chtěla, abychom fungovali, ale na úkor kohokoli. Pro to obětovala vlastně v podstatě cokoli, ale komunikace jako taková tam nefungovala vůbec. My jsme si nikdy nesedli ke stolu jako třeba – jdeme si pokecat nebo tak něco. U mámy jsem měl vyhráno v tom, že jak ona je ze starý školy, tak ona jede hodně na známky, na výkon a já jsem nikdy neměl se školou problém, takže tam bylo jako dobrý, máš dobrý známky, tak nemusím řešit, co se ti děje v životě. A já jsem si spoustu věcí jako řešil sám.

A s tady tím klukem my jsme se začali bavit hodně intenzivně. A tam jsem si uvědomil, aha, já toho kluka asi nemám rád jen jako kamaráda. Ale ten impuls přišel odnikud, my jsme spolu trávili hodně času. Jak jsem říkal, my jsme byli tři a ten třetí měl volnej byt od svého bráchy, který studoval jinde a ten byt byl většinu času volnej a já jsem doma vždycky řekl – spím u kamaráda a bylo to. A takže jsme spolu trávili hodně času s tím klukem a tam poprvé začalo být něco intimnějšího mezi náma dvěma. Bylo to jako opakovaný... fyzicky. A já jsem si uvědomil, že asi nejsem úplně na holky. To mi bylo tak patnáct, šestnáct. Paralelně jsem tam zkoušel se vyspat s jednou kamarádkou ze třídy, se kterou jsem se hodně bavil, tak jsem se pokusil, že bychom se spolu vyspali, ale nakonec to tam našťestí nevyšlo, protože jsem zjistil, že mi to vůbec nedělá fyzicky dobře, šahat takhle sexuálně na holku. Takže tam jsem neuspěl a s tím klukem to začalo bejt z mé strany hodně emotivní, intimní, osobní. Ale hrozně dlouho jsem se s tím vypořádával, hrozně dlouho mi trvalo... začal jsem si vést deník takových jako hezkejch událostí v mém životě. A většinu času to bylo o něm, že jsem si tam psal nějaký události, který byly spojený s ním. Tam se to začalo v mých očích hodně lámat, ta sexualita a identita, ta osobnost se začala tvarovat asi nejvíc, protože jsem tomu čelil a bylo to jako fakt ne úplně hezký. Bylo to vnitřní, já jsem to hodně prožíval, nedal jsem to nikomu najevo.

A ten kluk se k tomu stavěl jak? Mluvili jste o tom?

Ne, nemluvili, až v dospělým věku. On to vnímal úplně jako jinak, pro něj to bylo kamarádský, bylo pro něj hezký mít takhle někoho na blízko jako po kamarádsku. Já jsem se zamiloval a asi dobrej rok jsem se s tím vypořádával, s tím, že pokládání si takových těch otázek: jsem na kluky, co s tím budu dělat? Komu to řeknu, co mě trápí? Nevěděl jsem, co s tím, ještě na malým městě. A tenkrát to nebylo ještě tak otevřený téma, to je dvanáct let zpátky a já znal jednoho, dva lidi, kteří byli teplí, a to je všechno.

Co internet a sociální sítě? Hledal jsi tam informace?

Jo, jasně, ale to nebylo že bych jako vyloženě hledal, tam šlo spíš o to, že jsem měl nějaký „gay vzory“ řekněme, ke kterým jsem inklinoval, ale nebylo to tak otevřený a propagovaný, jako dnes. Veřejně se o tom tak nemluvalo na těch sítích tak jako dnes... dnes už je to jinej svět. A vidím to i sám za sebe, o deset let později – člověk ani nemusí dělat coming out. Teď už to je každému úplně u prdele... zpátky k mým šestnáctiletým úletům... já jsem to poprvé řekl tomu třetímu kamarádovi, ke kterému jsme chodili na byt. Já jsem se mu rozbrečel v náruči a on jediný, co mi řekl bylo, jako že to je v pohodě. Ale mluvil jsem jen o sobě, že jsem asi gay, toho druhého jsme do toho nechtěl zatahovat. A co pro mě bylo důležitý, bylo to akceptování...nebo to přijetí mě jako člověka, že jako se tím vůbec nic nemění. Zároveň našťestí jsem už v tý době měl oporu v okolí, protože jsem si k sobě hledal lidi, který jsou podobně smýšlející, takže pak mě ty lidi i přijali dobře.. spíš to bylo takový to – no konečně už ses k tomu dopracoval, protože všichni okolo už to věděli. Moje kamarádský okruhy to tedy přijaly super. Co se týče rodiny, která není primární, tak to taky bylo super. U tety jsem neměl problém, u bratránků taky, jakmile přišel ten prvotní zlom, že jsem se svěřil, tak už mi to bylo jedno. Procházel jsem si takovým – myslím, že si tím projde valná

většina LGBT lidí, kteří mají najednou pocit, že to musí každému cpát do hlavy. Takový to jako, jsem gay, jsem na to pyšnej a je mi jedno, co na to ostatní řeknou. Minimálně já jsem tady tu fázi měl dlouho. Co se týče rodičů, tátovi jsem to nikdy do očí neřekl, protože mi přišlo, že to ani nemusí vědět ode mě. Já to ani nechci, aby to věděl ode mě, samozřejmě to ví, protože mu to máma řekla, ale jde mi o ten princip, že já jsem se mu nikdy sám nepřiznal. Protože pro mě to jako není táta, když to řeknu hodně zle.

A on se tě na to nikdy neptal?

Ne.

A jak reagovala máma?

No já jsem se začal svěřovat kolem patnácti, šestnácti, ale mámě jsem se svěřil až pozdějc, kolem osmnácti. Za mnou měl přijet můj jako první přítel, kterýho jsem potkal na erasmáckým projektu pro střední školy v Maďarsku a on měl na víkend přijet. Tam jsme se sčuchli, on byl z Polska, a to byla moje teplá zkušenost, kdy jsem zjistil, že to jde, že takový lidi existují, nebo věděl jsem, že existují, ale... a on měl za mnou přijet na víkend, tak jsem si říkal – aha, už je čas to řešit i s mámou. Myslím, že už to věděla, protože zbytek rodiny už to věděl, to nebyla věc, kterou bych se tajil. V momentě, kdy mi ten kamarád řekl, že to je v pořádku, v ten moment to pro mě přestalo bejt vnímaný jako nějaká věc, za kterou bych se musel stydět. Takže přišlo na to, že jsem se rozhodl, že to řeknu mámě. Už v té době jsem věděl, že to nebude moc jednoduchý povídání, vzhledem k tomu, že naše vzájemná komunikace nebyla nikdy moc silná a dobrá, ať už já s mámou nebo já s tátou, ty vztahy byly v té době dost porouchaný bez toho, aniž bych já potřeboval přihazovat do ohně tím, že jsem teplej. Mámě jsem to začal nějak koktat, stylem, že mě to jako obtěžuje, že ji to musím říkat, nedělalo mi to vůbec dobře, nebylo mi to vůbec příjemný. A ona se mi vysmála stylem, že to přehodnotím, že to je jen fáze, kterou si teď jako procházím, a celý mi to shodila ze stolu. A já jsem se na ni jako debilně podíval a řekl – mami, ale to jsou věci, který já už mám v sobě dávno nějaký ty léta vyřešený. Od svých patnácti vím, že jsem na kluky, minimálně jsem o tom přesvědčený, že to tak je. A ty mi v osmnácti začneš říkat, že je to nějaká fáze, kterou jako přejdu? To se mi snažíš vymluvit můj vlastní coming out? A pak mi řekla – no já jsem si to stejně vždycky myslela. Když jsem tě viděla s tím klukem, do kterýho jsem se jako zamiloval že tam jako mezi náma něco jako funguje. Tak jsem jí říkal – tak si vyber. Ty na jednu stranu říkáš, že to je něco, co vyšumí, že to je nějaká fáze, kterou si musím projít jako puberták a na druhou stranu že sis to myslela... no tak dobrý mami, víš co, ty mi vlastně vůbec nerozumíš, tak jdi do prdele, tady jsem ti to řekl, nashle, nalož si s tím, jak potřebuješ. Takže od těch osmnácti to bylo takhle, že jsem si myslel, že to nejhorší mám za sebou. Bylo tam přijmutí okolí a to, jak to funguje s mámou a tátou mi vlastně bylo dost jedno. Měl jsem tam tedy jako pošramocný vztahy hodně a myslím si, že do určité doby se s tím máma nevypořádala a že to má dozvuky doted'. Já jsem pak odmaturoval, na školu jsem se nedostal a začal jsem pracovat a co se týče vztahu s tátou, tak to začalo být ostrý, protože jak jsem říkal, že jsem měl vždycky podporu od tý mámy, tak se na to jako postupně od těch patnácti, šestnácti víc vysrala, jako že stála víc za ním, a já jsem byl proti ním sám, i když jsem věděl, že já nejsem ten, kdo nemá pravdu. Já jsem si hodně stál za tím, co říkám a za vlastní pravdou, ale neměl jsem podporu ani z jedny ani z druhé strany. Co se týče vztahu s bráchou, jak jsem říkal, že mě odřízli, tak veškerá pozornost šla jemu, táta si ho jako hodně hýčkal, já jsem v podstatě přestal existovat, veškerá pozornost šla jemu, což mi ani tak nevadilo, ale já jsem neměl ani moc prostor s tím bráchou trávit čas. Táta mě od něj odříznu stylem, že jsem špatnej, dělám mu naschvály, chci jenom vyhrávat a vůbec mu nejsem oporou. Poprvé mě vyhodili z baráku v sedmnácti kvůli nějaký bizarnosti, nevím už ani, kvůli čemu to bylo, táta mě vyhodil a bylo to nějaký vyústění těch vztahů, co v rodině byly. Šel jsem k tetě, kde už jsem nějaké útočiště měl. Obě ty tety jsou ze strany táty. Což je vlastně docela ironický, že veškerá rodina ze strany táty jsou mi blízky, ale on je idiot, se kterým nikdo nemá dobrej vztah... nikdo z rodiny s ním nestráví dyl času, než je potřeba. A pak si pro mě máma došla, ale jen proto, že jsem nebyl plnoletý. A pak jsem byl vyhozenej podruhé a to jsem byl vyhozenej mámou, zase si už nepamatuju, proč to bylo, ale bylo to čerstvě po tom, co jsem odmaturoval a šel jsem bydlet k babičce, tátově mamce, což je další důležitý člověk v tomto období, v tom, že máma mě proti ní poštvávala, což je jako takovej ten stereotyp, jako že tchyně bla, bla, bla, ale ona babička jí nikdy nic neudělala. Ona jí stavěla do pozice, že to je její konkurence, ale přitom babička o to nikdy nestála. A u babičky jsem poprvé pocítil, co to znamená slovo rodina, jako že jako vztahy, nebo mít nějaký cit pro rodinu... babička mě měla ráda bez ohledu na to, jestli jsem teplej, nebo jestli jsem

se někdy rozhodl že budu holka. Babička byla natolik otevřená, že jí to bylo jedno, ať už se rozhodnu pro cokoliv, což bylo pro mě hrozně důležité, že babička, která je o třicet let starší, než máma je schopna mě přijmout. Máma není schopna to přijmout a od té doby, co jsem se jí jako přiznal, tak nebyla schopna přijímat i jako třeba blbý vtípky, jako o buzerantech a tak, bylo jí to hodně nekomfortní a dávala mi to najevo dost jako nedirektně, že to bylo jako takový oklikou, aby náhodou neřekla něco blbého a homofobního, bylo to takový jako že se s tím vyrovnávala. Já si myslím, že pro mámu bylo i důležité mít vnoučata a že jí je nemůžu dát a že jako syn jsem zklamal. Hodně si myslím, že to byl hlavní důvod, proč já jsem v dětství byl hvězdou v jejích očích, protože mě dlouho bránila a byl jsem pro ni oporou a tyhle věci, ale najednou jako by já jsem se rozhodl, že to bude jinak, jako bych jí chtěl uškodit, jako by šlo o ní. Mě na tom vlastně hrozně zaráží to, že ona prostě hrála sama na sebe, jako by ona hrála nějakou roli v tom, jak já se prezentuji nebo jak já se cítím. Protože většinu mého dětství to bylo takový jako – nepředváděj se, a nedělej tohleto a chovej se normálně, ale vlastně mě nikdy nepřijala jako kluka, kterej prostě je takovej, je výstřední, je hereckej, je dramatickej, je středem pozornosti, protože má tu osobnost na to, aby to všechno dělal, aniž by se o to nějakým způsobem snažil. A to jí podle mě hrozně nevyhovovalo, že jako nejdu v nějakých liniích, který si naplánovala. Nešlo to do jejich nějakých jako měřítek toho, co je normální. Ona potřebovala někoho, kdo se bude přizpůsobovat, koho ona bude moct formovat. Takže já pak od určité doby jsem se chodil domů jen najíst a vyspat. Takhle, já si myslím, že kdybych si to měl prožít znovu, tak už to nedám. Já jsem byl hodně vzdornej, hodně jsem oponoval, hodně jsem se sám za sebe bránil a myslím, že mi to vyžralo veškerou energii a neměl jsme prostor pro nějaký vlastní vývoj, protože jsem furt řešil jejich věci. A to byla denní věc. A máma mě používala jako štít a pak jsem z toho vyšel jako ten špatnej... to bylo takový to vyčítání si furt dokola a srážení... já jsem byl hodně vedenej jako mít výsledky a když jsem je neměl, tak mi to bylo hodně oboucháváno o hlavu. Já jsem byl hodně takto vedenej i jako v kroužcích... hodně jsem špatně snášel nějaký jako prohry. Dlouho mi to trvalo a já jsem byl dlouho přesvědčenej o tom, že si mě hýčkali jako nějakou trofej, kterou se můžou chválit v určitých společnostech lidí. Matka si mě naplánovala a idealizovala a místo toho, aby mě přijmula takového, jakej jsem, tak mi to dávala za vinu, že jsem si to vybral jinak. Ona ani o těch věcech neuměla mluvit. Byla jako zděšená, znechucená, nevěděla, jak navázat na takovouhle nějakou konverzaci, a já už jsem nevyhledával její podporu, pro mě tu důvěru zlomila v těch čtrnácti, patnáct a už tam pro mě jako slovo máma bylo hrozně bezcenný... Je to hrozný, když o tom tak mluvím, ale i přes to všechno si myslím, že jsem já dost silná osobnost, protože jsem si tím prošel, protože představa, že tím projde kdokoli jinej, je hrůzostrašná i co se týče nějaký vlastní sexuality.

No, a to moje dospívání v těch asi dvaceti letech nebylo vůbec jednoduchý, protože jsem si procházel brutálním jakoby... v angličtině je to výraz „reality check“. Jako facka od reality, česky řečeno. Já jsem si myslel, že už mám všechno vyřešený, ale zpětně jsem začal zjišťovat, jak hluboce zakořeněný ty homofobní věci v té rodině jako jsou. Já jsem pak začal od jednadvaceti bydlet v Brně a ty vztahy se nějak zlepšily, protože byly na dálku, takže jsme si jen občas volali. Jednu dobu jsme si volali s mámou pravidelně, což pro mě bylo hrozně šokující, s tátou jsme si volali vzácně a bylo to hodně vyčerpávající. S babičkou a s tetama tam to fungovalo, tam jsem nepotřeboval nic řešit... já jsem tenkrát začal mít piercingy, gelový nehty, začal jsem si barvit hlavu. A hodně jsem prosazoval sám sebe.

To bylo už v Brně, nebo ještě předtím?

Jo, v Brně, ale s tím jsem jezdil i domů... já si myslím, že moje osobnost nepotřebovala nějaký dodatek, abych se vyjadřoval vzhledově. Začal jsem mít tetování od osmnácti, já jsem jako pokérovanej celej. Mám všude něco, takže podle mě tetování začalo být mojí sebezprezentací nebo prezentování sama sebe a hrozně mi to pomohlo v definování sama sebe jako člověka. Pro mě byla vždycky upřímnost hrozně důležitá a pravda, a i kdyby proti mně mělo stát třicet lidí, já jsem věděl, že říkám, co říkám a stojím si za tou pravdou. Já jsem vždycky jel na tu upřímnost a podle mě to byl důležitěj aspekt, když jsem si procházel tím vnitřním coming outem, že jsem si to vylízl od podlahy.

Co ti běhalo hlavou v průběhu toho vnitřního coming outu?

Měl jsem období, kdy jsem to zkoušel potlačit. Pro mě hrála velkou roli ale ta společnost, ve který jsem se nacházel. Že mě tam hlavou lítalo. Co když... co když to nebude tak dobrý, co když nebudu přijímanej tou rodinou, tou společností? A tím, jak já jsem vyrůstal ještě jako v rodině, kde to sebevědomí bylo sráženo za každý příležitosti, tak já nebyl v té době úplně jako sebevědomej člověk, i přesto, že jsem to

hodně hrál. Já jsem si hodně stavěl na tom, že jsem sebevědoměj, i přesto, že jsem hluboko věděl, že to tak není a hodně jsem pochyboval sám o sobě a svým chování a co dělám a tak. Ale čím starší člověk je, tím více se otevírá sám sobě. Pro mě bylo důležité se tomu postavit jako čelem, že já jsem byl upřímněj sám k sobě. A proto jsem se z toho vylízal co nejdřív. Takže ani nebylo důležité, co mi šlo hlavou, ale to, že jsem se tomu postavil čelem, že jsem si sám v sobě uklidil. A řekl jsem si – tak jo, tak jsem asi teplej. A jako co mi v té době hodně pomohlo bylo psaní – jako vidět černý na bílým co cítím a co prožívám. Tam ani nešlo o to, co mi šlo hlavou, ale co píšu na ten papír, co jsem psal o tom mým kamarádovi, co k němu cejtím... A bylo to takový jako že v hlavě – jo dobrý, asi to nebude tak horký a pak jsem to viděl černý na bílým a říkal si – aha, tak asi to bude tak hluboký, jak si myslím, že je. A to je podle mě to, co mě tvoří, to, kým jsem teď, nebo kam jsem se jako člověk vyvinul, že jsem byl vždycky upřímněj sám k sobě. A já jsem tomu byl otevřenej, jako že – líbí se mi kluci, ale můžou se mi líbit i holky. Ale hrozně jsem to ze začátku prožíval, že je to jako špatně, že se mi líbí kluci. Že mě to jako bolí, protože vím, kolik za tím stojí úsilí, protože kolik si toho jako vytrpím, že denně budu muset žít s tím, že jakmile s tím vyjdu na povrch, tak mě čeká každodenní... jako třeba na sociálních sítích x homofobních komentářů a ty se vůči tomu musíš obrnit zdravým rozumem a nějak to odpákovávat a v hlavě to prostě absolutně ignorovat, protože by ses z toho jinak zbláznil. A to je možná jeden z těch hlavních aspektů, proč to pro mě bylo tak těžký. Proč zrovna já musím být teplej, ještě ke všemu tomu, co se mi děje doma... já myslím, že kdybych vyrůstal v rodině, kde by to nebylo takhle těžký nebo napnutý, tak to pro mě nebude tak náročný to přijmout. Minimálně od toho okolí jsem věděl, že je to v pohodě. Jenomže já jsem tak lpěl na tý mámě a na tom, co se děje doma, že jsem jako nebyl schopný sám v sobě růst. Já jsem se zaseknul a furt jsem se probíral téma problémama těch rodičů, že jsem řešil jejich věci, a ne svoje, a i kamarádský vztahy a jejich lásky, já jsem furt byl v centru nějakého dění, nasával jsem problémy jiných, ale neřešil jsem svoje, a proto mi to tak dlouho trvalo, než jsem to vůbec se rozhodl s tím jít ven, protože furt tam byla přednost těm jiným lidem. A takový to jako zavděčování... to je ten „people pleaser“, jako že dělám to na úkor sebe.

Ted' bydlíš v Brně, ve větším městě. Proč ses odstěhoval?

Já jsem hlavně nikdy nepřilnul k tomu západu. Ten impuls přišel od kamarádky, kterou jsem znal ze sociální sítě. V tu dobu jsem si nacházel internetový kamarády. Protože jsem prostě teplej a jsem z malýho města a hledáš si nějaký pochopení nebo souvislost u jiných lidí. Takže já jsem měl jako velkou komunitu lidí na internetu – Instagram, Twitter, Snapchat..., takže spoustu pochopení a podpory jsem našel skrz ty sociální sítě a doted' se bavím se spoustou lidí, kteří tam pro mě tehdy byli. A já jsem navštívil jednu kamarádku na prodlouženéj vikend tady v Brně a já jsem si to město natolik zamiloval, že jsem si řekl, že za rok tady budu bydlet. A fakt jsem se jako sbalil a odjel úplně s holou prdelí prostě. Co se týče homosexuality tady v Brně, tak já to vlastně vůbec neřeším. Od té doby, co tady jsem, tak je mi to jako jedno, nikdo to nepotřebuje vědět, je to moje věc, jestli ti to řeknu, tak ti to chci říct já, ale nepotřebuji ti to říkat za každým jako impulsem. Tady ta fáze, že jako musím to každému mlátit o hlavu, že jsem teplej, to vůbec, nepotřebuju to. Je mi to za prvý úplně jedno, hlavně to není něco, co by mě definovalo. Je to něco, s čím já musím žít, tak jako někdo musí žít s tím, že má hnědý oči. Protože to je něco, s čím ses narodil a takhle to je a já na tom nebude stavět nějakou jako svoji vlastní osobnost, i když to jako dlouhou dobu mojí předností v uvozovkách bylo. Byl jsem takovým jako „teplým guru“ pro mladý lidi, což jako i doted' nějaký lidi mě vnímaj, že jsem takovou jako teplou hvězdou na sociálních sítích, nebo prostě někým, ke komu se můžou upnout. Možná je to tím, jak autenticky ty sociální sítě vedu nebo tím, jak já se tam prezentuju, snažím se být co nejvíc autentickéj. Pro mě bylo hrozně důležité se vypisovat a našel jsem si bezpečný prostor na těch sociálních sítích, kde jsem to pochopení a podporu našel.

Je něco, co jsi musel obětovat, co bys jinak nemusel, kdybys nebyl gay?

Já si myslím, že to, jak přemejšlím, není nutně způsobeno tím, že jsem teplej. Myslím si, že jsem musel obětovat minimálně ty rodinný vztahy, že jsem upřednostnil sebe, oproti tomu, abych naplnil přání a vize mých vlastních rodičů, tak na to vám z hluboka seru, protože já jsem se o tohle neprosil a nežádal. Takže to jsem musel asi dost obětovat, minimálně ty vztahy by asi byly jinačí, kdybych byl klasickej heterák, kterej jako chce mít ty děti a rodinu a jednoduchej a obyčejnej život smrtelníka. Pojďme to tedy jako přizpůsobit těm lidem, protože jsme si jako všichni rovni... očividně nejsme, to je další navazující věc... Ono je to hrozně těžký říct, jak mě to ovlivnilo třeba i v profesním životě, protože si myslím, že kdybych nebyl teplej, tak si neprožívám to, co si prožívám a kdybych si neprožíval to, co si prožívám,

tak bych se možná neunášel tím směrem tý terapeutický roviny, že to nemůžu podle mě vůbec říct, protože jedno souvisí s druhým a kdybych neměl takovou výchovu nebo kdybych neměl takový příběh, tak tady nesedíme a možná mám už i vystudováno a dělám nějakou prospěšnou práci pro společnost... myslím si, že nějakým způsobem to udává můj směr. Jsem člověk, který si nějakým způsobem staví sám na sobě, protože jsem to potřeboval a doteď potřebuju cejtít, že jsem tady sám pro sebe. Kdybych teplej nebyl, tak nevím, jestli bych byl v takovém kontaktu sám se sebou, jako jsem teď. Protože prostě kdybych byl společností obyčejně privilegovaně přijímanej, tak nemám potřebu se v sobě takhle hrabat. Takže možná bych i profesně směřoval někam jednodušejc...

Jaké máš nebo nemáš zkušenosti s diskriminací v souvislosti se sexuální orientací?

Na sociálních sítích. I když teď už to není nějak horký, ale dřív to bývalo složitější, minimálně tak pět, šest let zpátky jsem byl hodně vidět a hodně jsem se vyjadřoval. To bylo, jak jsem bydlel u té babičky a měl jsem potřebu se vyjadřovat a měl jsem najednou prostor pro sebe. Tím, jak já jsem se oprostil od těch denních hádek u rodičů, na který jsem potřeboval tu mentální kapacitu, abych to vůbec ustál, tak najednou jsem ten prostor a energii měl na to, věnovat se sám sobě, nebo věnování nějakému psaní na ty internety, kde jsem prostě potřeboval se realizovat a prosazovat nějaký svoje názory a nějakou jako svoji filozofii nebo něco, co mi přišlo důležitý v té době. Nevím, jestli by mi to přišlo důležitý ještě teď, teď už asi mám jiný priority, ale v té době mi to přišlo jako že potřebuju se vyjádřit na těch sítích. Já jsem díky tomu zjistil, že nejsem sám, což pro mě bylo hodně důležitý, protože jsem byl pořád na maloměstě, bylo mi něco přes dvacet a v podstatě jsem neměl jako nic moc za sebou co se týče zkušenosti se stejným pohlavím, takže to pro mě bylo furt takový, jako že se oūkávám. Kdybych měl rodiče, co mě chápou, rozumí mi, jsou láskyplný a který by mě přijali jako gaye takovýho, jaký jsem, tak bych možná sám se sebou možná nechal vyjebávat, protože bych měl tu podporu doma a na ničem by mi jako nezáleželo než se lidem zavděčit a být dobrým člověkem... já vím, že jsem dobrým člověkem, ale hlídám si svoje, ale to mě nikdo jinej nenaučil než ta negativní zkušenost z té rodiny. Všechno zlý je pro něco dobrý.

A jak žiješ v současnosti?

Co se týče nějakých jako vztahů, tak pro mě bylo hrozně těžký odbourat ty vztahový věci, já jsem se vždycky považoval za svobodnýho free spirit dušičku, já jsem odjakživa energetická bomba společnosti – já přijdu a lidi bavím nebo nasírám, umím s téma společnostma hejbat. Teď už trošku vědomě, i když je to velká zodpovědnost asi bych řekl, ale já bych řekl, že to, co jsem si doma zažil, mě dohání doteď. Že ty vztahy, který jsem vidával v té mojí toxický rodině, mi hodně dělaly problém navázat jako nějaké romantickéj vztah. Strašně mi dělalo problém vůbec věřit chlapům v tom smyslu, že já jsem si je k sobě ani nechtěl pustit. Ne že bych se jich bál, ale že jim prostě nevěřím a ten člověk mi nemusel udělat vůbec nic, ale já jsem byl tak vysazenej vůči jako chlapský společnosti, nebo jako vůči maskulinní energii, že jsem se tomu vyloženě vyhýbal a ignoroval.

Takže jak vypadaly tvé vztahy?

Dokud jsem sexuálně nežil, tak to bylo v hlavě, takový to fantazírování a idealizace toho, jak by to mohlo vypadat. Ta realita ale byla taková, že já jsem nebyl schopnej se emočně navázat a když už jsem byl schopnej se emočně navázat, tak ta druhá strana to odhodila a pro mě to bylo jako hrozný. Že prostě těm chlapům se podle mě nedá věřit, i když je to možná předsudkový... nebo jak to říct... zaujatej, to je ono. Že jsem jako automaticky vůči těm chlapům zaujatej, teď už to mám odbouraný, ale strašně dlouho mi trvalo, než jsem tu cestu našel. Protože ten táta tady pro mě nebyl. A proto jsem si našel tu feminní stránku, protože ty ženský tady pro mě byly. Ale teď už vím, že takovej není každěj, ale furt si dávám bacha. Takže otevřít se emočně někomu, to... protože se u nás doma o takových věcech nemluvalo. Málokdy se stalo, že by mě máma obejmula nebo mi řekla, že mě má ráda. To se začalo až později, kdy já to už jako nepotřeboval. Já to potřeboval v těch deseti, jedenácti, dvanácti letech, kdy ta podpora pro mě byla klíčová a nebyla tam a další důležitá věc podle mě je ta, že jsem ji odpustil, že s sebou nenesím tu nenávisť. Ta situace momentálně je taková, že já se s vlastníma rodičema už jako oficiálně vůbec jako nebavím.

Co se stalo?

Já jsem rostl, já jsem si budoval život tady... Co se týče rodičů, ta pragmatičnost tam jako fungovala, jako co se týče finanční podpory, ať už to byly ty kroužky od malička, tam jsem vždycky věděl, že tam ta

podpora finanční někde je. S tím jsem uměl i já sám manipulovat, to jsme si vědomej, že jsem věděl, že na mámu stačí udělat psí očka a mám, co potřebuju, v ten moment. Ale časem jsem si uvědomil, že to stojí, jakože taková ta zpětná emoční vydíravost, jako že mi to dávala sežrat, jako že – já jsem byla ta, co jsem tady investovala do toho tvýho studia a bla bla bla. A naše vztahy se definitivně rozpadly, kdy já jsem tam přijel na Velikonoce a já jsem po otci chtěl, aby se mi omluvil za něco, co prostě jako udělal a nebyla moje chyba a já už jsem tam byl jako dospělej to už pro mě bylo taková ta – přijedu s tím, jestli se to posere, tak odjíždím a už se nevrátím. A nejhorší, že já jsem si tohle říkal každěj rok a věděl jsem, že tam zase jako pičus přijedu, ale tentokrát to bylo takový jako jiný. Ve mně se jako něco zlomilo, protože já jsem předtím odstátnicoval, měl jsem státnice tady, oni za mnou přijeli a asi o hodinu později po těch státnicích mi máma do ksichtu vpálila – no tak se nám ta investice konečně vyplatila. Já říkám – no tak to je super ty vole, to chce člověk čerstvě odstátnicovanej slyšet, že je prostě jenom zase nějaká debilní trofej, do který jste investovali nějaký peníze, abyste se mohli chlubit, že máte prvního vystokoškolsky vystudovaného člověka v rodině. Gratuluju... takže pro mě už tohle byl velkej vykřičník, jako poslední věc. Takže na ty Velikonoce jsem byl vyhozenej naposledy z domu, poslední dva dny jsem přespal u babičky, co jsem tam byl, a už jsem se jim neozval. Tohle byla pro mě poslední návštěva vás a konec.

A co se týče mojí sexuality, moje máma se s tím, doted' moc nesmířila, myslím, že už to jako toleruje, ale já nechci být tolerovanej. Já chci být oslavovanej. Já chci, aby byla pyšná na svého syna. Pokud nejsi schopna to přijmout, tak jdi do prdele. Promiň, máma ne máma. Jako rodinu si nevybíráme, ale dítě má právo na to vybrat si, jestli ty rodiče v tom životě vůbec chce, bohužel. Předminulý rok se seběhlo spousta věcí a jedna konverzace byla jako... Já jsem tam jel poprvý v pětadvaceti tam představit toho svého ex přítele doma, na maloměstě a byl jsem s tím úplně v pohodě, mě to bylo jedno. Já už jsem žil tady v Brně třetím, čtvrtým rokem, tady to nikdo neřeší, proč bych to řešil já, a já piercingy a tetování, fialová hlava, jako proč bych se měl za cokoli stydět. Ne že by mi to bylo jedno, ale je to něco s čím žiju, není to něco, s čím bych měl bojovat. Takže jsem se rozhodl, že poprvý (a naposledy očividně) jsem tam byl představit svého přítele a já jsem to pak zpětně dostal omlácený o hlavu, že se jako nemůžu takhle vystavovat se svým přítelem, že co by si lidi mohli myslet, že by si to mohli asociovat s ní a že by maminka mohla přijít o práci, protože by se dozvěděli, že její syn je teplej... To mi řekla máma do telefonu, když jsem se sní hádal. Říkám – takže ty budeš předstírat, že nemáš teplého syna, abys náhodou nepřišla o práci. Já jsem vlastně furt ten zlej v těch jejích očích. Přitom jako že ona byla tou mámou, která jako strašně podle mě jako zklamala, nebo neuspěla v tý roli tý mámy, v tý nepodmínečný lásky nebo takový to, budu tě milovat, ať už seš jakýkoli, ať už si vybereš, že budeš s klukama, s holkama. Ale jakoby mně jde o ten princip, že nikdy nebyla schopna na vlastní pýchu upřednostnit tu potřebu toho dítěte. Mě to pak došlo v tom dospělejším věku, pro mě bylo hlavním faktorem to, že když šlo o nějaký hádky, tak nějakou dobu hájila mě, upřednostňovala mě a pak se to jako vlastně zlomilo v těch patnácti, šestnácti a mě došlo, že ona je kam vítr tam plášt' a upřednostnila vlastní potřeby. Ale jakoby to, co si vytváříš kolem sebe, je čistě tvoje zodpovědnost a čistě tvůj výběr. To že já jsem se rozhodl přestěhovat do Brna, je čistě moje volba, protože jsem si chtěl budovat ten spokojenej život a pořád chci, ale je to jako moje zodpovědnost. Já už se tady nemůžu odkazovat na to, že moji rodiče byli na mě zlí a že já jsem ten chudáček, co potřeboval tu pozornost... o tom už to jako není v těch pozdějších dvaceti letech, není.

A když se vrátíme k současnosti a vztahům – kde si hledáš partnery?

Já jsem byl vždycky přes ty sítě hodně, ale baví mě chodit na rande, mě baví randit. Já nejsem úplně ted' typ na psaní, takže jako seznámíme se na síti, ale já chci toho člověka poznat v reálu. Musí to kliknout nebo nekliknout. Já sám osobně jsem měl hodně vztahy náhodně, jako spontánně, jako většina těch vztahů, který jsem měl, byly hodně neplánovaně. U toho minulýho partnera jsme si psali půl roku jako kamarádi, každý jsme si řešili něco svého a pak jsme se jednou sešli jako kamarádi, ale zjistili jsme, že si jako rozumíme a začali jsme spolu trávit víc a víc času a pak jsme zjistili, že jsme jako ve vztahu. Ale nebylo to nic takového jako – sejdeme se, protože jsme se matchnuli, jako že na sílu vedený konverzace. A s posledním přítelem to bylo na Tindreru, jako klasický seznamkový... a pro mě už to bylo desátý rande za měsíc, kdy jsem si říkal, tak jako jdeme na kafe nebo na pivo a v podstatě jsme spolu začali o tři dny později chodit. A ted' jsou to tři měsíce, což je krátká doba, ale my spolu od té doby bydlíme. A od té doby jsme se od sebe neodlepili a je to jako divný. Furt se s tím seznamuju... jako já sám jako člověk. Ty „důvěra“ problémy tam pořád jsou. Je těžký mě tak jako rozbalit... trošku to trvá..

Tak já ti přeji, aby ti to všechno vyšlo tak, jak si přeješ. Chtěl bys ještě za sebe něco dodat?

Co se týče být gay, mě už to vlastně nepřijde v dnešní době jako vůbec důležitý rozlišovat, že už jsem v takový fázi, že si připadám jak ten třicátník, takový to jako nemusím to nikomu říkat, mám nějaký jednotlivce, který to o mě ví, a když přijdu do nějaký nový společnosti, tam nepotřebuji říkat, že jsem teplej a rovnou přijdu s přítelem a je jim to jako jasný. Nebo přijdu s něčím, kde už jasně dám najevo, že jsem, aniž by to potřebovali dál rozebírat. Tak asi.

Moc děkuji za rozhovor.

Příloha č. 6: ROZHOVOR S DAVIDEM, 8. 2. 2024

Dokážeš určit, kdy jsi sám začal vnímat něco, co by naznačovalo, že budeš gay?

No já si myslím, že to bylo v době, kdy mi bylo asi dvanáct až třináct, taková ta počáteční puberta a tam začalo to, že se mi začali líbit ti kluci, ale když se vrátím k dřívějšímu věku, tak i jako desetiletý kluk jsem vnímal jinak jakoby mužské a ženské autority a už jako mladší kluk jakoby ještě před pubertou vždycky měl blíž k holkám a vždycky jsem se víc kámošil s holkama a tak nějak jsem je víc vyhledával podvědomě.

A v těch dvanácti až třinácti jsi to vnímal jak?

Asi to bylo ještě takový to jako experimentátorský období, kdy někdo jako vyrůstá a teď jako objevuje to, že jako jiný pohlaví a tak dále a do toho jsem měl i nějaký takový vztahy s holkama, kdy jsme spolu nějak chodili, takový ty vztahy na střední a na tom se vlastně... nedá se to brát jako za vážné vztahy, ale vlastně vnímal jsem už tady v tom raným věku, asi tady v těch dvanáct, třináct to, že se mi jako líbí kluci.

Jak jsi to zpracovával sám v sobě?

No já jsem to jako vzal, zavřel jsem to do nějakýho šuplíku a tam jsem to chtěl taky nechat, takže pro mě to bylo něco, co jsem jako věděl, že je špatný a primárně proto, protože prostě jsem věřící člověk. To teda vlastně asi mělo padnout. Pocházím z věřící rodiny a věděl jsem, že to je něco, co jako není oficiálně nějak jako přijímaný, minimálně v církvi, ale vlastně i v té společnosti, tak člověk se jako setkává, nebo v tom dospívání se jako setkává s narážkami jako buzna a teď jako neví co, co to znamená vlastně. Pak si to jako zjistí, co jako, tam může být nějaký ten podprahový význam a jako vlastně zjistí, že to jako nechce být jakoby. Takže určitě to bylo jako odmítání. A zároveň já mám o dva a půl roku staršího bratra a my jsme tři bratři teda a s tím že ten o dva a půl roku starší je teda taky na kluky, to je teda taková zajímavost rodinná, s tím že teda, jo, on se vyoutoval, teď to neumím časově zařadit přesně, ale bylo to tak nějak v tom období, kdy mě mohlo bejt podle mě tak třináct, a mu bylo patnáct. A on se úplně nevyoutoval úmyslně, bylo to nějak že na to rodiče přišli, nebo teda mamka na to nějak přišla, viděla nějaký zprávy, něco takovýho, na telefonu. A jako byla z toho celkem krize doma. Ne že by někdo někoho jako vyhnal, ale byl z toho takovej velkej smutek. Hlavně ze strany tý mámy, která byla hodně dominantní v tý rodině. A je pořád. A já jsem jako nechtěl jim způsobit takovej smutek nebo jí konkrétně hlavně, znova jakoby. Takže a vlastně bylo to pro mě... A vždycky jsem chtěl mít tu rodinu, chtěl jsem mít tu manželku a ty děti a teď jako jsem chtěl takovej ten normální v uvozovkách život. Takže už jsem to tušil, ale vždycky jsem to zavřel do toho šuplíku a v té době jsem se poznal s mou teď velmi dobrou kamarádkou, se kterou jsme spolu asi rok chodili, asi od čtrnácti do patnácti a bylo to super a pochybnosti o té sexualitě šly někam jako pryč. A pak jsem spolu přerušovaně chodili do sedmnácti, osmnácti a já, byť jsem si byl vědomej, že to mám asi jinak. Tak jsem se to snažil v sobě co nejvíce potlačit vědomě. A hlavně i ty vztahy s klukama budovat co nejvíc, jako stát se tím přijatým heterosexuálem v tý společnosti.

A s bráchou jsi o tom někdy mluvil, když jsi věděl, že se vyoutoval?

My máme k sobě, byť teď on žije v zahraničí, tak máme k sobě hodně blízko a vyrůstali jsme jako nejlepší kamarádi, hráli jsme si s panenkama, hlavně on, nebo jsem dělali módní přehlídky a bylo tam vědomí toho, že jsme asi jiní, ale primárně u toho bráchy a u mě to tam nebylo, protože mi šla hodně matika a byl jsem takový jako... já nevím... inteligentní... prostě a jakoby s ním jsem o tom nikdy v té době napřímo nemluvil, až potom, co jsem se vyoutoval já, jak jsem se rozešel s tou kamarádkou, to mi bylo osmnáct, devatenáct, a tam už jsem s ním o tom mluvil a měl jsem jeho plnou podporu, ale to už bylo tak, že on byl jinde. V dětství jsem s ním o tom nemluvil.

A jaký to tedy pro tebe bylo, když jsi to viděl i u toho bráchy?

Tam to bylo takový specifický, protože on tu svoji sexualitu v tý rodině nežil. On někoho měl, když mu bylo těch patnáct, šestnáct, ale on to jako tultal extrémně. Takže to byl takový jako dvojitý život a on pak hodně byl v zahraničí na nějakých jako stipendiích a on vůbec nemusel jakoby prodělat ten veřejný coming out v tý rodině, protože on to nikdy neudělal, ani to nepotřeboval udělat, protože to třeba věděla ta mamka a vlastně ta mu řekla, ať se to nikdy nedozví, babička a tak, že dostanou infarkt a tak dále...

Takže tam to bylo hodně z té role té matky zastavený. A ve chvíli, kdy já jsem jako tohle vnímal, tak jsem vnímal, že to jako u mě bude úplně stejný, ne-li jako horší jo? Ale ve výsledku to bylo jako lepší, protože už jednou si tím jako prošla a vlastně i tak to muselo být těžký. Možná pořád je.

A kdy přišla ta chvíle, že sis byl svou sexualitou jistý?

Jedna věc je jakoby ta sexualita jakoby a druhá věc je ta vztahovost a já v tom dospívání, jako pohlavním, myslím jako v těch čtrnácti, patnácti, šestnácti jsem tu homosexualitu v sobě jako vnímal... tak to je tím, že člověk jako že to v něm bují všechno a jako já jsem vnímal to, že bych si dokázal představit, že mám nějaký sexuální kontakt, jako s klukem, ale nedokázal jsem si představit, že dám jako klukovi pusu, nebo že s nějakým klukem budu chodit, jako že to pro mě bude mít ten vztahovej rozměr. Takže kluci mě přitahovali, ale jen sexuálně... nebo nějaký sny jsem měl a tak dále. Takže to pro mě bylo takovým znakem, že tohle není dobře a tím, že pocházím z toho křesťanskýho prostředí, tak jsem to tak jako rozlišoval, že tohle je jako od toho zlýho, nebo tohle je jako to, co bych měl v sobě potlačit. A měl bych se naopak nějak věnovat tomu heterosexuálnímu vztahu s tím, že to sexuálně tam jako přijde. Ale postupem času, a to jako trvalo a bylo to paralelně vedle toho, bohužel, vedle toho vztahu s tou kamarádkou, tak vedle toho jsem si postupně, až jako třeba do těch jako osmnácti, devatenácti, uvědomoval, že si jako najednou dokážu představit, že bych byl s tím klukem, ale fakt já jsem neviděl dostatek dobrých příkladů vedle sebe, ani v té společnosti, jako jo, někdy to člověk jako vidí, ale jsou to spíš bulvární zprávy...no... nevím...

Ty jsi o tom s nikým nemluvil? Nevyhledal jsi nějakou pomoc?

Ne, já jsem si tím prošel sám a možná proto mi to tak dlouho trvalo.

Takže ty jsi chodil s tou kamarádkou a u toho jsi měl i další vztahy?

Ne, já jsem u to neměl žádný další vztahy, ale měl jsem to tušení, že to tak je, že jsem na kluky. Myslel jsem si, že to přebiju. Tak v sedmnácti už jsem to tušení měl hodně, ale šel jsem do toho, že ještě jsme spolu chodili jako podruhé a šel jsem do toho novýho vztahu, respektive to bylo s tou stejnou kamarádkou, ale jako ve stavu nějaké jako vztahovější dospělosti řekněme, a v té době jsem si prostě vědomě řekl, že jako tohle potlačím a budu se snažit o to. A bylo to vlastně i kvůli té mamce i kvůli tomu vztahu. A já jsem si řekl, že chci, aby měla moje děti, chci, aby měla tu happy rodinku. A nikdy nechci udělat tady to té rodině, že prostě ještě já budu na kluky, jezkovy voči... tak já jsem vždycky byl jako takovej hodnej chlapeček. Takže jsem si vlastně uvědomil, že když spolu opravdu máme velký pouto, což jsme měli s tou kamarádkou, tak jsem vlastně měl pocit, že máme takové to spříznění duší, nebo jak to říct. A jako to sexuálně... nevím... tak člověk to může řešit jinak... jako podívá se na porno nebo tak... prostě jako jo, to se tam asi dělo v tom vztahu určitě... ale nebylo to tak, že bych jako měl nějaký sexuální kontakty s klukem, to jako ne.

A co bylo dál?

Tím, že jsme byli oba, i s tou kamarádkou, z toho katolickýho prostředí, tak jsme oddalovali nějakým způsobem ten sexuální styk prostě. A vlastně jako paradoxně ve chvíli, kdy na něj mělo dojít, tak pro mě to byl jako ten moment že: ne, já ji nechci, i kdyby to nějak asi šlo, tak jsem si uvědomil, že to hrozně nechci, nechci mít sex s tou holkou, se kterou nebudu, nevidím tam už tu perspektivu toho vztahu a nechci ji takhle ublížit. A v tuhle chvíli jsem si to uvědomil tohleto a já jsem si tím prošel hodně sám, to je pravda, to asi jo, ale nevnímám to tak, že bych byl nějak osamocenej nebo že bych měl nějaký depresivní tendence, to ne. Ale vlastně jsem byl na toho Boha hrozně naštvanej. Jakože já to řeším přes to duchovno a jsem pořád věřící a proč jako jsi mně to udělal Bože? Proč to takhle mám? Nebo něco takovýho... A kde je jako ten důvod, proč já jsem gay? Proč zrovna já? A vlastně se mi dostalo trochu odpovědi v tom rozjímání a v těch modlitbách, že prostě vlastně všichni máme nějaký účel na tom světě a měl jsem najednou pocit, že to je do jistý míry jako požehnání, v tom, že nejsem heterosexuál, dobře. Nebudu mít tadyhle tu manželku a tu rodinu. Protože já jsem jako měl dvě mince. Jedna byla jako budu tady si hrát na heterosexuála a budu mít tu manželku a rodinu, anebo budu homosexuál a budu vlastně sám. A hlavně nebudu mít ty děti, to byla pro mě velká otázka. A to bylo to moje původní rozlišování, který tam bylo. A vlastně jsem trochu vnímal to, že jak jsem jinej, než to okolí a tím nemyslím jenom tu sexualitu, ale myslím i ty vztahy jako s lidma. Mám pocit, že obecně homosexuální lidi dokážou lidi nějakým způsobem stmelovat, nebo minimálně ti, co znám a takže jsem měl pocit, že ty moje kvality mají přinést ovoce někde v jiných oblastech života než v té rodině.

To je náhodou zajímavé uvažování...

Ale já jsem se už za ty léta dostal jinam, mám kluka, který je můj snoubenec a plánujeme svatbu. Tehdy jsem to vnímal tak, že ten vztah mi nepovoluje ta církev, a to mý přesvědčení a byl jsem takovej, jako že to není naplnění té Boží vůle nebo toho našeho života. Ale pak jsem vlastně se dostal myšlenkově jinde, po několika letech, kdy mi bylo třeba dvacet dva, já jsem byl nějak dva až tři roky sám...

Když se vrátíme k tobě a kamarádce, jak to bylo dál?

Já jsem se s ní několik měsíců na to, kdy byla tady ta epizoda, to nebyla jako že bum a další den jako rozcházím se s tebou, ale několik měsíců na to, kdy jsem si to ještě pořádně zpracoval, vlastně jako to byl komický moment. Já jsem se koukal na jeden film, to se jmenuje Enigma. Tam je jako gay v tom filmu a je tam žena a ona mu říká: tak budeme spolu i tak, i když ty to máš jinak. A já jsem si říkal – to je úplně ono, to, co já prožívám! Ale on s ní taky nakonec nebyl v tom filmu na konci a já jsem si v tu chvíli řekl, že se s ní musím rozejít, protože to nebude život v pravdě, ale byl by to život ve lži. I když spousta lidí by byla možná víc happy. Tak jsem se s ní rozešel a vlastně v tu chvíli jsem jí to říkal, ona byla vlastně ten první člověk, který to věděl, a to bylo drsný no... to bylo drsný jako z mojí strany...

Co jsi cítil, když jsi to říkal? Jak jsi to prožíval?

No... já paradoxně nejsem člověk, který... jako trvá mi, než mi něco dojde, ale pak jsem celkem impulsivní. Takže to bylo tak, že jeden den jsem viděl ten film a... samozřejmě tam byly ty procesy jako: jejdámne, co bude, když to udělám, samozřejmě, nad tím jsem přemýšlel ty měsíce předtím. Ale pak už to byl takovej impuls že: aha, teď se budeme vidět, aha, tak teď je ten čas se rozejít. Už cítím, že je ten čas a že jsem jako dozrál do toho bodu rozhodnutí, kdy to jako unesu, tak já jsem asi musel počkat na to, až budu jako dost osobnostně nějak silnej na to si říct: teď to unesu, byť vím, že třeba to nebude fakt jako jednoduchý v té rodině. Takže jsem jí to řekl, a bylo to... no... mně se jako dost ulevilo, ale zároveň jsem viděl tu bolest, kterou jsem tím způsobil, protože ona to netušila, fakt ne. Tak samozřejmě jsem to nějak sdílel tu emoci... a pak byl jako moment, kdy jsme se nějakou dobu nebavili, ale pak se zase obnovil ten vztah na té kamarádské bázi.

A kdy ses rozhodl, že to řekneš mámě?

Trvalo to asi týden... jako my jsme se rozešli a moje mamka je taková hodně investigativní a ona se pořád ptala: proč jste se rozešli, proč jste se rozešli... a ty mamky to tak nějak ví, že ty věci... ona to několikrát řekla, tu tezi, jestli to nemám taky tak, jako brácha... už pár let předtím...

A když to říkala, jak jsi na to reagoval?

No vyvracel jsem to, předtím. Ale vlastně teďka teda jsem říkal: no, protože prostě to mám stejně, jako brácha, no, takže tak... A ona to jako nevzala úplně nejlíp... Moje máma jako žila dlouho v takovým jako... „denial“ anglicky... jako že si sama řekne, že to tak není.

Jako že to odmítá si přiznat?

Jo, jo přesně... jako nepřiznání... Jako že říkala: a není to jinak? A seš si na 100 % jistej? A jak to můžeš vědět, vždyť jsi neměl nevím co... sex... bla bla bla a tak dále, takže... jako to tam furt frčelo...

Ale ty už sis jistej byl.

Jo. Já jsem věděl, že dokud si s tím na 100 % nebudu jistej, tak jako nepůjdu... to je možná důvod, proč jsem se vyoutoval relativně pozdě. Jako ano, někdo se vyoutuje ve třiceti, to je jasný, ale dneska už jsme v době, kdy to puhoši dělají jako v šestnácti... a mě bylo před dvacítkou, devatenáct. Takže jako já jsem se potřeboval dostat do toho stádia, kdy jako budu podle mě psychicky dospělej... a kdy budu si schopnej říct – teďka už se znám natolik, abych to řekl se stoprocentní jistotou, že jako jo, jsem gay a uvidíme, co se stane dál. Zatím budu sám a pak uvidíme prostě.

Jak dlouho to mámě trvalo, než pochopila, že to tak opravdu je?

Asi do těch vztahů... ale já jsem se shodou okolností s mamkou dneska viděl a my máme dvouletý vztah s partnerem a plánujeme tady ten sňatek a máma si neodpustí někdy tady takový jako narážky... dneska

to nebylo jako úplně zrovna, ale někdy... myslím si, že někdy už je to jako ze srandy, ale říkala na toho máho kluka: a není taky jako „bi“? Protože on měl taky přítelkyni ještě předtím... no je to takový jako nalhávání si nějaký... jako třeba ještě rok zpátky se to máma snažila nějak zvrátit...

A co táta?

Můj táta to je trochu specifický, on je moc fajn, ale má nějakou psychickou diagnózu, jako normálně funguje, pracuje... je v pohodě, ale není moc emočně založený. On je jako inteligentní... a my jsme mu nikdy... jako dneska už mu řeknu tati nebo táto, ale my jsme mu... Mamka mu vždycky říkala křestním jménem, tak my jsme mu taky říkali křestním jménem, protože jsme to pochytili od ní.

A věděli jste, že je to váš otec?

No jasně... my jsme to věděli... ale mně to došlo až třeba když mně bylo patnáct, kdy jsem někomu řekl: mamka a křestní jméno otce... a nějaká holka říká: a to jako není váš táta? A mně to jako do té doby vůbec nedošlo, že jsme mu říkali křestním jménem. Je to zvláštní, ale je to asi tím, že nás nikdy neučili říkat mu tati. Ale myslím si, že... je to bizarní... když to teďka tady říkám, tak si tu uvědomuju... no... Jako já jsem si to pak začal uvědomovat v té pubertě, tak jsem mu začal říkat tati.

A jak na to reagoval?

No to nebylo jako ze dne na den, ale postupně... a tím, jak on není moc emoční, tak on jako nic nezradil. Takže i když jsem mu říkal o mé orientaci... ale jemu jsem to řekl až po nějaké době. Ne že bych se toho bál, ale tím, že jsme neměli nijak blízký vztah, tak jsem s tím ještě počkal do té doby, než jsem měl ten první vztah s klukem, což mi bylo tak dvacet jedna, dvacet dva... tak předtím jsem jakoby si říkal, že se nebudu vyoutovávat jako nijak široko, takže to věděla jen ta kamarádka a máma a nějací nejbližší kamarádi. Máma řekla: neříkej to dál, jako hlavně ať to neví babička a děda, co si pomyslí. Takže já jsem proti tomu nechtěl ze začátku jít, protože jsem se taky bál, co tomu řeknou ostatní. A hlavně jsem si říkal vlastně, že jako když já budu sám, tak nemám důvod nikomu to říkat, že jsem homosexuál. Tak jsem si říkal, že jo, že když dojde na to, že budu mít nějaký vztah a byl by to vztah dlouhodobý, tak potom bych se jako široko vyoutoval. Ale do té doby jsem neměl takovej problém. Takže toho tátu to chytlo až v té druhé vlně jakoby nějaké a on byl jako v pohodě, on byl jakože: aha... jo... fakt? Asi trochu překvapený a byl takovej... jako že on je vzdělaný, takže on ví, že to není nějaká nemoc nebo tak, a že prostě si to uvědomuje, takže takovej racionální, tak to jako vzal. Ale jako dneska jsem se s ním taky viděl a on registruje normálně to, že mám partnera a že plánujeme svatbu a je s tím vlastně v pohodě... byť měl míň času než ta máma, tak on se mě taky ještě někdy ptá, dneska se mě zrovna zeptal, jestli jsem si tím fakt sto procentně jistý, že jsem na kluky... že se mi líbí muži...

Takže ze začátku to věděla ta kamarádka, máma a kdo ještě?

Ještě pár kamarádů, taková partička, ti byli v pohodě... Ale já jsem měl většinu kamarádů v rámci té naší farnosti, a to byly jako křesťanský děcka a pro ně to bylo taky těžký to zpracovat. Jako že byly takový zaražený dost z nich, neříkám, že by mi někdo něco řekl, to se fakt asi nestalo, ale vlastně nevím moc, komu se to stane jako dneska. Spíš jsou lidi jako takový, jakože aha... fakt... ty... A těm lidem trvá, než mají to vlastní uvědomění s tím, to trvá a pak se to nějak stane a pak to přijmou a je to jako v pohodě a pak se ptají, co ten tvůj kluk a tak dále.

Jaké to bylo, než jsi jim to řekl, když jsi věděl, co si o tom ta komunita křesťanská myslí?

Určitě jsem měl strach z nějakýho nepřijetí, ale jako nepotvrdilo se mi to... Jako s každým dalším tím coming outem je to asi do jisté míry jednodušší... ale jako pořád tam je takový to, jako... a co se stane a co bude potom... ale ve mně je to hlavně takový to i jestli tě ten člověk bude vnímat jinak nebo nebude. A já když se třeba outuju dneska, například měl jsem novou práci a i přesto, že pracuju ve velmi liberálním prostředí, tak vlastně nechci se nikde prezentovat, jako bych byl zapšklej proti homosexualitě, ale vlastně se nerad se outuju hnedka... jako že bych přišel a řekl, jsem ten a ten, mám přítele... jakoby nemám to úplně rád, protože každý člověk má nějaký předsudky s tím spojený a mám pocit, že ve chvíli, kdy tohle udělám, tak dostanu nějakou škatulku a byť se z ní můžu dostat, tak už tu škatulku mám... takže spíš se outuju až na to přijde řeč. A pak když už s těma lidma pracuješ každé den, tak tam je to jasný a je to v pohodě.

Ted' si dovolím trošku osobnější rovinu... i když všechny otázky jsou osobní... Mě zajímá tvůj vztah s Bohem, o kterém jsi už mluvil. Jak moc ti to pomohlo v tom všem?

Já modlitbu vnímám jako rozhovor s Bohem, a hlavně to ticho... protože je modlitba zpívaná, odříkaná, prosby, a tak a do toho takový to meditativní ticho. A v tom meditativním tichu někdy mám pocit, že... nevím... odvážím se pojmenovat to jako Bůh, a mám pocit, že jo, že ke mně něco promlouvá, a tím, že jsem tady tu kotvu měl, tak člověk se nějak narodí, ale v pubertě musí projít nějakou jako vnitřní konverzí, což pro mě bylo takový jako jejdamana, tak teďka se musím naučit teda nějak se modlit. Ale pro mě bylo důležité, aby to bylo všechno vykomunikovaný s tím Bohem. A dokud jsem neměl jasnou odpověď, že je to v pohodě, že jsem gay a že je to v pohodě, dokud jsem to neměl jako „guide me to this way“, jako že ten Bůh to chtěl, abych já byl na kluky, tak jsem to nedokázal jako udělat ten krok, že jsem si tím nebyl jistej. A až jsem měl takový jako ujištění v tom, jak jsem nad tím jako meditoval, když to tak řeknu, tak v tu chvíli jsem byl schopnej udělat ten krok. Jako aha, tak to tak je, a od té doby nemám pocit, že bych nad tím někdy zapochyboval nebo tak.

Ted' už partnera máš, jak došlo k tomu, že ses rozhodl nebýt sám?

Já jsem byl asi dva roky a něco sám a já jsem totiž chtěl... jako tak: katechismus katolické církve jako zapovídá... nezapovídá tu orientaci samotnou, ale zapovídá ty vnější projevy, takže jakýkoli vztah. No vlastně nevím... asi ten nesexuální kamarádský je v pohodě, ale tak víme, že to je asi důležitá složka toho vztahu, ta sexualita... nevím, jestli půlka, ale takže pro mě to bylo takový, že prostě ten vztah mít nebudu. Ale vlastně jsem na sebe... to bylo jedno z těch horších období, kdy jsem viděl na sobě ty destruktivní účinky toho sebezáporu, jak to říct. Že jako já jsem nevěděl, jak bych se mohl seznámit s někým, ale vnímal jsem, že se mi kluci líbí, ale zapíral jsem si to dlouho vlastně. Ale pak jsem dospěl do bodu, kdy jsem si řekl, že vlastně si dokážu představit ten vztah s tím klukem a že to chci zkusit. A chci ten vztah prostě. Takže tohle jsem měl v těch dvaadvaceti a prostě tím, že jsem nikoho v okolí neměl blízkýho, tak jsem šel na seznamky, na aplikace... jako Tinder, Grindr... a pak jsem měl několik takových vztahů, byli to v pohodě kluci, ale bylo to takový, že já jsem se hodně hledal v tom, co od toho vztahu chci. Protože jsem neměl tu zkušenost vůbec jako s těma klukama a teď jsem jako nevěděl, jestli chci někoho, kdo víc povídá, nebo míň povídá, nebo jako i osobnostně. Jako člověk se otkává a já jsem si to potřeboval otrkat na těch vztazích. Takže jsem do těch vztahů šel hodně po hlavě a byl jsem takovej, že mě to odstřelilo na druhéj konec stolu, když to tak řeknu. Protože jeden konec byl jako ano, budu sám a budu to potlačovat a druhéj byl takovej jakože tak, teďka prostě jdu zkusit ty vztahy, abych jako věděl. A zjistil jsem, že i byť ty vztahy nevyšly z různých důvodů, tak jsem prostě zjistil, že chci mít ten vztah a chci mít někoho pro ten život... nějakou oporu... nebo nejlíp pro život.

Když jsi mluvil o vztahu s kamarádkou, zmiňoval jsi i děti. Ted' máš partnera a plánujete svatbu. Jak se díváš na možnost adopce?

Přemýšleli jsme nad tím, ale je to extrémně těžký... někdy se ve mně pere to, že si myslím, že je pro dítě důležité, aby mělo jako vzory, i ten mužskej i ten ženskej. Já jsem neměl moc dobrej ten mužskej vzor, tak určitě to na mě mělo nějaký vliv. I když je to spíše vrozený ta homosexualita, ale jsou tam i nějaký vlivy v tom sociálním dospívání. I když nejsou tak silný. Takže jako ale primárně by to byla adopce a byly by to děti, který se nemůžou dostat z dětského domova, který tam zůstávají.

Ještě mi řekni, co širší rodina a coming out?

Už to všichni vědí. Jak jsem měl ty vážnější vztahy, asi dva, tři, tak ve chvíli, kdy jsem je měl, tak já jsem se vyoutoval i té babičce a dědovi. Tam byla taky velká obava, ale už jsem takovej ten support z těch předchozích coming outů a z toho, že v těch vztazích jsem se cítil dobře a věděl jsem, že to chci sdílet, i tu radost z toho. A věděl jsem, že jim do jisté míry ne zrovna ublížím, ale že to nebude jednoduchý pro ně. A že se třeba změní jejich vztah ke mně... trošku se to i stalo ze strany babičky, ona je jiná generace, ale ona je roztomilá, že mi tak říká: jo a teď jsem četla, že tam ten má taky přítele... tak je to takový pěkný... ale jako tam je taková... pro ně je to něco jako exotický... jako babička byla v pohodě, ale pak mi říkala: já jsem nemohla dvě noci spát, jsem to probřečela tu noc, jak to bylo pro mě těžký... ale přijali to... a vztah se změnil v tom, že babička mě taky vnímala jako někoho, kdo bude mít tu manželku a ty děti a najednou mě tak jako přestala vnímat... v tom vztahovým formátu... kdo jsem a možná ji to přišlo jako něco

divnýho... Ale ne asi... můžu to změnit tu odpověď? Já si nemyslím, že se něco změnilo, nemyslím si, že se náš vztah změnil... Myslím si, že je to hodně v pohodě... a mám dvě babičky a obě jsou v pohodě.

Je něco, co si myslíš, že jsi musel obětovat, protože jsi gay?

Ani ne... ty děti jako... já jsem nepotřeboval mít vlastní děti. Já jsem spíš chtěl předat nějaké hodnoty a výchovu těm dětem a naplnit očekávání rodiny. Já jsem dělal různý dobrovolnictví v dětských klubech a prostě tam vidím jiný rozměry toho rodičovství nebo vedení dětí. A může to být i formou té adopce, nebo dlouhodobé pěstounské péče, tak si myslím, že bych si jako naplnil ty potřeby nebo něco takového a vlastně možná i ty potřeby té rodiny v tom přivedení těch dětí do rodiny.

Jaké máš nebo nemáš zkušenosti s diskriminací v souvislosti se sexuální orientací?

Já jsem se s tím nesešel. Jako mě přijde, že je to spíš často takový, že se o tom nemluví. V těch křesťanských kruzích to bylo takový, že se o tom nemluví a že moji kamarádi někteří, podle mě, o mně nemluví se svými rodičema. Protože jako nevím, jestli jsem vyoutovanéj skrz na skrz. Protože je to takový, že se o tom nemluví. Ale nevím, jestli je to diskriminace... možná nepřímá... spíš je to jako nepříjemný jakoby někdy. Nebo že lidi mají pocit, že se na některý věci nemůžou ptát, že je to pořád jako citlivý... nebo jako že se bojí se zeptat... jako v tom dospívání třeba nějaké posměšky byly, ale mě přijde že to je standard, že na každý straně školy někdo někoho šikanuje, ale byla to taková ta šikana jednak kvůli tomu náboženství – jako ty seš nábožnej, ale druhak i jo... takový to.. ty jsi zženštělej, ale já si myslím, že nejsem až tak zženštělej nebo nepřijdu si tak, nebo když ti někdo řekne – ty se vyoutuješ a on řekne: jo, to bych neřekl do tebe, nebo na tobě bych to nepoznal... nevím, jak to říct... tak asi někdy nějaký náznaky mohly být, ale... Já jsem tam někdy už v tý sedmý třídě taky chodil s jednou spolužačkou, takže jsem si udělal pověst, že chodím s holkama... takže tak.

Je něco, co bych chtěl dodat?

Nevím... jakože mně přijde, že to téma coming outu je důležité, že v nějakým období svého života jsem to prožíval dramaticky, dnes už jako míň, ale tím, že jsem věřící člověk a setkávám se s konzervativníma lidma, tak tam jsou různý bariéry, ale myslím si, že každěj máme nějakou tíhu naloženou na záda a možná ta moje je jako se tady vyoutovávat do nekonečna všem, ale nemá cenu se v tom jako donekonečna utápět. Ale je důležitý, aby děcka měly vzory i ze strany LGBT komunity. Jako já třeba mám ambivalentní vztah takovej jako k tý gender komunitě, jako že pro mě to je takový těžší ještě trošičku tam jako zaběhnout. Ale je to možná proto, že jsem neměl s nikým osobní zkušenost a nemám známé od tam, ale mám pocit, že dneska se hrozně moc věcí rozvolňuje, až možná moc... někdo říká třeba: věděl jsem to vždycky... já nevím, jestli bych tohle dokázal úplně říct. Ale je důležitý, aby tam bylo to vědomí toho, že je to v pohodě a že ti se vším pomůžeme, byť ta společnost jako ještě tam není. Všeobjímající přístup.

Děkuji moc za rozhovor.

Příloha č. 7: ROZHOVOR S PAVLEM, 23. 2. 2024

Dokážeš určit, kdy jsi sám začal vnímat něco, co by naznačovalo, že budeš gay?

Byly tam známky, už v dětství, než jsem prošel coming outem nějakým tím svým, tak se mi tak vždycky někdo líbil, když jsme byli na nějakým výletě, tak jsem ho tak jako pozoroval, a říkal jsem si, že bych chtěl vypadat takhle. Tehdy jsem si ale nemyslel, že budu gay. A pak to takový můj první moment – budu prostě gay, tak bylo skrz youtubovej kanál TVTwixx, kdy tam pozvali jednoho hosta, zpěváka a já jsem trošku na něj dostal takovej jako „crush“ a pak jsme si psali, tak tam jsem si uvědomil, že jako vlastně budu gay.

A kolik ti bylo?

To mi bylo čtrnáct, byl jsem v sedmičce na základce. Nedopadlo to úplně šťastně. Během toho mýho coming outu toho svýho, ten byl vlastně nejtěžší, tak jsem skončil... mě... Odvezla mě záchranka. Jsem si myslel, že mám infarkt, ale bylo to vlastně jenom psychický selhání. Už toho na mě bylo moc. Pak jako nějak dobrý, řeklo se, že je to jako viróza nebo od zad. Srdce je zdravý. Měl jsem asi 14 dnů doma klid, lážo plážo, což bylo skvělý. Ten kolaps byl, protože jsem byl zamilovaný.

A jak to začalo to zamilování?

On se mi začal hrozně líbit. Ty vole já bych s ním chtěl jako chodit, a to bylo taky takový veselý. Byl to zpěvák, starší kluk, ještě byl ve vztahu. Ty jo prostě bych chtěl hrozně moc. No on mi ale neodepisoval, takže pubertácký zlomený srdíčko, často jsem uvažoval, že bych skočil z okna, což bylo docela iracionální, protože máme barák a já bych skočil na trávu a skončil bych na psychiatrii, protože s tebou to nic neudělá, jenom to ublíží víc lidem. Takže jsem jako neskočil. Ale to bylo veselý takový, protože on mě neodepisoval, ale odepisoval můmu hetero kamarádovi, který mu psal za mě. Jako kvůli mně. No a ten kluk pak chtěl jeho, ne mě. Jako toho mýho hetero kamaráda. Takže to bylo taky takový jako... nějak jako navázali kontakt a tam je věta, kterou si jako pamatuju: „Já bych chtěl šukat tebe, ne jeho.“ To mu napsal, a to mě odrovnalo. A pak jsem zkolaboval. Syndrom zlomeného srdce. A moje sestra zrovna odstátnicovala a přišla domů a tam sanitka a mě odváželi na dětský. No a takže pak mi napsal ten zpěvák a poslal mi fotku a k tomu napsal – takovýhle typ se mi líbí. Takže já jsem se do toho stylizoval, takže já jsem měl mejkap, blond vlasy, takovej jako typickej homosexuál a takže tím jsem ztratil i nějaký kamarády. Ty jako já se s tebou nebudu bavit, to jako nejseš ty. Oukej, tak jako to nebyli úplně kamarádi. No, a to trvalo celou základku tohle moje období. A pak jsem šel na střední a jako šel jsem od toho tématu, protože jsem toho kluka sbalil, jako že se mnou chtěl sex a já jsem řekl, že už to není pro mě, jako že moje mise skončila a takže jsem jako si šel spíš pomalu do jako svojí role. Ale furt jsem byl taková princeznička, jako růžový trička a tak. Na veřejce se to trošku změnilo. Už nejsem taková princezna, už si na sebe vezmu i maskáče. Ještě minulý rok jsem říkal, že si na sebe v životě nevezmu maskáče.

Jak reagovalo tvé okolí v té době?

Já už jsem se vyoutoval, první byla holčina, do které jsem si myslel, že mám jako „crush“, já jsem si myslel, že ji musím mít, než jsem si uvědomil... Já jsem takový milovník žen, a to mi tak jako zůstalo, že tak jako flirtuju lehce, ale není tam nic jako... já jsem i jako vyrůstal mezi holkama a kamarádil se s holkama. Jako pár kamarádů jsem měl. Takže pak ještě komu jsem to pověděl byl jeden dobrý kamarád, dlouho byl můj jedinej heterosexuální kamarád, to byl ten, co právě psal tomu zpěvákovi. A tam to jako bylo naprosto v pohodě. A pak jsem byl jako v takový depresi a segra se mě nějak ptala, co mi je a já jsem všude jako četl, že první je ten sourozenec, který to jako bere. Ale moje sestra je trochu homofobní, xenofobní, a tak, a ještě měla ty státnice z tý vývojovky a tak řekla: to je jenom fáze. Hlavně to nikde nerozmáževej, to je jenom fáze, vůbec se o tom nebudeme bavit. Takže jsem si dva měsíce říkal, jo, takže je to jenom fáze, no ale pak mi došlo, že to není jen fáze. Není to fáze. No, a tak jsem jako šel do sebe, trvalo to dlouho a vlastně jako dodneška nejsem úplně vycomingoutovanej. A můj nejhezčí coming out udělala asi mamka, protože jsme byly v Tescu, v F&F oddělení. A mamka povídá – no, Pavlíčku, já jsem se rozhodla, že kdybys byl gay, tak spolu budeme nakupovat. Já říkám – jo. A mamka – to seš rád, vid', že to jako vím, že? Takže takhle proběhl můj coming out s mamkou. A pak dorazil známej, homosexuál, se svým manželem, oni bydlí v Americe, mamka se s ním jako bavila... hele prostě vím to a je to v pohodě. Ale jinak u nás v rodině se o tom mlčí. S mamkou v pohodě, zná moje partnery, ví, že s nima chodím, takže

s mamkou se o tom bavíme, segra to furt nebere, a mamky partner to úplně nevím. Myslím, že to jako tuší, ale nikdy jsme se o tom nebavili. Nemáme jako úplně dobré vztahy, spíš takové povrchní. Švára ten vůbec.

A táta?

Ten je mrtvej. Měl nehodu, když mi bylo deset. A bavili jsme se s mamkou, protože to pro nás bylo strašně dlouho tabu, protože jsme se nechtěli zraňovat navzájem. Protože pro mamku je to je citlivý téma, pro mě to bylo citlivý a my máme spolu takový jako ochránitelkej vztah, že se chráníme navzájem, abychom toho druhýho nezranil. A vlastně začal jsem to vytahovat, než jsem odešel na vejšku, a tak jsme se o tom bavili, jako že taťka by s tím byl v pohodě. Asi by nechtěl, aby ses ukazoval s tím klukem nikde na ulici. Taťka byl vnímanej jako Alfa samec v tom malým městě, taťka byl v devadesátkách mafián, takže tam by měl jako problém s tímhle tím. Ale byl by vlastně v pohodě. A teta a sestřenice to zjistily tak jako asi úplně náhodou, protože já jsem chodil s klučinou skoro rok, dneska jsem strašně rád, že jsme se rozešli a on měl kamaráda, který měl kamarádku, co pracuje tam, jako moje teta. A on, ten kamarád, se ptal, jak Pavel prožívá ten rozchod s tím klukem. A teta – co? A on – já, to jsem asi propálil. A teta – hele v pohodě, my jsem to stejně jako tušili. A s tetou se o tom nebavíme, ale se sestřenicí se o tom bavíme normálně. S ní mám blízky vztah. S prarodičema z mamčiny strany... z taťkovi strany se jako nebavíme. Tam nám vrátili fotky, že jako nejsme jejich vnoučata.

Babička s dědou?

Babka s dědkem. Vlastně s dědkem nemám nic společnýho, to ani nebyl biologický otec taťky, tam byly narušený vztahy už když žil taťka a od roku 2012 jsme tam nebyli. Já jsem ho potkal jednou v Tescu, to už jsem byl na výšce, on mě ani nepoznal, našťestí. Takže ti to neví, není to moje věc, není to moje rodina. A co se týče babičky s dědou, jsou to starší lidi, ale jsou s tím jako v pohodě, protože zase tam udělala ten coming out jako mamka. Děda říkal, že to tušil, protože na rodinný oslavy chodili vždycky jako kluci, ale byli to jako kamarádi. Tak se o tom bavili s mamkou a děda to jako vzal, ale jako fajn, já to беру, nemám s tím problém, ale nechci, aby mi to pověděl na rovinu – hele dědo, jsem gay.

Nechce? A důvod?

Tak děda je z tý starý školy. Už měl dost infarktů, tak mu nemusím... jako další... ale je s tím jako v pohodě. Ale prostě nechce to vědět vyloženě ode mě. A dlouho to trvalo, furt se ptal – a co holky? No jako nic. Tak teď už se ani neptá. Teď se to vysvětlilo s mamkou... takže už se neptá. Naopak se teď ptali na toho mýho bývalýho. Ten, kdo prostě má problém, je moje starší setra. Je starší o osm let, takže já jsem takový jako jedináček. A ona furt, že je to jenom jako fáze. Nebere to prostě.

A když jsi byl dítě, vnímal jsi, že jsi jinej?

Jo. Já jsem byl často nemocnej, byl jsem jako hubenej, ani ne sportovní typ, takže jsem byl na tělocviku poslední, koho vybírali. Já jsem měl takový dva kamarády, kteří mi nosili tašku, protože na mě byla těžká. Já jsem měl i sluhy, takže já si to tak umím ošéfit, aby ty lidi pracovali pro mě. mi vždycky ořezávali pastelky nebo tak... Na prvním stupni na základce jsem se kamarádil s klukama a pak na druhým stupni jsem byl spíše s holkama. Ti kluci byli takový „macho“, jako puberta. Jenom s tím jedním, co pak psal tomu zpěvákovi, jsem se bavil. A z toho dětství je to jediný člověk, který mi zůstal. Měl jsem tři hlavní jako kamarádky, s jednou jsme se pohádali... a to jsme se tak jako rozešli, s druhou se nevidám, že ona se jako pak zamilovala a s tou třetí, ta se se mnou bavila, protože jsem byl gay. Si myslím, že chtěla mít gaye kamaráda. Takže s ní se už taky nevidám.

A co se týče vnitřního coming outu?

Já jsem to moc neřešil. Možná tak dva dny. Jako jak jsem měl ten kolaps, jak pro mě přijela ta sanitka, tak ten kolaps to nějak jako způsobil. Ale fakt to bylo jako krátký... že jsem si tak v hlavě říkal - co na to poví jako mamka a to okolí, takže spíš to bylo na to okolí jako než jako vůči sám sobě. Jako říkal jsem si, jaký by to bylo prostě, kdybych byl gay, protože jsem měl prostě spoustu gay lidí kolem sebe. Jako třeba můj holič byl gay, se kterým jsme se jako bavili v naší rodině, takže to bylo jako v pohodě. Takže pár dní, jak to bylo s tou záchranou prostě, kde jsem to tak v sobě... ale já jsem spíš řešil toho kluka než to, že jsem gay.

Je něco, co jsi musel obětovat, protože jsi gay?

To si nemyslím. Ale bojuju... coming out je celoživotní proces a bojuju s tím, že jako často musím dokázat, že mám na tu práci a že jsem zodpovědný. Byl jsem v jedné volnočasové firmě, která dělá tábory. Vím, že kdybych šel na pohovor, tak mě nevezmou, protože jsem gay. A musel jsem se tam hodně snažit, aby mě ten šéf začal respektovat, částečně. A pak jsem chtěl na adapták a on řekl – já tě nevezmu, protože seš gay. Oni by tě ty děcka nerespektovaly. Takže tam mám teď takový to myšlení, že jako dlouho to teď tajím i v tý práci, co kdyby se to jako nelíbilo. Takže se tak jako zapracuju a až pak to řeknu, nějak jako náhodou. Měl jsem to i v sociální službě, kde jsem nastoupil na léto, nevím, proč jsem se bál, protože šéf byl taky homosexuál.

To souvisí s mou otázkou na diskriminaci nebo šikanu, jakou s tím máš zkušenost?

Pracoval jsem tady v kavárně, kdy paní šéfová je trošku homofobní, takže mě původně jako nechtěla vzít, ale její dcera tehdy řekla – hele mami, prosím tě, nemáme lidi, zkus to a byla pak se mnou naprosto spokojená. Pak jsme se rozešli trošku ve zlém, protože oni nám jako nedávali služby, což chápu, neměli zákazníky, měli se ozvat a neozvali se a pak nabrali někoho jiného. A taky nám dlouho neposlali výplatu a už jsme byli naštvaní a už tam tedy jako nechodí. Ale jakože taky – nechci ho vzít a pak byla se mnou spokojená. Šikanu – na základce asi, ale to jsem si furt myslel, že jsem hetero. A byla to jako slovní, jako narážky na homosexualitu. Ale říkám – hele nebudete mě šikanovat, fakt to byla první fáze, šel jsem za našim učitelem, jako děje se tohle a tohle, a pak se s tím začalo pracovat. A to skončilo. A nějaký takový ty narážky – podívej se, je teplej, s tím se potkávám furt. Jako na ulici třeba puberťáci. Na střední to bylo trošku horší, tam byli ti čtvrtáci a tam jsem se necítil úplně komfortně, ale jako nikdy nedošlo k nějaký jako šikaně. Spíš jako – on je teplej, koukněte na něj. Ale jako v pohodě. Narážky jsem jako neřešil a pokud to šlo, tak jsem to jako zarazil.

Když už jsi tušil, že jsi gay, kde jsi hledal informace?

Hledal jsem na internetu, jak to jako probíhá, psal jsem tomu zpěvákovi pod záminkou – pojd' mi jako poradit, tak mi napsal – prohledej si internet... a dělal jsem si i takový jako testy – jsem vážně gay, ale to spíš ze zvědavosti, protože vím, že to je náhodný algoritmus. Ale jako hledal jsem, hledal jsem. A pak, protože jsem z malého města, tak když jsem se chtěl seznámit, tak jsem hledal na seznamkách, což úplně nebylo šťastný. Podal jsem i jedno trestní oznámení. On mě vydíral. Tak jsem se sebral a šel na policii a podal trestní oznámení. Ale policie to zametla pod kobereček, nikdy jsem nebyl na žádném výslechu... nic.

A jak ses seznámil se současným partnerem?

Taky na seznamce. To byla taková veselá historka. Byl jsem na akci, u Brna, a mě tam hrozně začal cinkat Grindr, to vždycky, když přijedeš do nového města, to je vždycky na tom Grindru a já jsem ho viděl, na tom Grindru, že studuje medicínu, tak jsme mu prostě napsal. A mě se rozbilo auto a odtáhli mě ho na odstavné parkoviště. A já jsem měl 72 hodin zaplacených od pojišťovny a pak to budu muset zaplatit. To parkovné. A ještě byl druhý den státní svátek. Tak jsem napsal do popisku profilu – nutně sháním automechanika. Na ten Grindr. A tak mi jako napsal, co se stalo, že mi to jako pomůže odtáhnout to auto. Říkám ty jo, ten je hodnej prostě – až z Brna chce jet do Olomouce... ale jako říkám hele, to nejde, to auto má zaseklou pružinu, s tím autem se nedá jako hejbat. Aha, tak nic. Tak alespoň můžeme na kafe. Tak jo, tak super, tak jsme se domluvili, a on – budeš tam a tam? A já – počkej, ale já jsem v Olomouci. A on aha? On si myslel, že jsem z Brna. Hele ne, jsem z Olomouce, takže dorazil. A teď jsme spolu čtvrt roku. Ale on bydlí u rodičů. Teď jsem se neviděli měsíc, já mám akce, on má akce, a jeho brácha dělal hospodský kvíz. A on říká – já bych tě tam tak strašně chtěl vzít, ale prostě aby jsi spal u mě, ale zatím to nejde. Takže on s tím ještě bojuje, že chce mě brát k nim domů, ale zatím to nejde. Já mu říkám – hele prostě zlato, až to bude, tak to bude, za mě to není až tak nutný... jsem mu ještě nepověděl miluji tě. Což je zvláštní, to vždycky už tak po čtrnácti dnech, maximálně po měsíci. Ani nemám nutkání to povědět, miluju tě. My si dokazujeme téma činama. On byl... my jsme byli plavat, tady v Olomouci a zapomněl jsem si peněženku u něj v tašce a jel jsem tam jenom na otočku s tím, že má meeting s kolegama a že jdou na oběd. Já říkám hele prostě super, stavíme se někde na kafe, vezmu si peněženku a pojedeme. A on – hele ne, seš tady, tak pojd' s náma na oběd. Vlastně seznámil mě i téma kolegama. Že vlastně dělá tyhlety romantický gesta, není to téma slovama. Což mě jako nevyhovuje, ale jako

v pohodě. Já jsem na to slovní, ale pak když on mi tohleto tvrdí těma činama. S tím mým původním, co jsem měl, mi to pověděl po sedmi dnech, já jsem mu to pověděl později a kvůli němu mám PTSD.

Co se stalo?

Já nesnáším marihuanu prostě a on docela jako hulil. A já jsem s ním jel na chatu a on tam měl právě jako kamarády. A už začali s THC medvídky, a tak. A pak jsme jako šli na zahradu a oni si tam zapálili brko a pak si tam dávali bongy a já už jsem ani nejedl. My jsme tam dorazili a já jsem si bral Neurol. Já jsem měl takovou úzkost a prostě už jsem v sedm byl v posteli. Jsem říkal – já tady s vámi nebudu. Byl jsem na mobilu, v tý ložnici a bylo to na chatě... les, večer, já jsem se furt budil. Měl jsem i ten Neurol, nic. Chtělo se mi strašně na záchod, ale musel bych skrz ně, takže já jsem musel vyskočit z okna, abych šel na záchod. Pak jsem za ním šel, ať si jde lehnout, bylo půl čtvrtý, no a pak jsem šel a viděl jsem tam ty drtičky a tak... A já mu říkám – a víš, že to mám todle? A on – hm, jsem zapomněl. A ještě mi slíbil, že si dá maximálně jeden potah. A já na něj – ty jsi mi něco slíbil. A on – no já jsem myslel, že to je jenom, když tam budeš u toho. No hele, takže mám PTSD a fakt teď jako minulej tejden, nepamatuju si cestu domů. Jsem to tam viděl.

Říkáš, že máš PTSD z toho zážitku na té chatě. Proč tě to tak vzalo?

Já nesnáším tu trávu. Nesnáším zřetovaný lidi. Nikdy jsem neměl... jediná moje droga byl jako alkohol, teď jedu cigarety, kvůli škole, taková psychohygienu, ale marihuaně se vyhýbám, za prvé mi to smrdí a moje sestřenice si dala jeden potah a měl půlroční schizofrenii. Takže musel s ní vždycky někdo do školy, ze školy. Hele, tam je i nějak genetická predispozice, takže se tomu vyhýbám. A fakt doopravdy u těch lidí, který mám rád, tak mi to hrozně vadí. A on byl takovej jako ten jedinej, o kterým jsem si myslel, že s ním jako budu. Takže jsem se pak rozešli.

Chtěl bys ještě něco dodat, co nebylo řečeno a chtěl bys to říct?

Asi ne...

Děkuji za rozhovor.